

การส่งเสริมและพัฒนาผู้นำเชิงมูลค่าโลก (Global Value Chains : GVCs) ยุค Post COVID-19

บทความพิเศษ

- การประชุม Thailand-Japan Policy Dialogue on Promotion of Circular Economy Cooperation กับนโยบาย BCG ในส่วนที่เกี่ยวข้อง กับกระทรวงอุตสาหกรรม
- ข้อตกลงริบบทงประการของพัฒนาการ ในการอุตสาหกรรมไทย

เกร็ดความรู้อุตสาหกรรม

- เจ้าเล็กขึ้นแข่งขัน IMD 2021 ของประเทศไทยเปิดประเด็น นำเสนอใจที่ซ่อนอยู่

สัมภาษณ์พิเศษ

นางสาวสุนิสา ตามไท
ผู้เชี่ยวชาญด้านการเพิ่มความสามารถ
ในการแข่งขันภาคอุตสาหกรรม

CONTENTS

- 3 เรื่องเด่นประจำปี
การส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรม
(Global Value Chains : GVCs)
ยุค Post COVID-19
- 9 บทความพิเศษ สกอ.
การประชุม Thailand-Japan
Policy Dialogue on Promotion
of Circular Economy Cooperation
กับนโยบาย BCG ในส่วนที่เกี่ยวข้อง
กับกรุงอุตสาหกรรม
- 16 ข้อเก็จจริงบางประการของพัฒนาการ
ในภาคอุตสาหกรรมไทย
- 23 สัมภาษณ์พิเศษ
นางสาวสุนิสา ตามไท
ผู้เชี่ยวชาญด้านการเพิ่มความสามารถ
ในการแข่งขันภาคอุตสาหกรรม
- 29 ภาวะแนวโน้มเศรษฐกิจอุตสาหกรรม
ตั้งนีอุตสาหกรรมไทย ไตรมาส 2/2564
และการคาดการณ์
- 32 นาเนสต์:
ผลกระทบพลังงานขาดแคลน
ครั้งใหญ่ของสาธารณรัฐประชาชนเมียน
มา และโอกาสของอุตสาหกรรมไทย
- 36 เกิดความรู้อุตสาหกรรม
เจ้าเล็กขึ้น IMD 2021
ของประเทศไทยเปิดประเด็น
บ้านใหม่ที่ซ่อนอยู่
- 42 รอบรู้อุตสาหกรรม
- 43 OIE Business Indicator
- การส่องออก – นำเข้าสินค้าอุตสาหกรรมไทย
 - The Early Warning System
of Industrial Economic
 - ตั้งนีชี้นำเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (MPI)
- ออกแบบ/พิมพ์ : โรมพิมพ์ Dokbia
โทร. 0 2272 1169-72
E-mail : dokbia1@hotmail.com
- สนใจรับเป็นสมาชิกการสารเเคราะห์กิจอุตสาหกรรม ส่งเรื่อง/
ข้อเรียนลงที่พิมพ์/หรือให้ข้อมูลแบบได้ที่ :
- กองบรรณาธิการ กลุ่มประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขานุการกรม
สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม
- โทรศัพท์ : 0 2430 6800 กด 0 โทรสาร : 0 2644 8516
เว็บไซต์ : www.oie.go.th

บรรณาธิการแปลง

สวัสดีท่านผู้อ่านทุกท่าน วารสารเศรษฐกิจอุตสาหกรรมฉบับที่ 65 ประจำเดือนกรกฎาคม - กันยายน นำเสนอเรื่อง “การส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมโลก (Global Value Chains : GVCs) ยุค Post COVID-19”

บทความพิเศษเรื่อง “การประชุม Thailand-Japan Policy Dialogue on Promotion of Circular Economy Cooperation กับนโยบาย BCG ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกรุงอุตสาหกรรม” และ “ข้อเท็จจริงบางประการของพัฒนาการในภาคอุตสาหกรรมไทย” สัมภาษณ์พิเศษ พากับนางสาวสุนิสา ตามไท ผู้เชี่ยวชาญด้านการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคอุตสาหกรรม

ต่อด้วย นางสาว “ผลกระทบพลังงานขาดแคลนครั้งใหญ่ของสาธารณรัฐประชาชนจีนและโอกาสของอุตสาหกรรมไทย” เกร็ดความรู้อุตสาหกรรม “เจ้าเล็กขึ้น IMD 2021 ของประเทศไทยเปิดประเด็นน่าสนใจที่ซ่อนอยู่” แล้วพบกันใหม่อีกครั้งกับวารสารฯ ฉบับหน้าค่ะ

ด้วยความปราณາดี
บรรณาธิการ

ที่ปรึกษา

ทองชัย ชวิตพิเชฐ

ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

พะเยา คำมุข

รองผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

ศิริเพ็ญ เกียรติเพื่องฟู

รองผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

ดุสิต อนันดรักษ์

ผู้เชี่ยวชาญด้านการซื้อขายและเตือนภัยภาคอุตสาหกรรม

สุนิสา ตามไท

ผู้เชี่ยวชาญด้านการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคอุตสาหกรรม

บรรณาธิการบริหาร

สมจิตต์ เอี่ยมราชัย

เลขานุการกรม สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

กองบรรณาธิการ

กฤษฎา นรรักษ์

วรรณรัตน์ มีภูมิรัตน์

พชรวรรณ สนธิมุล

ญาดา วงศ์วัฒนาภูล

พิชิตพล แก้วงาม

ชุดิมา ชุดิเนตร

ชาญชัย ใจกลางกาฬ

วรรณพร บุณยรัตน์

บุญอนันต์ เศวตสิทธิ์

ภาคร ประสีพธ์สุข

เทพยุດ วงศ์วิรัติ

พิมพ์กมล ไชยสมภาร

บทความและข้อเขียนที่ปรากฏในวารสารฉบับนี้เป็นทัศนะส่วนบุคคลของผู้เขียน

เรื่องเด่นประจำบัญชี

การส่งเสริมและพัฒนาห่วงโซ่มูลค่าโลก (Global Value Chains : GVCs) ยุค Post COVID-19

กองศึกษาธิการอุตสาหกรรมระหว่างประเทศ

วันต้นเดือนมิถุนายน 2564 ที่ผ่านมา องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organisation for Economic Co-operation and Development: OECD) ได้นำเสนอเรื่อง “COVID-19 and Global Value Chains: Policy Options to Build More Resilient Production Networks” ซึ่งบทความดังกล่าวได้มีการนำเสนอประดิษฐ์สำคัญเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่ส่งผลกระทบต่อห่วงโซ่มูลค่าโลก (Global Value Chains : GVCs) ในแง่มุมต่าง ๆ ได้แก่ 1) การแพร่ระบาดของโควิด-19 จะส่งผลให้การสร้างเครือข่ายการผลิต รวมถึงการเกิดห่วงโซ่มูลค่าโลก (Global Value Chains : GVCs) ลดลง ? 2) การแพร่ระบาดของโควิด-19 จะส่งผลกระทบต่อ GVCs อย่างไร 3) ภาคธุรกิจ รวมมีการดำเนินงานอย่างไรในการสร้างความแข็งแกร่งและ ความยืดหยุ่นด้าน GVCs และ 4) บทบาทของภาครัฐในการ ส่งเสริมและสร้างความยืดหยุ่นด้าน GVCs ให้แก่ภาคธุรกิจ ซึ่งในบทความนี้ผู้เขียนจะขอนำเสนอรายละเอียดในแต่ละ ประเด็นของรายงานฉบับดังกล่าวของ OECD รวมถึงแนวทาง ในการส่งเสริมและพัฒนาห่วงโซ่มูลค่าโลก (Global Value Chains : GVCs) ยุค Post COVID-19

การแพร่ระบาดของโควิด-19 จะส่งผลให้การสร้างเครือข่ายการผลิต รวมถึงการเกิดห่วงโซ่มูลค่าโลก (Global Value Chains : GVCs) ลดลง ?

ในช่วงสิบกว่าปีที่ผ่านมา มีกระแสต่าง ๆ เกิดขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบเป็นอย่างมากต่อโครงสร้างห่วงโซ่มูลค่าโลก (Global Value Chains: GVCs) และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง รูปแบบเครือข่ายการผลิต (production network) อาทิ การเปลี่ยนแปลงไปสู่การเป็นเศรษฐกิจดิจิทัล (Digitalisation of Economy) ภาคการผลิตที่เชื่อมต่อภาคบริการ (Servicification of Manufacturing) รวมถึงการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้บริโภค ที่ให้ความสำคัญกับกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มากยิ่งขึ้น ซึ่งกระตุ้นให้เกิดการหันมาใช้เทคโนโลยี เช่น หุ่นยนต์ ในการผลิต รวมถึงการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการห่วงโซ่อุปทาน การผลิตสินค้าตามคำสั่ง หรือการจัดการห่วงโซ่อุปทาน การผลิตสินค้าตามความต้องการของลูกค้า (The reshoring of production)

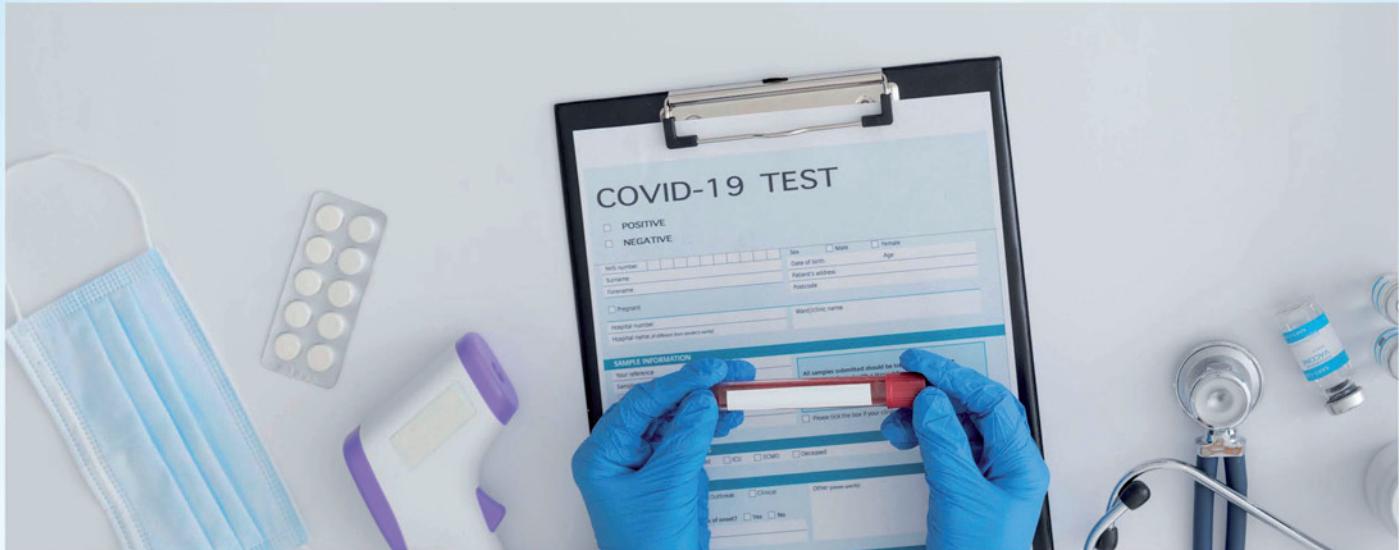
ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าก่อนที่จะเกิดการแพร่ระบาดของโควิด-19 กระಡังกล่าวที่เกิดขึ้นข้างต้นได้เริ่มส่งผลกระทบต่อโครงสร้าง GVCs และเครือข่ายการผลิตโลก ดังนั้น การแพร่ระบาดของโควิด-19 ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การเกิดปรากฏการณ์ที่เรียกว่า การหยุดชะงักของห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain Disruption) ส่งผลให้เกิดแนวคิดในการแก้ไขปัญหาเรื่อง Supply Chain Disruption เพื่อนำไปสู่การสร้างห่วงโซ่อุปทานที่มีความยืดหยุ่นและยั่งยืน (Supply Chain resilience and sustainability) โดยการเสาะหา suppliers จากหลายแหล่ง ไปจนถึงการส่งเสริมการใช้ suppliers ภายในประเทศ (re-nationalised GVCs) ให้มากขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ด้านการขนส่งสินค้าจาก suppliers จากต่างประเทศที่หยุดชะงักลงในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 ในขณะเดียวกันก็มีการตั้งข้อสังเกตว่า การส่งเสริมการใช้ suppliers ภายในประเทศ มีส่วนให้เกิดการหดตัวของ GDP ในประเทศ เนื่องจากการ

ออกมาตรการ lockdown ต่าง ๆ ของภาครัฐเพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของโควิด-19 ได้ส่งผลกระทบต่อ supply chain ในประเทศเข้มเดียวกัน

การแพร่ระบาดของโควิด-19 จงส่งผลกระทบต่อ GVCs อย่างไร

บทความดังกล่าวของ OECD ได้มีการระบุถึงผลกระทบต่อ GVCs ในด้านต่าง ๆ อันเนื่องมาจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ 1) ผลกระทบทางตรง (Direct impact) ที่เกิดจากการออกมาตรการด้านสาธารณสุขเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19 ของภาครัฐ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการประกอบธุรกิจ อาทิ มาตรการ social distancing มาตรการกำหนดช่วงเวลาการเดินทาง (เคอร์ฟิว) ซึ่งส่งผลกระทบต่อการเดินทางมาทำงานของพนักงานและการขนส่งสินค้า

เป็นต้น 2) ผลกระทบทางอ้อม (Indirect impact) อาทิ การแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่ส่งผลกระทบต่อการผลิตสินค้า โดยเฉพาะสินค้าวัตถุดิบและสินค้าคงเหลือ จากโรงงานในประเทศหนึ่งที่เป็น supplier แล้วส่งผลกระทบต่อโรงงานในประเทศหนึ่งที่ต้องนำเข้าหรือใช้สินค้าวัตถุดิบและสินค้าคงเหลือ เพื่อนำมาผลิตเป็นสินค้าสำเร็จรูป รวมถึงการหยุดชะงักของการขนส่งระหว่างประเทศอันเนื่องมาจากการอุกมาตรฐานของประเทศ 3) ผลกระทบด้านอุปสงค์ (Demand Impact) ความต้องการใช้สินค้าในกลุ่มที่ไม่มีความจำเป็น (Non-Essential Goods) ในช่วงที่เกิดการแพร่ระบาดของโควิด-19 ลดน้อยลง เพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่ายและค่าครองชีพในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 ในขณะเดียวกัน ผู้บริโภคก็มีความต้องการสินค้าที่มีความจำเป็น (Essential Goods) เพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะสินค้าในกลุ่มอาหาร ยา เวชภัณฑ์ และอุปกรณ์ทางการแพทย์ และ 4) ผลกระทบจากนโยบายลดความเสี่ยงด้านการค้าและการลงทุนของภาครัฐ (Trade and Investment Policy Risk) อันจะเห็นได้จาก การที่รัฐบาลพยายามมาตรการควบคุมการส่งออกโดยเฉพาะสินค้าในกลุ่ม ยา เวชภัณฑ์ และอุปกรณ์ทางการแพทย์ตลอดจนการอุกมาตรฐานส่งเสริมให้มีการใช้วัตถุดิบภายในประเทศมากขึ้น เพื่อเป็นการช่วยเหลือ SMEs และ MSMEs ภายในประเทศ

ภาคธุรกิจควรดำเนินการอย่างไรในการสร้างความแข็งแกร่งและความยืดหยุ่นด้าน GVCs

บทความดังกล่าวของ OECD ได้มีการนำเสนอแนวทางให้แก่ภาคธุรกิจในการสร้างความแข็งแกร่งและความยืดหยุ่นด้าน GVCs ให้แก่บริษัทหรือโรงงานของตนเอง ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ผลกระทบและประเมินความเสี่ยง (Identification and Evaluation of Risk) อันเนื่องมาจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 และส่งผลกระทบต่อ GVCs ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ผลกระทบทางตรง ผลกระทบทางอ้อม ผลกระทบด้านอุปสงค์ และผลกระทบจากนโยบายลดความเสี่ยงด้านการค้าและการลงทุนของภาครัฐ 2) การจัดทำยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการความเสี่ยงที่มีต่อ GVCs (Risk Management Strategies) ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การหลีกเลี่ยงความเสี่ยงที่ไม่จำเป็น การหลีกเลี่ยงความล่าช้าในการผลิตและจัดส่งสินค้า การป้องกันความเสี่ยงด้านการจัดหา suppliers โดยการใช้ suppliers จากหลายแหล่ง และการเลือกสถานที่ตั้งโรงงานที่อยู่ในกลุ่มคลัสเตอร์เดียวกันเพื่อจ่ายต่อการจัดหาวัตถุดิบ เป็นต้น รวมถึง การนำเทคโนโลยีและระบบดิจิทัลต่าง ๆ อาทิ Internet of Thing (IoT), Big Data Analytics, 3D printing, Cloud Computing และ Artificial Intelligence (AI) มาสนับสนุนและประยุกต์ใช้ในห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) เพื่อมุ่งไปสู่การเป็น Supply Chain 4.0

อย่างไรก็ตี พบร่วมกันในการประกลบธุรกิจ ไม่มี
ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการความเสี่ยงใด ๆ ที่สามารถ
นำมาใช้ได้กับธุรกิจได้ธุรกิจนี้เป็นการเฉพาะ ซึ่งในส่วนของ
การสร้างความแข็งแกร่ง (robustness) และความยืดหยุ่น
(resilience) ด้าน GVCs ยังมีปัจจัยอื่น ๆ จากที่กล่าวมาข้างต้น
เป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างความแข็งแกร่งด้าน Supply
Chains ได้แก่ ระยะเวลาและสถานที่ตั้งของ supplier ซึ่งจะต้อง^{มีการพิจารณาถึงปริมาณของการเลือกใช้ international supplier กับ domestic supplier ที่เหมาะสมกับการผลิตสินค้า ทั้งในเรื่อง ของต้นทุนการผลิต ความรวดเร็วในการผลิตและจัดส่งสินค้า รวมถึงคุณภาพของสินค้าที่ผลิตได้ตามความต้องการของลูกค้า ไปจนถึงการแสวงหา suppliers ที่มีวัตถุประสงค์ตามความต้องการ ของลูกค้า ซึ่งจากที่ได้กล่าวมาทั้งหมด จะขึ้นอยู่กับว่าบริษัท มีนโยบายหรือแนวทางการประกอบธุรกิจว่าจะให้ความสำคัญ ในเรื่องของการสร้างความแข็งแกร่ง (robustness) หรือ ความยืดหยุ่น (resilience) ด้าน GVCs หากกว่ากัน กล่าวคือ หากบริษัทเลือกที่จะให้ความสำคัญกับเรื่องการสร้างความยืดหยุ่น เพื่อให้บริษัทสามารถฟื้นตัวได้อย่างรวดเร็ว บริษัทควรมีการ เลือกใช้แนวทางในการหา suppliers จากหลายแหล่ง เพื่อให้ สามารถป้อนวัตถุ进来ในการผลิตและจัดส่งสินค้าให้แก่ลูกค้า ได้อย่างรวดเร็วและทันเวลา ในขณะเดียวกัน หากบริษัท ให้ความสำคัญกับเรื่องการสร้างความแข็งแกร่งด้าน supply}

chains บริษัทอาจเลือกใช้ suppliers เพียง 1-2 ราย แต่จะต้อง เป็น suppliers ที่มีความสัมพันธ์ทางธุรกิจกันมาอย่างยาวนาน เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นว่าจะสามารถจัดส่งและจัดหาวัตถุ进来 ได้ครบตามจำนวนที่ต้องการได้ แม้ในช่วงเวลาที่เกิดวิกฤติด้าน การขาดแคลนวัตถุ进来

บทบาทของภาครัฐในการส่งเสริม และสร้างความยืดหยุ่นด้าน GVCs ให้แก่ภาคธุรกิจ

ปัจจุบัน มีการแบ่งผลกระทบจากการแพร่ระบาด ของโควิด-19 ออกได้เป็น 3 ระยะ ดังนี้ 1) ระยะวิกฤติ (Crisis) ในช่วงระหว่างการแพร่ระบาดของโควิด-19 2) ระยะฟื้นตัว (Recovery) ภายหลังการแพร่ระบาดของโควิด-19 เพิ่งยุติลง และ 3) วิถีชีวิตใหม่ (New Normal) ระยะที่恢復สิ่ง การแพร่ระบาดของโควิด-19 และประชาชนสามารถกลับมาใช้ ชีวิตได้ตามปกติ ไปจนถึงการเตรียมความพร้อมที่จะรับมือกับ การแพร่ระบาดของโควิด-19 และวิกฤติการณ์ต่าง ๆ ที่อาจ เกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งบทความตั้งกล่าวของ OECD ได้มีการ นำเสนอแนวทาง รวมถึงบทบาทของภาครัฐในการส่งเสริม และสร้างความยืดหยุ่นด้าน GVCs ให้แก่ภาคธุรกิจใน 3 ระยะ ข้างต้น ดังนี้

1) ระยะวิกฤติ (Crisis) ในช่วงระหว่างที่เกิดการแพร่ระบาดของโควิด-19

ภาครัฐมีการออกมาตรการที่เป็นการส่งเสริมการอำนวยความสะดวกทางการค้า ทั้งในส่วนที่เป็น 1) ตัวสินค้า (Goods) อาทิ การลด/ยกเลิกมาตรการที่เป็นอุปสรรคทางการค้าที่ไม่จำเป็น เพื่อให้เกิดการไหลเวียนของสินค้าที่มีความจำเป็น (Essential Goods) โดยเฉพาะสินค้าอุปโภคและบริโภคที่จำเป็น เช่น อาหาร ยา เวชภัณฑ์ และอุปกรณ์ทางการแพทย์ การให้ความสำคัญในการขนส่งสินค้า Essential Goods เป็นลำดับแรก 2) บุคลากร (Personnel) ในภาคธุรกิจ โดยการปรับปรุง/ผ่อนคลายกฎระเบียบ รวมถึงออกมาตรการที่เป็นการอำนวยความสะดวกให้กับกลุ่มนักธุรกิจในการเดินทางเข้าประเทศในด้านต่าง ๆ อาทิ การตรวจคนเข้าเมือง การกักตัว และการต่อวีซ่าและใบอนุญาตทำงาน เป็นต้น รวมถึง 3) สถานประกอบการ (Entrepreneur) โดยการลด/ยกเว้นค่าธรรมเนียมต่าง ๆ เช่น ใบอนุญาต รวมถึงการลด/ยกเว้นการเก็บภาษีเงินได้尼บุคคลและภาษีสรรพสามิต เป็นต้น เพื่อนำไปสู่การส่งเสริมและสร้างความยืดหยุ่นด้าน GVCs ให้แก่ภาคธุรกิจ

2) ระยะฟื้นตัว (Recovery) ภาครัฐมี

การดำเนินการในด้านต่าง ๆ เพื่อขับเคลื่อนให้ GVCs สามารถกลับมาสู่สภาพปกติดังเช่นก่อนที่จะเกิดการแพร่ระบาดของโควิด-19 (pre-crisis) อาทิ การกำหนดหรือจัดทำนโยบายด้านการค้า การลงทุนที่เอื้อให้เกิดการค้าที่เสรีและเปิดกว้าง การส่งเสริมให้เกิดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการขยายธุรกิจ และการลงทุน การออกมาตรการให้ความช่วยเหลือด้านการเงิน แก่ภาคธุรกิจหรือสถานประกอบการที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่ยังไม่สามารถฟื้นตัวได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม

3) วิถีชีวิตใหม่ (New Normal) ภายหลังสิ้นสุด

การแพร่ระบาดของโควิด-19 ซึ่งประชาชนสามารถกลับมาใช้ชีวิตได้ตามปกตินั้น ภาครัฐมีการออกมาตรการ รวมถึงนโยบายที่เป็นการส่งเสริมการสร้างความแข็งแกร่ง (robustness) และความยืดหยุ่น (resilience) ด้าน GVCs ให้แก่ภาคธุรกิจในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การปรับปรุงและพัฒนาความตกลงด้านการค้าและการลงทุน (Trade and Investment Agreement) ที่เอื้อต่อการดำเนินการเพื่อประกอบ/ขยายธุรกิจและการลงทุน เป็นต้น

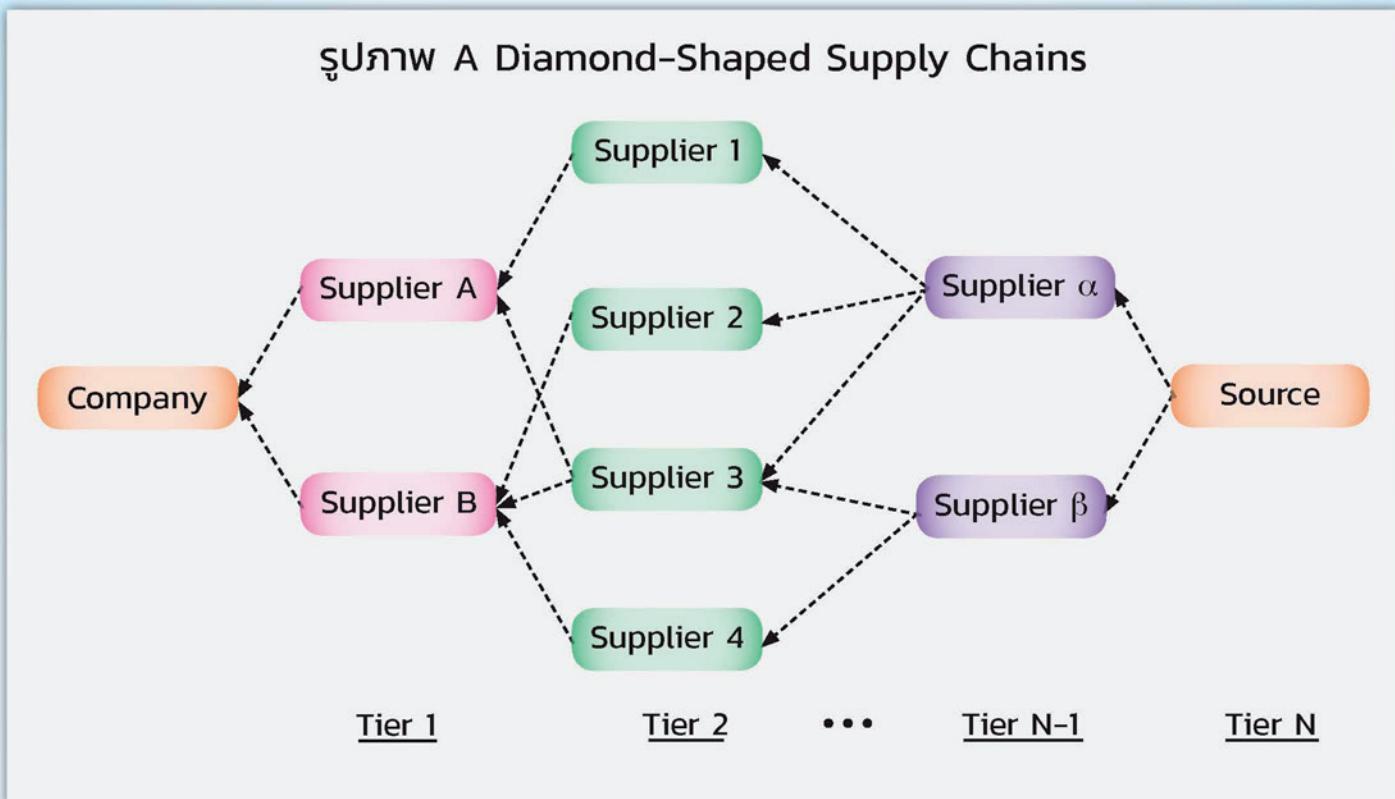

แนวทางในการส่งเสริมและพัฒนา GVCs ยุค Post COVID-19

สำหรับการส่งเสริมและพัฒนา GVCs (Global Value Chains : GVCs) นั้น ทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคธุรกิจควรต้องมีการเตรียมความพร้อม เพื่อรับรับวิกฤติการณ์ต่าง ๆ (crisis) ที่อาจเกิดขึ้นอีกในอนาคต และส่งผลกระทบต่อห่วงโซ่การผลิตทั้งในระดับภูมิภาค รวมถึงระดับโลก อาทิ การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ รวมถึงภัยพิบัติทางธรรมชาติ เป็นต้น

รูปภาพ A Diamond-Shaped Supply Chains

ทั้งนี้ ในส่วนของภาคธุรกิจควรมีการวางแผนด้านการบริหารความเสี่ยง รวมถึงจัดทำยุทธศาสตร์เพื่อสร้างความยืดหยุ่นภายใต้บริบทของห่วงโซ่มูลค่าโลกที่มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น โดยการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรม 4.0 อาทิ Internet of Things (IoT) และ Big Data Analytics มาประยุกต์ใช้ในการจัดทำ จัดเก็บ รวมถึงแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ด้านการบริหารวัตถุดิบและสินค้ากับ suppliers ของตนเอง ไปจนถึง second-tier และ third-tier suppliers เพื่อให้สามารถทราบถึงสถานการณ์ด้านวัตถุดิบที่นำมาใช้ผลิตสินค้าได้อย่างยั่งยืนและยืดหยุ่นแม้ในช่วงที่เกิดวิกฤตต่าง ๆ ดังเช่น การแพร่ระบาดของโควิด-19

นอกจากนี้ ในส่วนของหน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะหน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำและกำหนดนโยบายเพื่อจัดทำความตกลงด้านการค้า และการลงทุน (Trade and Investment Agreements) ควรต้องมีการทบทวนหรือวางแผนการเจรจาเกี่ยวกับการจัดทำความตกลงด้านการค้า และการลงทุนระหว่างประเทศไทย ไม่เฉพาะแต่ประเทศไทยที่เป็นประเทศคู่ค้าหรือประเทศที่มีการค้าขายโดยตรงกับไทย (Direct

Trade Partners) เท่านั้น แต่ควรที่จะต้องมองไปถึงประเทศที่มีเครือข่ายการผลิตกับประเทศไทยคู่ค้าที่เป็น Direct Trade Partners กับไทยด้วยเช่นกัน เนื่องจากประเทศไทยล่า�ั้น มีการส่งวัตถุดิบในส่วนที่เป็น second-tier หรือ third-tier มาสู่ประเทศไทยคู่ค้าที่เป็น Direct Trade Partners กับประเทศไทย ซึ่งการวางแผนหรือการจัดทำยุทธศาสตร์ดังกล่าวถือเป็นแนวทางหนึ่งที่ภาครัฐสามารถเข้าไปมีบทบาทได้โดยตรงในการเสริมสร้างความแข็งแกร่งและความยืดหยุ่นด้าน supply chains ให้กับประเทศไทย ยังจะนำไปสู่เกิดความมั่นคงและยั่งยืนได้ในอนาคตแม้ในช่วงที่มีการก่อการร้ายและการเมืองภายในประเทศไม่สงบ

จัดทำโดย :
นายชาญชัย ใจกลางดาวรุ่ง

แหล่งข้อมูลอ้างอิง :
บทความ OECD เรื่อง “COVID-19 and Global Value Chains: Policy Options to Build More Resilient Production Networks”
วันที่ 3 มิถุนายน 2020

การประชุม

Thailand-Japan Policy Dialogue on Promotion of Circular Economy Cooperation กับนโยบาย BCG ในส่วนที่เกี่ยวข้อง กับกระทรวงอุตสาหกรรม

กองเศรษฐกิจอุตสาหกรรมระหว่างประเทศ

ประเทศไทยได้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ (BCG) พ.ศ.2564-2569 และมีการผลักดันการดำเนินการผ่านคณะกรรมการบริหารการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ-เศรษฐกิจหมุนเวียน-เศรษฐกิจสีเขียว (Bio-Circular-Green Economy: BCG Model) ซึ่งการขับเคลื่อนการพัฒนาภายใต้โมเดลดังกล่าวอยู่ในพื้นฐาน 4 + 1 ประกอบด้วย 4 สาขา คือ 1. เกษตรและอาหาร 2. สุขภาพและการแพทย์ 3. พลังงาน วัสดุและเคมีชีวภาพ 4. การท่องเที่ยวและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และ +1. ฐานความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศไทยและการเพิ่มคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชนโดยรัฐบาลได้เห็นชอบแผนยุทธศาสตร์โมเดลเศรษฐกิจ (BCG) พ.ศ.2564-2569 และยกระดับให้เป็น “วาระแห่งชาติ” สำหรับการดำเนินชีวิตวิถีใหม่หลังการระบาดของติดเชื้อโควิด-19 (Post COVID-19 Strategy) พร้อมทั้งเห็นชอบให้นำแผนฯ ฉบับนี้เป็นกรอบการทำงานของงบประมาณปี 2565 ด้วย

จากเหตุผลความเป็นมาดังกล่าวข้างต้น กระทรวงอุตสาหกรรมจึงได้นำนโยบาย BCG มาใช้ในภาคอุตสาหกรรม โดยดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ-เศรษฐกิจหมุนเวียน-เศรษฐกิจสีเขียว (Bio-Circular-Green Economy: BCG Model) ของกระทรวงอุตสาหกรรม เพื่อกำหนดแนวทางและบูรณาการการจัดทำแผนงาน/โครงการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทันต่อสถานการณ์ ซึ่งมุ่งเน้นใน 4 เป้าหมายหลัก คือ 1. การสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจโดยเน้นการเพิ่มผลผลิตและการสร้างมูลค่าเพิ่ม รวมถึงการสร้างโมเดลธุรกิจและผู้ประกอบการใหม่ 2. การสร้างความยั่งยืนทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้วยการลดการใช้ทรัพยากรและพลังงาน รวมทั้งการลดของเสียและมลพิษสิ่งแวดล้อม 3. การสร้างความยั่งยืนให้ภาคอุตสาหกรรมตามนโยบายตลาดและนวัตกรรมนำอุตสาหกรรมไทย และ 4. การตอบโจทย์การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs)

สำหรับสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ได้ให้ความสำคัญ กับการพัฒนาระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy : CE) ซึ่งเป็น 1 ใน 3 ของโมเดลเศรษฐกิจ (BCG) พ.ศ.2564-2569 โดยได้จัดทำแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมไทยตามแนวคิด เศรษฐกิจหมุนเวียน และส่งเสริมการบูรณาการของทุกภาคส่วน ภายใต้วัสดุทัศน์มุ่งสร้างมูลค่าสูงสุดจากการทรัพยากรธรรมชาติ ควบคู่กับการลดของเสียให้เหลือน้อยที่สุดหรือเป็นศูนย์ (Zero Waste) โดยเน้นการปรับโครงสร้างการผลิตสู่รูปแบบใหม่ ที่คำนึงถึงการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและครบวงจร ตั้งแต่ การผลิตการบริโภค การจัดการของเสีย การนำวัสดุกลับมาใช้ใหม่ เพื่อลดปัญหาสิ่งแวดล้อม ลดของเสีย และสร้างมูลค่าเพิ่ม ทางเศรษฐกิจแก่ประเทศไทยผ่านการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การลดการใช้ทรัพยากร การปรับกระบวนการผลิตและการ ออกแบบให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยนำเทคโนโลยี และนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ผ่านการเพิ่มมูลค่าให้กับอุตสาหกรรม/ การสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีคุณภาพดีกว่าเดิมหรือการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมที่สูงมากขึ้นกว่าเดิม โดยการนำของเสีย/วัสดุเหลือใช้ มาใช้ประโยชน์ (Upcycling) รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการ มีการปรับตัวสู่โมเดลธุรกิจหมุนเวียน ตลอดจนการสร้าง Circular Startup นอกจากนี้ ยังได้จัดทำมาตรการส่งเสริมการพัฒนา อุตสาหกรรมตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน เพื่อสร้าง สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนา (Cross-Cutting Measures) อาทิ การปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบ สิทธิประโยชน์

การพัฒนาระบบนิเวศ (Eco-system) การกำหนดมาตรการ ทางการเงินและการคลังเพื่อสนับสนุนอุตสาหกรรมชีวภาพ และอุตสาหกรรมตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน โดยสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมได้ผลักดันข้อเสนอมาตรการดังที่กล่าวมา ข้างต้นผ่านกลไกการขับเคลื่อน BCG Model ในระดับประเทศ ควบคู่ไปกับการผลักดันการดำเนินงานผ่านกลไกความร่วมมือ ในเชิงบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ในส่วนของมิติด้านต่างประเทศ ในช่วงปี 2562-2563 สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ได้ร่วมกับฝ่ายญี่ปุ่นจัดการประชุม เพื่อส่งเสริมความร่วมมือในเรื่อง Circular Economy มาแล้ว รวม 2 ครั้ง โดยในครั้งแรก เป็นการจัดประชุมตามที่ฝ่ายญี่ปุ่น เสนอ ภายใต้ชื่อ “Thailand-Japan Policy Dialogue on Promotion of Circular Economy Cooperation” เมื่อวันจันทร์ที่ 18 มีนาคม 2562 ณ สำนักงานเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม ซึ่งเป็นการประชุมระหว่างผู้บริหารของ Ministry of Economy, Trade, and Industry (METI) และกระทรวง อุตสาหกรรม โดยมีรองผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจ อุตสาหกรรมเป็นประธาน และมีหน่วยงานของญี่ปุ่น ประกอบด้วย Resource Efficiency and Circular Economy (RE&CE) METI, The New Energy and Industrial Technology Development Organization of Japan (NEDO), Mitsubishi UFJ Research Consulting (MURC), Japan External Trade Organization (JETRO), TK Wise Group Co., Ltd. และหน่วยงานของไทย ประกอบด้วย กรมโรงงานอุตสาหกรรม การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย กรมอุตสาหกรรมพื้นฐาน และการเหมืองแร่ และสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม โดยมี กองเศรษฐกิจอุตสาหกรรมระหว่างประเทศ สำนักงานเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม เป็นฝ่ายเลขานุการฯ ซึ่งสรุปสาระสำคัญของผลการ ประชุมดังกล่าวไว้ได้ดังนี้

1. การประชุมฯ ครั้งที่ 1 เป็นการหารือระหว่างไทย-ญี่ปุ่น เพื่อแลกเปลี่ยนแนวทางการพัฒนาความร่วมมือระหว่างกัน ในหัวข้อ Circular Economy (CE) หรือเศรษฐกิจหมุนเวียน และ Recycle Technic โดยได้ให้ความสำคัญกับเรื่อง CE, recycle และ resources efficiency ซึ่งการประชุมในครั้งนี้ ได้มีการหารือเชิงลึกในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง Waste Electrical and Electronic Equipment (WEEE), End of Live Vehicles (ELV) และอื่น ๆ

2. กระทรวงอุตสาหกรรม และ METI ได้มีการลงนามบันทึกความเข้าใจ (MOU) ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ Connected Industry และ Eastern Economic Corridor (EEC) เพื่อร่วมกันพัฒนาอุตสาหกรรมของทั้งสองประเทศ รวมทั้งส่งเสริมการลงทุนในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) ของไทย โดยฝ่ายไทยได้เสนอให้มีความร่วมมือกับ METI ในประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย ไม่จำกัดเฉพาะเรื่อง CE ทั้งนี้ เพื่อนำเสนอผู้บริหารในภาคร่วมในรูปแบบของ Policy Dialogue เพื่อให้ความเห็นชอบต่อไป

3. ปัจจุบันไทยมีกระบวนการคัดแยก “ชากรถลิภัณฑ์ เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์” หรือ Waste from Electrical and Electronic Equipments (WEEE) ซึ่งมีแหล่งที่มา จากชุมชนและโรงงานอุตสาหกรรม โดยที่ประชุมฯ มีมติให้ กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เสนอร่างพระราชบัญญัติการจัดการชากรถลิภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์ และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องออกกฎหมาย และหลักเกณฑ์การออกใบอนุญาตการนำเข้าเครื่องใช้ไฟฟ้าและ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้แล้ว (E-Waste) ในขณะที่ฝ่ายญี่ปุ่น โดย METI เสนอที่จะให้ความร่วมมือกับกรมโรงงานอุตสาหกรรม และสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ในเรื่องการพัฒนาระบบรองรับการนำเข้ายาอิเล็กทรอนิกส์ (e-waste) ที่เหมาะสม ซึ่งฝ่ายญี่ปุ่นได้มีมาตรการ 3 Rs (Reduce Reuse Recycle) ในระดับรถลิภัณฑ์ โดยดำเนินการภายใต้ Demonstration Project ที่ NEDO ได้จัดทำขึ้น ซึ่งกรมโรงงานอุตสาหกรรม แจ้งว่าฝ่ายไทยไม่มีข้อขัดข้อง ในเรื่องการแลกเปลี่ยนเทคโนโลยี ทางด้านการจัดการ e-waste ของฝ่ายญี่ปุ่นตามที่ NEDO เสนอ

4. ประเด็นเรื่อง ELV¹ ฝ่ายไทยมีหน่วยงานหลัก คือ กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อหารือเรื่องการกำจัดชากรถยนต์ สถานะปัจจุบันไทยมีเพียงผู้รับซื้อรายย่อยที่ซื้อชากรถยนต์ เพื่อถอดชิ้นส่วนที่ยังใช้งานได้เท่านั้น ในขณะที่ฝ่ายญี่ปุ่นมีหน่วยงานหลักที่ดูแลรับผิดชอบ ได้แก่ Ministry of the Environment,

Japan (MOEJ) โดยเป็นการจัดการชากรถยนต์ทั้งคันและนำไป แยกชิ้นส่วนตามความเหมาะสมต่อไป อย่างไรก็ตาม โดยที่ไทย ยังไม่มีกฎหมายในเรื่องดังกล่าวอย่างชัดเจน รวมทั้งภายใต้ APEC Dialogue² ไทยได้ให้การยอมรับสินค้า Remanufacturing เนื่องจาก Replacement Equipment Market : REM เท่านั้น ฝ่ายญี่ปุ่นจึงอนุมัติให้ไทยรือในรายละเอียดในเรื่องดังกล่าว อีกครั้งเพื่อนำมาหารือในการประชุมครั้งต่อไป

5. การปนเปื้อนของสารพิษในดิน (soil contamination) มลพิษทางอากาศ air pollution) ฝุ่นควัน (fly ash) ฝ่ายไทย โดยกรมโรงงานอุตสาหกรรม ได้ร่วมกับ MOEJ และ NEDO ดำเนินการในลักษณะการแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการ การศึกษาดูงานและกรณีศึกษา โดยเริ่มตั้งแต่ปี 2559

6. ฝ่ายญี่ปุ่นขอให้ฝ่ายไทยพิจารณาเรื่องการนำเข้า waste plastic ที่สะอาดเพื่อใช้เป็นวัสดุดีในการผลิตของภาคอุตสาหกรรม โดยอ้างว่าเพื่อเป็นการช่วยพัฒนาเศรษฐกิจของไทยให้ดีขึ้น อย่างไรก็ตาม กรมโรงงานอุตสาหกรรม (กรอ.) แจ้งว่าเรื่องดังกล่าว เกี่ยวข้องกับ marine plastic ซึ่งกรมทรัพยากรทางทะเล และชายฝั่ง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของไทย เป็นหน่วยงานรับผิดชอบ และได้มีคณะทำงานดูแลรับผิดชอบ ในเรื่องดังกล่าวแล้ว

7. ระดับของการประชุม ฝ่ายไทยได้เสนอให้มีการประชุม ใน 2 ระดับ คือ ระดับโครงการ (Project Based) และระดับนโยบาย (Policy Dialogue) ซึ่งฝ่ายญี่ปุ่นเห็นชอบด้วยกับข้อเสนอ ของไทย

¹ ELV: End-of-Life Vehicle มาตรการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อลดปริมาณของเสียจากการยนต์ โดยบังคับให้มีการบำบัดชากรถยนต์อย่างถูกวิธีและให้นำชิ้นส่วน/วัสดุกลับมาใช้ประโยชน์ให้ได้ตามสัดส่วนที่กำหนดในยานยนต์และชิ้นส่วน (อะไหล่) และเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางสิ่งแวดล้อมในทุกธุรกิจที่เกี่ยวข้อง กับวงจรชีวิตของยานยนต์

² APEC Dialogue: การประชุมความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก

สำหรับการประชุมครั้งล่าสุด ได้แก่ การประชุม The 2nd Thailand-Japan Policy Dialogue on Promotion of Circular Economy เมื่อวันจันทร์ที่ 20 มกราคม 2563 ณ กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ กระทรวง อุตสาหกรรม ได้มีผู้แทนเข้าร่วมการประชุมจากหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง ทั้งฝ่ายญี่ปุ่นและฝ่ายไทย โดยฝ่ายญี่ปุ่นประกอบด้วย Ministry of Economy, Trade, and Industry (METI)³ Ministry of the Environment, Japan (MOEJ)⁴ The New Energy and Industrial Technology Development Organization of Japan (NEDO)⁵ สถานทูตญี่ปุ่นประจำประเทศไทย องค์การส่งเสริมการค้าต่างประเทศของญี่ปุ่น กรุงเทพฯ (JETRO Bangkok) ACAP⁶ สำหรับหน่วยงานของไทย ประกอบด้วย กรมโรงงานอุตสาหกรรม กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม และกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีกองเศรษฐกิจ อุตสาหกรรมระหว่างประเทศ สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม เป็นฝ่ายเลขานุการฯ ซึ่งได้มีการหารือแลกเปลี่ยนข้อมูลและ ข้อคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง Circular Economy (CE) และนโยบายทางด้าน Environment and Recycling Policy ดังนี้

1. เรื่อง Circular Economy (CE) ซึ่งเป็น 1 ใน 3 ของนโยบายเศรษฐกิจ BCG ฝ่ายไทย ได้มีการดำเนินงานเรื่อง CE ในบริบทของภาคอุตสาหกรรมไทยตามกรอบแนวทาง CE ของคณะกรรมการยุโรป 4 ด้าน ประกอบด้วย การผลิต การบริโภค การจัดการของเสีย และการใช้วัตถุบอร์บส่อง โดยมี หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของไทยนำไปสู่การปฏิบัติ อาทิ กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้จัดทำ Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561-2573 กระทรวง การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม รับเป็นเจ้าภาพ หลักในการบูรณาการจัดทำการจัดการเชิงกลยุทธ์ด้านเศรษฐกิจ หมุนเวียน (CE Grand Strategy) และผลักดันการจัดทำ

CE Hotspot กระทรวงการคลังกำหนดการการเงินการคลัง เพื่อสนับสนุนอุตสาหกรรมชีวภาพ กระทรวงอุตสาหกรรมร่วมกับ สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยลงนามบันทึกข้อตกลง ความร่วมมือว่าด้วยการพัฒนาอุตสาหกรรมภายใต้นโยบาย Factory 4.0 นอกจากนี้ กระทรวงอุตสาหกรรม ได้มีการพัฒนาระบบนิเวศ (Eco-System) ให้อิสระอำนวยต่อการพัฒนา ตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนด้วยการผลักดันการอุตสาหกรรม กว่าจะเป็นไปได้ต่อการประกอบการตามแนวทาง CE ภายใต้ วิสัยทัศน์ Maximize Economic Value + Minimize Social & Environmental Impact ซึ่งมุ่งเน้นการปรับโครงสร้าง การผลิตไปสู่รูปแบบใหม่ที่คำนึงถึงการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และครบวงจร

นอกจากนี้ ฝ่ายไทยยังได้มีการดำเนินงานภายใต้นโยบาย เศรษฐกิจ BCG ไปพร้อมกันอีก 2 เรื่อง ประกอบด้วย

- **เศรษฐกิจชีวภาพ** รัฐบาลมีเป้าหมายมุ่งสู่การเป็น Bio Hub of ASEAN⁷ ในปี 2570 ด้วยการเชื่อมโยงภาคเกษตร สู่ภาคอุตสาหกรรม ซึ่งจะสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร และสร้างรายได้กระจายสู่ท้องถิ่น โดยสำนักงานเศรษฐกิจ อุตสาหกรรมได้จัดทำมาตรการพัฒนาอุตสาหกรรมชีวภาพ ของไทย ปี พ.ศ. 2561-2570 ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ การจัดอุปสรรคการลงทุนและสร้างปัจจัยสนับสนุน การเร่งรัด การลงทุน การกระตุ้นอุปสงค์ และการสร้างเครือข่าย

³ METI: กระทรวงเศรษฐกิจ การค้า และอุตสาหกรรมของญี่ปุ่น

⁴ MOEJ: กระทรวงสิ่งแวดล้อมแห่งประเทศไทยญี่ปุ่น

⁵ NEDO: องค์กรพัฒนาพลังงานใหม่และเทคโนโลยีอุตสาหกรรม

⁶ ACAP: Asia Center for Air Pollution Research

⁷ Bio Hub of ASEAN: ศูนย์กลางอุตสาหกรรมชีวภาพของอาเซียน

- **เศรษฐกิจสีเขียว** หรือ อุตสาหกรรมสีเขียว เป็นอุตสาหกรรมที่มีดั่งนิยมในการประกอบกิจการที่เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งกรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรมได้ดำเนินโครงการอุตสาหกรรมสีเขียว ตั้งแต่ปี 2554 จนถึงปัจจุบัน โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่ ความมุ่งมั่นสีเขียว (Green Commitment) ปฏิบัติการสีเขียว (Green Activity) ระบบสีเขียว (Green System) วัฒนธรรมสีเขียว (Green Culture) และเครือข่ายสีเขียว (Green Network)

ในขณะที่ฝ่ายญี่ปุ่น ได้นำเสนอทิศทางการดำเนินนโยบาย ด้าน CE ของญี่ปุ่น โดยมีหน่วยงานหลักที่สำคัญ 2 หน่วยงาน ได้แก่ METI และ MOEJ ซึ่งได้มีการดำเนินงานดังนี้

- ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างจำกัดให้ได้ประโยชน์ สูงสุดซึ่งผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะออกแบบผลิตภัณฑ์/รูปแบบ การดำเนินธุรกิจเศรษฐกิจหมุนเวียนอย่างมีคุณภาพ และมีการ กำกับดูแลที่ดีผ่านระบบปิดและระบบเปิดที่มีการนำวัตถุดิบมาใช้ เป็นรอบสอง รวมทั้งร่วมมือกับผู้ประกอบการริชีเคิลดำเนินการ ในเรื่องดังกล่าว

- การบังคับใช้มาตรการ 3R (Reduce Reuse Recycle) เพื่อดำเนินการในเรื่อง CE โดยฝ่ายญี่ปุ่นได้มีการ ออกแบบพื้นฐานเพื่อสร้างสังคมแห่งการหมุนเวียนทรัพยากร (Fundamental Law for Establishing a Sound Material-Cycle Society) ในปี 2543 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ปี 2544 ทั้งนี้ สถานะล่าสุดได้มีการจัดทำแผนพื้นฐานเพื่อสร้างสังคม แห่งการหมุนเวียนทรัพยากร ระยะที่ 4 (The 4th Fundamental Plan for Establishing a Sound Material-Cycle Society) โดยผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการรัฐมนตรีของญี่ปุ่นเมื่อวันที่ 19 มิถุนายน 2561 ซึ่งเป็นการบูรณาการมาตราการสู่สังคม อย่างยั่งยืน ประกอบด้วย Regional Circular and Ecological Sphere, Proper Waste Management and Environmental Restoration, International Resource Circulation, Resource Circulation throughout the entire Lifecycle, Disaster Waste Treatment Systems โดยฝ่ายญี่ปุ่นได้อธิบาย ถึงการกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดของแต่ละกลุ่มผลิตภัณฑ์ อาทิ ยานยนต์ เครื่องใช้ภายในบ้าน เครื่องใช้ไฟฟ้า บรรจุภัณฑ์ อุปกรณ์ ก่อสร้าง และอาหาร เพื่อติดตามความคืบหน้าของการดำเนินการ ภายใต้แผนดังกล่าว

2. นโยบายด้านสิ่งแวดล้อมและการนำกลับมาใช้ใหม่ (Environment and Recycling Policy) ทั้งฝ่ายไทยและญี่ปุ่น ได้มีการดำเนินงานภายใต้นโยบายดังกล่าว ดังนี้

ฝ่ายไทย โดยกรมควบคุมมลพิษได้จัดทำ (ร่าง) Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561-2573 ซึ่งมีวัตถุประสงค์ เพื่อใช้เป็นกรอบและทิศทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไข ปัญหาการจัดการขยะพลาสติกของประเทศไทยโดยความร่วมมือ ของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน ซึ่งมี ครอบแนวคิด ประกอบด้วย 1) การจัดการพลาสติกตลอดช่วง ชีวิต (Life Cycle) 2) หลักการ 3R 3) หลักการมีส่วนร่วม ของภาครัฐและภาคเอกชน (Public Private Partnership) 4) แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) 5) ผู้ผลิต มีส่วนร่วมในการจัดการขยะพลาสติก โดยใช้หลักการ (Responsible Consumption and Production) โดยมี ความเชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) และแผนระดับชาติ ได้แก่ นโยบายรัฐบาล ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) รวมทั้ง เป็นไปในทิศทางเดียวกับแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ของประเทศไทย (พ.ศ. 2559-2564) ทั้งนี้ ได้มีการกำหนดเป้าหมาย ของ Roadmap ดังกล่าว ได้แก่ 1) การลดและเลิกใช้พลาสติก เป้าหมายด้วยการใช้วัสดุทดแทนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และ 2) การนำขยะพลาสติกเป้าหมายกลับมาใช้ประโยชน์ให้ได้ ร้อยละ 100 ภายในปี 2570

ในส่วนของ “โครงการความร่วมมือ ภาครัฐ ภาคธุรกิจ ภาคประชาชน เพื่อจัดการขยะพลาสติกอย่างยั่งยืน” หรือ “PPP Plastic” (Public Private Partnership for Sustainable Plastic and Waste Management) ก่อตั้งขึ้นโดย สถาบันอาหารและประเทศไทย และองค์กรธุรกิจเพื่อการ พัฒนาอย่างยั่งยืน (TBCSD: Thailand Business Council for Sustainable Development) ภายใต้ความร่วมมือ จากองค์กรต่าง ๆ กว่า 20 องค์กร ซึ่งดำเนินการภายใต้ (ร่าง) Roadmap ผ่านการจัดการขยะพลาสติกอย่างบูรณาการ ตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน การสนับสนุนให้มีการผลิต นวัตกรรมพลาสติกที่สามารถรีไซเคิลได้มากขึ้น และใช้ปริมาณ พลาสติกน้อยลง โดยกำหนดกลุ่มผลิตภัณฑ์พลาสติกที่เป็น เป้าหมาย รวม 12 กลุ่ม อาทิ หลอด ถุงพลาสติก กล่องโฟม ขวดน้ำพลาสติก เพื่อบรรลุเป้าหมายการนำขยะพลาสติกกลับมา ใช้ได้ทั้งหมด สถานะปัจจุบันกรมควบคุมพิษได้ขอความร่วมมือ จากสถาบันวิจัย สถาบันการศึกษา ทำการศึกษาเรื่อง การใช้วัสดุ ทดแทนพลาสติกแบบ Single Use (ถุงพลาสติกขนาดบางกว่า 36 มิลลิเมตร) รวมทั้งมีการตั้งเป้าหมายที่จะลดขยะทางทะเลลง ร้อยละ 50 ภายในปี พ.ศ. 2570

โดยในปีแรกกลุ่มบริษัทดาว ประเทศไทย ได้ดำเนิน โครงการเพื่อนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยส่งเสริมการรีไซเคิลพลาสติก ให้มากขึ้น เช่น ได้ร่วมกับ SCG พัฒนาเทคโนโลยีที่ช่วยนำพลาสติก มาเป็นส่วนผสมของถนนยางมะตอย (asphalt) เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การแก้ปัญหาขยะพลาสติกโดยการใช้เทคโนโลยี อย่างเดียวแล้ว อาจยังไม่เพียงพอ โดยอาจต้องดำเนินการร่วมกับ อีก 2 แนวทางที่สำคัญ คือ “การสร้าง infrastructure” หรือ โครงสร้างพื้นฐานในการคัดแยกขยะ และสิ่งที่สำคัญที่สุดคือ “การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้บริโภค” ให้รู้จักการคัดแยกขยะ ด้วยตนเองตั้งแต่ต้นทาง สำหรับในปีที่ 2 จะมุ่งเน้นให้ความรู้ แก่สังคมและชุมชน เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้บริโภคให้รู้จัก การคัดแยกขยะจากต้นทางด้วยตนเอง โดยจัดทำเป็นหลักสูตร ที่ชัดเจนเพื่อสื่อสารเรื่องการจัดการพลาสติกเข้าไปในสถานศึกษา ทั้งในโรงเรียนและมหาวิทยาลัย เพื่อให้ผู้บริโภคทุกคนเข้าใจ ถึงการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาโดยเริ่มต้นจากตัวเอง

สำหรับญี่ปุ่น มีกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นกฎหมาย ระดับประเทศ และกฎหมายระดับรายอุตสาหกรรม อาทิ ยานยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้า การก่อสร้าง รวมทั้งมีมาตรการจูงใจให้ ผู้ประกอบการปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าวทั้งในด้านการจัดการ ขยะและของเหลวใช้ ตลอดจนให้ความรู้กับประชาชนและ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้านการกำจัดขยะจากครัวเรือนเพื่อให้การ ดำเนินการเป็นไปอย่างถูกต้อง

ในส่วนของนโยบายด้านพลาสติก และขยะพลาสติก ในประเทศไทย ญี่ปุ่นได้มีการออกมาตรการต่าง ๆ อาทิ มาตรการ ลดการใช้ถุงพลาสติกในกลุ่มผู้บริโภค มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 เม.ย. 2562 มาตรการจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนา ผลิตภัณฑ์ที่ใช้กระบวนการผลิตพลาสติกที่สามารถย่อยสลายได้ ทางชีวภาพ มาตรการการให้เงินสนับสนุนแก่บริษัทที่ใช้กระดาษ แทนพลาสติก รวมถึงการกำหนดกลยุทธ์สำหรับการหมุนเวียน ของทรัพยากรสำหรับผลิตภัณฑ์พลาสติกหรือที่เรียกว่า Resource Circulation Strategy for Plastics นอกจากนี้ ยังได้กล่าวถึง การกำจัดขยะพลาสติกในทะเลด้วยนวัตกรรมภายใต้ “วิสัยทัศน์ โฉกาลมหาสมุทรสีคราม” ซึ่งมีเป้าหมายในการลดมลภาวะ เพิ่มเติมที่เกิดจากขยะพลาสติกในทะเลให้เป็นศูนย์ภายในปี 2593 (2050)

นอกจากนี้ ญี่ปุ่นได้มีการดำเนินงานระบบหมุนเวียน ในเรื่อง WEEE (Waste from Electrical and Electronic Equipment) หรือข้าวเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ในประเทศญี่ปุ่น โดยมีการออกกฎหมายหลักด้านการทำ recycle จำนวน 3 ฉบับ ได้แก่ 1) Basic Act on Establishing a Sound Material-Cycle Society 2) Waste Management and Public Cleansing Act และ 3) Act on Promotion of the Effective Utilization of Resources และญี่ปุ่นยังมีกฎหมายรอง อีกหลายฉบับที่กำกับดูแลการทำ recycle ของญี่ปุ่น และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ โดยการทำ recycle ของญี่ปุ่น จะประกอบด้วย 3 ส่วนหลัก ได้แก่ 1) การนำส่งชาติผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้า และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ โดยการทำ recycle ของญี่ปุ่น จะประกอบด้วย 3 ส่วนหลัก ได้แก่ 1) การนำส่งชาติผลิตภัณฑ์ 2) การเก็บรวบรวมและการขนส่งไปกำจัดหรือทำ recycle และ 3) การกำจัดหรือทำ recycle อาทิ การเผา การเก็บกักตะกอน การฝังกลบ การบด และการ Recycle

• **โครงการความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างไทยกับญี่ปุ่น** ทั้งสองฝ่ายได้มีการดำเนินโครงการต่าง ๆ ที่ส่งเสริมและรักษา สิ่งแวดล้อม อาทิ การดำเนินโครงการ Improvement of Industrial Waste Management in Thailand ภายใต้ MOU ด้านการจัดการกากอุตสาหกรรมระหว่างกรมโรงงานอุตสาหกรรมกับ MOEJ และการจัดทำคู่มือการรีไซเคิล กากอุตสาหกรรม

• **โครงการความร่วมมือเรื่อง Recycle ระหว่างไทย กับญี่ปุ่น** โดยที่ผ่านมาฝ่ายไทย โดยการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และฝ่ายญี่ปุ่น โดย NEDO ได้ดำเนินโครงการความร่วมมือในเรื่อง Environment and Recycling Policy ภายใต้บันทึกความเข้าใจ (MOU) โครงการรีไซเคิลชีนส่วนชากรถยนต์เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานและทรัพยากรธรรมชาติ (ELV Project) หรือ End-of-Life Vehicle (ยานยนต์หมดอายุ ซึ่งส่งผลต่อสิ่งแวดล้อมและระบบหมุนเวียน)

จากการประชุมระหว่างฝ่ายไทยและฝ่ายญี่ปุ่นในประเด็นเรื่องเศรษฐกิจหมุนเวียนทั้งสองครั้งดังกล่าว ถือเป็นการริเริ่มดำเนินการความร่วมมือในเบื้องต้นก่อนที่รัฐบาลไทยจะให้ความเห็นชอบแผนยุทธศาสตร์โมเดลเศรษฐกิจ (BCG) พ.ศ. 2564-2569 ในขณะที่ฝ่ายญี่ปุ่นได้กำหนดยุทธศาสตร์ Green Growth Strategy และแผนดำเนินการพัฒนาอุตสาหกรรม (Action Plan)

เพื่อรับนโยบายตามเป้าหมายสังคม Carbon Neutral ที่ฝ่ายญี่ปุ่นได้กำหนดไว้ในปี 2593 ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าประเด็นต่าง ๆ ที่ได้มีการหารือภายใต้การประชุมฯ ถือเป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนาความร่วมมือและการประยุกต์ใช้กับการพัฒนาอุตสาหกรรมของไทยภายใต้นโยบายของกระทรวงอุตสาหกรรมที่ได้กำหนดไว้ใน 4 เป้าหมายหลัก คือ 1. สร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจ เน้นเพิ่มผลผลิต สร้างมูลค่าเพิ่ม สร้างโมเดลธุรกิจ และผู้ประกอบการใหม่ 2. สร้างความยั่งยืนทางธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ด้วยการลดการใช้ทรัพยากรและพลังงานลดของเสียและมลพิษสิ่งแวดล้อม 3. สร้างความยั่งยืนให้ภาคอุตสาหกรรมตามนโยบายตลาดและนวัตกรรมนำอุตสาหกรรมไทย และ 4. ตอบโจทย์การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) รวมทั้งการจัดทำแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมไทยตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อขับเคลื่อนและบูรณาการทุกภาคส่วน ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมซึ่งเป็น 1 ใน 3 ของโมเดลเศรษฐกิจ (BCG) พ.ศ. 2564-2569

จัดทำโดย :

บางจากสุกี้รัตน์ ชาลาธรวัฒน์

แหล่งที่มาของข้อมูล :

- “ข่าวกำเนิดรัฐบาล” รัฐบาลไทย <https://www.thaigov.go.th/news>
- “ก.อุตฯ ขับรับนโยบาย BCG Model ตั้งค่านะก.ขับเคลื่อนฯ สีคอ 4 เป้าหมายสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน” ข่าวกระทรวงอุตสาหกรรม วันที่ 19 มีนาคม 2564 www.industry.go.th
- “สค. ตั้งเป้าพัฒนาอุตสาหกรรมไทยตามแผนภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน” วันที่ 29 มีนาคม 2564 www.infoquest.co.th
- “บันทึกข้อใจการประชุม Thailand-Japan Policy Dialogue on Promotion of Circular Economy Cooperation วันจันทร์ที่ 18 มีนาคม 2562 ณ ห้องประชุม 202 ชั้น 2 สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม”
- รายงานการประชุม The 2nd Thailand-Japan Policy Dialogue on Promotion of Circular Economy วันจันทร์ที่ 20 มกราคม 2563 ณ ห้องประชุมดีบุก ชั้น 2 กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานฯ และการเมืองฯ กระทรวงอุตสาหกรรม
- “คู่มืออุตสาหกรรมสีเขียว” กรมโรงงานอุตสาหกรรม www.greenindustry.diw.go.th

ข้อเก็จจริงทางประการ ของผู้ติดมากการในภาค อุตสาหกรรมไทย

กองวิจัยเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

บ บแต่อดีตที่ผ่านมาภาคอุตสาหกรรมเป็นภาคที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทย และมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยมาโดยตลอด ทั้งในแง่ของสัดส่วนมูลค่าผลผลิตอุตสาหกรรมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศหรือ GDP และมูลค่าการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมต่อมูลค่าการส่งออกรวมโดยมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 80 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด แต่ทั้งนี้ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา หรือในช่วงหลังจากเกิดอุทกวัยครั้งใหญ่ในประเทศไทยเมื่อปี 2554 ภาคอุตสาหกรรมไทยเหมือนอยู่ในภาวะ “โตชา” โดยช่วงปี 2544-2553 ภาคอุตสาหกรรม เมื่อพิจารณาจากดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมหรือ MPI (Manufacturing Production Index) ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 7.03 ต่อปี แต่ในช่วงปี 2555-2563 MPI ขยายตัวเฉลี่ยเพียงร้อยละ 0.26 ต่อปี และถึงแม้จะหักข้อมูลปี 2563 ที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา COVID-19

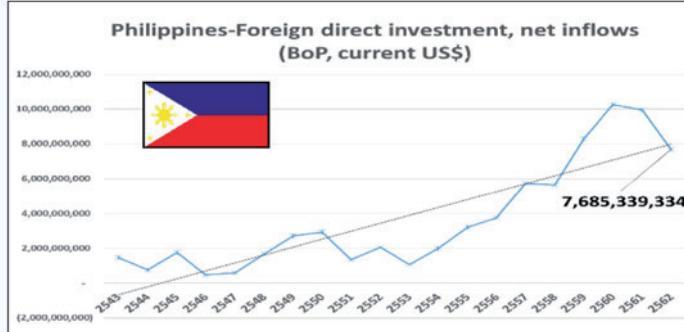
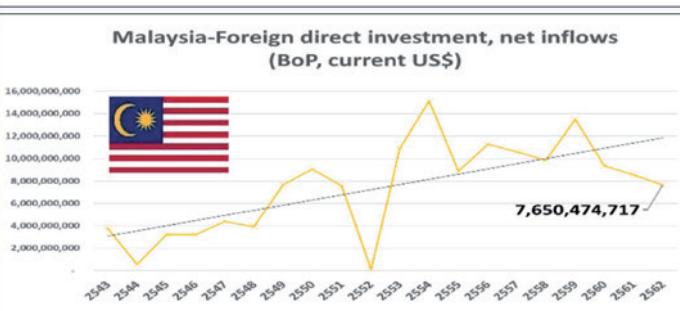
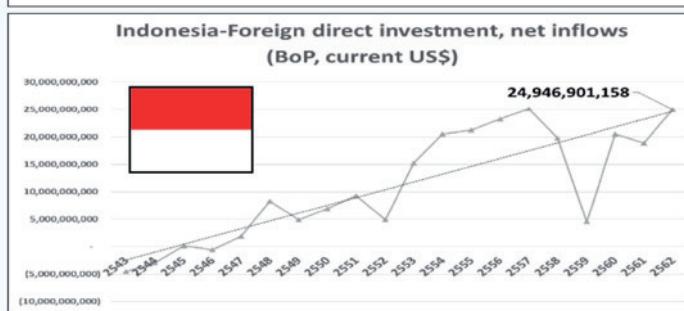
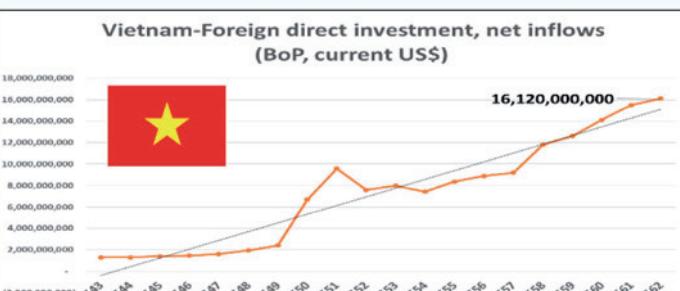
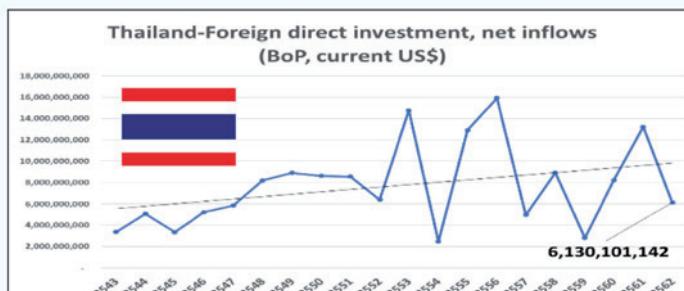
ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมหรือ MPI ช่วงปี 2555-2562 ขยายตัวเฉลี่ยเพียงร้อยละ 1.40 ต่อปี สะท้อนว่าภาคอุตสาหกรรมไทยน่าจะมีปัญหาหรือข้อจำกัดบางประการที่ยังไม่ได้รับการแก้ไข ซ่อนตัวอยู่ ซึ่งหากปล่อยให้เป็นเช่นนี้ไปเรื่อย ๆ ไม่น่าจะส่งผลดีต่อเศรษฐกิจไทย ความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทยในเวทีโลกก็จะลดน้อยถอยลง และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคอาเซียน ไทยมีแนวโน้มที่จะสูญเสียความสามารถทางการแข่งขันและถูกแทนที่ด้วยประเทศเกิดใหม่ อาทิ เวียดนาม ประเด็นท้าทายดังกล่าวสามารถระบุถึงขอบเขตของปัญหาได้ชัดเจนขึ้น จากการพิจารณาข้อมูลเชิงประจักษ์ในมิติต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้ทราบข้อเท็จจริงบางประการของการดำเนินภาคอุตสาหกรรมไทย และนำข้อเท็จจริงบางประการเหล่านั้นไปกำหนดนโยบายหรือมาตรการในการขับเคลื่อนภาคอุตสาหกรรมไทยต่อไป

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

ข้อที่ 7 จังหวัดที่มีอัตราการลงทุนต่างประเทศสูง

กับเรื่องของ “ทุน” ซึ่งเป็นหนึ่งปัจจัยการผลิต ได้แก่ การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment : FDI) ในประเทศไทย อย่างประเทศไทยและประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคอาเซียน เงินออมภายในประเทศไม่เพียงพอ ต่อความต้องการของธุรกิจที่จะนำไปใช้ในการขยายกิจการ ดังนั้น เงินลงทุนจากต่างประเทศจะช่วยลดช่องว่างระหว่างเงินออมในประเทศกับความต้องการเงินทุน โดยการลงทุนจากต่างประเทศยังมาพร้อมกับการถ่ายทอดเทคโนโลยี และการถ่ายทอดความรู้ ซึ่งจะช่วยให้อุตสาหกรรมของประเทศที่ได้รับ FDI มีการพัฒนา

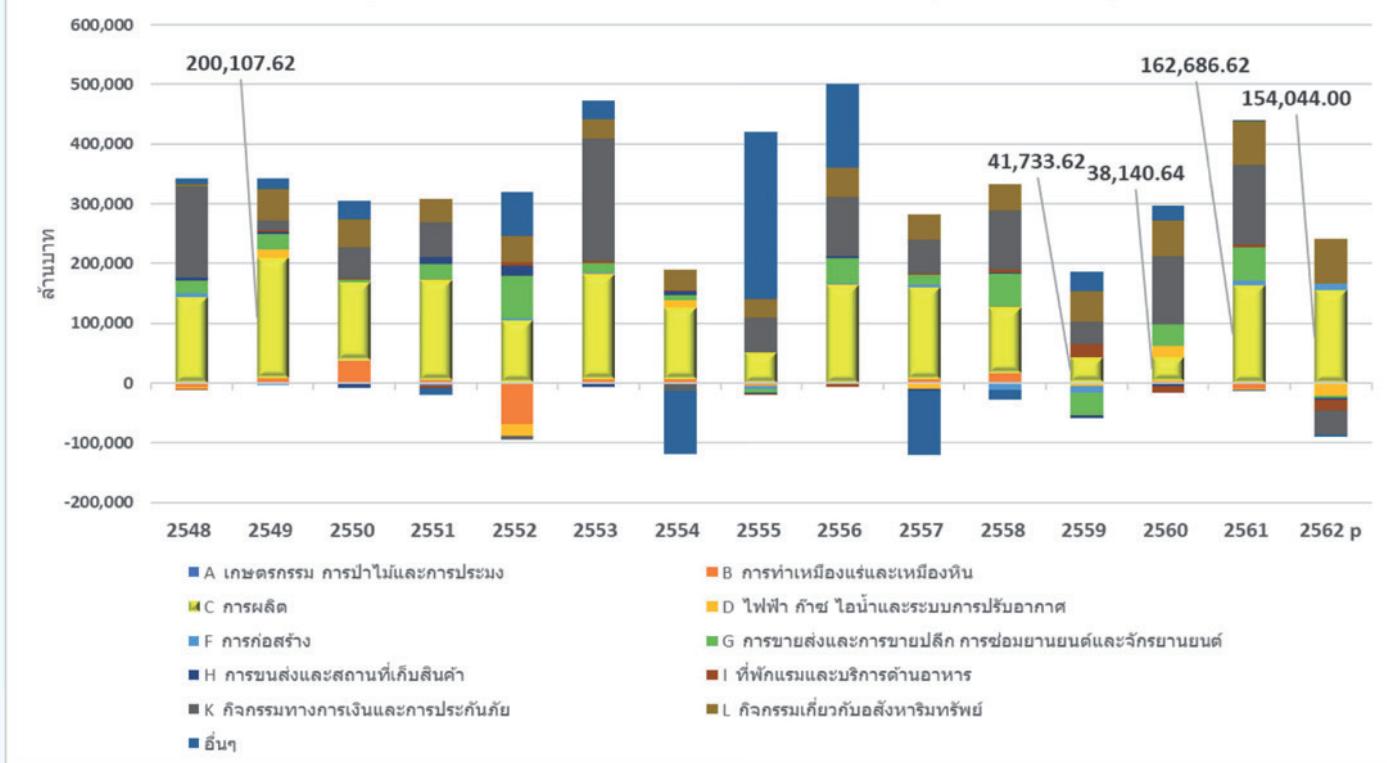
ได้อย่างก้าวกระโดด เพิ่มศักยภาพทางการแข่งขันระยะยาว และช่วยสร้างการจ้างงาน รวมถึง FDI เป็นเงินทุนระยะยาว ที่เพิ่มการสะสมทุนในระบบเศรษฐกิจ มีความผันผวนต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับทุนไหลเข้าเพื่อชื้อสินทรัพย์หรือเก็บกำไร ท้ายที่สุดประโยชน์แก่ประเทศผู้ได้รับเงินลงทุน ได้แก่ การเพิ่มขึ้นของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศหรือ GDP ทั้งนี้ เมื่อพิจารณา FDI ย้อนหลังไป 2 ทศวรรษ ตั้งแต่ปี 2543-2562 จากข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า ในช่วง 10 ปีแรก (2543-2553) FDI ในประเทศไทยเพิ่มขึ้นค่อนข้างสม่ำเสมอ จาก 3,365 ล้านдолลาร์ สหรัฐ ในปี 2543 เพิ่มขึ้นเป็น 14,746 ล้านдолลาร์สหราชอาณาจักร ในปี 2562

ที่มา : <https://data.worldbank.org/indicator/BX.KLT.DINV.CD.WD>

ในปี 2553 แต่ในช่วง 10 ปีหลัง (2554-2562) FDI ในประเทศไทยเคลื่อนไหวผันผวนและมีแนวโน้มในทิศทางที่ทรงตัว โดยในปี 2554 มีมูลค่า 2,473 ล้านдолลาร์สหราชอาณาจักร และข้อมูลล่าสุดในปี 2562 ขยายมาอยู่ที่ 6,130 ล้านдолลาร์สหราชอาณาจักร ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของ FDI ในประเทศไทยดังกล่าว สอดคล้องกับทิศทางการเปลี่ยนแปลงของ MPI ที่ในช่วง 10 ปีล่าสุดค่อนข้างทรงตัว ดังที่ได้กล่าวแล้วในข้างต้น นอกจากนี้หากเปรียบเทียบกับประเทศสำคัญในอาเซียน อาทิ อินโดนีเซีย มาเลเซีย พิลิปปินส์ หรือ แม้แต่ เวียดนาม พบว่า ทั้ง 4 ประเทศสามารถดึงดูดเม็ดเงินจาก FDI ได้ดีกว่าประเทศไทย ทั้งในแง่มุมค่าและความสม่ำเสมอของเงินลงทุน รวมไปถึงมีทิศทางการเติบโตซึ่งสังเกตได้จากเส้นแนวโน้มของ FDI ที่ทุกประเทศมีความชันกว่าไทย

เงินลงทุนของไทยจากต่างประเทศ จำแนกตามประเภทธุรกิจ (ล้านบาท)

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

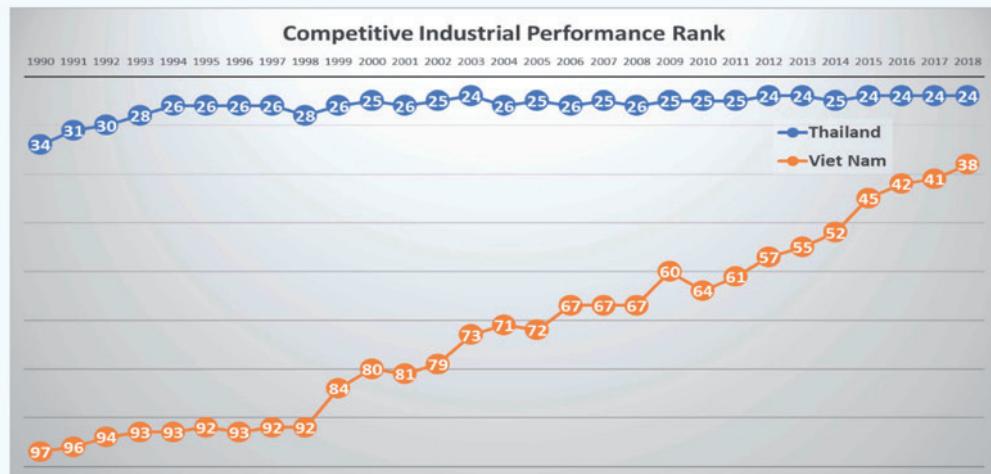
ข้อตัวจริงประการที่สอง ยังคงเกี่ยวข้องกับปัจจัย “ทุน” ซึ่งจากที่ได้กล่าวแล้วในข้างต้นว่าในช่วง 10 ปีหลัง (2554-2562) FDI ในประเทศไทยเคลื่อนไหวผันผวนและมีแนวโน้มในทิศทางที่ทรงตัว และเมื่อพิจารณาลีกลงไปในรายละเอียด พบร่วมกับเม็ดเงินที่เข้าประเทศลดลงแล้ว เม็ดเงินที่มีการลงทุนในภาคการผลิตหรือภาคอุตสาหกรรมก็ยังลดลงเช่นกัน โดยจากข้อมูลย้อนหลัง 15 ปี ตั้งแต่ปี 2548-2562 ในช่วงก่อนเกิดอุบัติภัยช่วงปี 2548-2554 มูลค่า FDI ที่ลงทุนในภาคอุตสาหกรรมไทย มีมูลค่าต่อหน้าข้างสูงต่อเนื่องอยู่ในช่วงระหว่าง 100,000-200,000 ล้านบาท โดยในปี 2549 มีเม็ดเงินลงทุนในภาคอุตสาหกรรมไทย กว่าสองแสนล้านบาท แต่หลังจากนั้นก็มีแนวโน้มที่ลดลงมาโดยตลอด โดยในปี 2560 มีมูลค่า FDI ที่ลงทุนในภาคอุตสาหกรรมไทยเพียง 38,140 ล้านบาท ทำให้ภาครัฐต้องมีการออกโครงการพัฒนา率เบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor Development : EEC) ในปี 2559 เพื่อกระตุ้นการลงทุนภาคเอกชน ซึ่งในปัจจุบันใช้ชื่อว่า โครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ทำให้ในปี 2561-2562 มีเม็ดเงินจาก FDI ไหลเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมไทยเพิ่มขึ้นมาอยู่ที่ 162,686 และ 154,044 ล้านบาท ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม FDI ในภาคการผลิตหรือภาคอุตสาหกรรมส่วนใหญ่จะเป็นการขอรับการส่งเสริมการลงทุนหรือ BOI การลงทุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนหรือ BOI

ซึ่งจะมีเงื่อนไขโดยทั่วไปให้ต้องเปิดดำเนินการภายใน 36 เดือนนับจากวันที่ออกบัตรส่งเสริม แต่การเปิดดำเนินการตามความหมายของ BOI ไม่ใช่หมายถึงการที่บริษัทเริ่มผลิตหรือจำหน่ายสินค้าหรือบริการ แต่หมายถึงการที่บริษัทมีการลงทุนครบถ้วนตามเงื่อนไขภายในเวลาที่กำหนดในบัตรส่งเสริม ดังนั้นอาจจะกล่าวได้ว่าสัดส่วน FDI ที่เพิ่มขึ้นในภาคอุตสาหกรรมในช่วงปี 2561-2562 น่าจะเริ่มทำการผลิตเป็นรูปธรรมและสะท้อนผ่าน MPI ในช่วงปี 2564 เป็นต้นไป แต่ทั้งนี้การที่ MPI จะเพิ่มขึ้นหรือลดลงย่อมขึ้นอยู่กับคำสั่งซื้อทั้งจากในและนอกประเทศเป็นสำคัญ

ข้อตีก็จังประการที่สาม ได้แก่ ความสามารถในการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรมไทย ซึ่งสะท้อนจากดัชนีสมรรถนะทางการแข่งขันด้านอุตสาหกรรม (Competitive Industrial Performance (CIP) Index) จัดทำโดยองค์การพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Industrial Development Organization : UNIDO) โดยล่าสุดเป็นข้อมูล

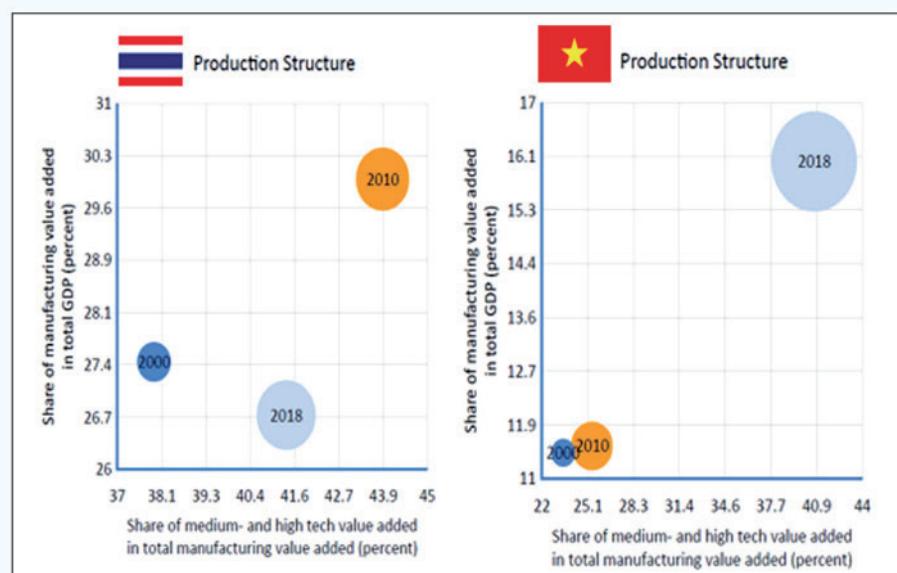
ที่มา : UNIDO

จากรายงานประจำปี 2563 (Competitive Industrial Performance Report 2020) ซึ่งในรายงานจะแสดงตัวชี้วัดและลำดับการเป็นผู้นำ รวมถึงประสิทธิภาพในบริบทของการเปลี่ยนแปลงบทบาทของภาคการผลิต โดยเฉพาะในแง่ของนวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน และครอบคลุม โดยนำเสนอในรูปแบบของการเปรียบเทียบความสามารถของแต่ละประเทศใน 2 รูปแบบ คือ เทียบกับปีก่อนหน้า และเทียบกับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก จำนวน 152 ประเทศ สำหรับในรายงานปี 2020 (ข้อมูล ปี 2018) ประเทศไทยมีประสิทธิภาพดีที่สุด จากการเปรียบเทียบดัชนีสมรรถนะทางการแข่งขันด้านอุตสาหกรรม คือ เยอรมนี จีน เกาหลี สาธารณรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น ตามลำดับ สำหรับไทยอยู่ในอันดับที่ 24 คงที่ติดต่อกันเป็นปีที่สี่ (ปี 2010 อยู่ในอันดับที่ 25 ปี 2000 อยู่ในอันดับที่ 25 และปี 1990 อยู่ในอันดับที่ 34) ในส่วนประเทศอื่น ๆ ในอาเซียน อาทิ สิงคโปร์ มาเลเซีย เวียดนาม อินโดนีเซีย และพิลิปปินส์อยู่ในอันดับที่ 9 23 38 39

และ 43 ตามลำดับ ทั้งนี้ในส่วนของเวียดนามในช่วงหลังจากปี 2000 หรือ ปี 2543 ภาคอุตสาหกรรมของเวียดนาม มีพัฒนาการอย่างรวดเร็ว เมื่อพิจารณาจาก CIP Rank จากอันดับที่ 80 ในปี 2000 (2543) ขยับมาอยู่ในอันดับที่ 64 ในปี 2010 (2553) และล่าสุดในปี 2018 (2561) ขยับสูงขึ้นมากมาอยู่ในอันดับที่ 38 หรือในช่วง 20 ปี ล่าสุด เวียดนาม

พัฒนาตัวเองสูงขึ้น 42 อันดับ ทั้งนี้จาก Competitive Industrial Performance Report 2020 แม้จะดูว่าในปัจจุบันภาคอุตสาหกรรมไทยมีความสามารถในการแข่งขันด้านน้ำหนัก แต่หากพิจารณาในรายละเอียดอื่น ๆ จะพบข้อจำกัดบางประการ อาทิ สัดส่วนของสินค้าที่ใช้เทคโนโลยีขั้นกลาง-สูงต่อสินค้าอุตสาหกรรมทั้งหมด ปรับตัวลดลงในช่วง 10 ปีล่าสุด

ตรงกันข้ามกับประเทศไทยที่เพิ่มขึ้นถึงประมาณร้อยละ 15 ข้อจำกัดสำคัญอีกหนึ่งประการที่พบ ได้แก่ สัดส่วนของมูลค่าเพิ่มภาคอุตสาหกรรมต่อ GDP รวมของประเทศ ปรับตัวลดลงในช่วง 10 ปีล่าสุดเช่นกัน สะท้อนถึงแนวโน้มที่เรียกว่า “Premature Deindustrialization¹” หรือ การลดลงความสำคัญของภาคอุตสาหกรรมก่อนเวลาอันควร ซึ่งเป็นภาวะที่การผลิต

ที่มา : UNIDO / Bubble size represents manufacturing value added per capita

¹ Dani Rodrik

ของภาคอุตสาหกรรมมีสัดส่วนลดน้อยลงไปเรื่อยๆ ก่อนที่ประเทศกำลังพัฒนาจะไปสู่ประเทศรายได้สูง ทำให้ประเทศไม่สามารถรับขึ้นจากการเป็นเศรษฐกิจอุตสาหกรรมได้ก่อนจะแก่ โดยปัจจัยเร่งที่สำคัญ คือ โลกาภิวัตน์ การส่งออกของจีนและเทคโนโลยีการผลิตที่ใช้แรงงานน้อยลง โดยประเทศกำลังพัฒนาในปัจจุบันมีโอกาสที่น้อยลงในการพัฒนาอุตสาหกรรม เมื่อเทียบกับการพัฒนาอุตสาหกรรมในอดีตของประเทศไทยในแспектของการพัฒนาอุตสาหกรรมในอดีตของประเทศไทยมีแนวโน้มที่จะต้องอาศัยแรงงานที่มีฝีมือสูงขึ้น ทำให้ไม่สามารถดูดซับแรงงานกลุ่มไรฝีมือใหม่กับการผลิตในภาคอุตสาหกรรมได้ ทั้งนี้งานศึกษาของ Jayant Menon นักเศรษฐศาสตร์จาก Asian Development Bank (ADB) ได้ระบุว่า มาเลเซียมีแนวโน้มกำลังเข้าสู่ภาวะ Premature Deindustrialization จากการที่มาเลเซียไม่สามารถพัฒนาศักยภาพภาคอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศให้สามารถเลื่อนขึ้นมาสู่ระดับสูงขึ้นในห่วงโซ่อุปทาน (Value Chain) และจากปัจจัยด้านการลงทุนจากต่างประเทศและการลงทุนภาคเอกชนที่ไม่อยู่ในระดับสูง นับตั้งแต่หลังวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 รวมถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับล่าสุดของมาเลเซียที่กำหนดทิศทางของการพัฒนาอุตสาหกรรมในปัจจุบัน และการขยายตัวของอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ในเวียดนาม ได้ส่งผลกระทบต่อ

โครงสร้างเศรษฐกิจและการส่งออกของมาเลเซียดังที่เห็นในปัจจุบัน แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างดังกล่าวเป็นกรณีศึกษาที่สำคัญสำหรับประเทศไทย ซึ่งต้องเตรียมความพร้อมเพื่อป้องกันการทดสอบของภาคอุตสาหกรรมจากปัจจัยลบที่มีลักษณะคล้ายกับกรณีของมาเลเซีย เพราะหากเกิดลักษณะเดียวกับกรณีของประเทศไทยมาเลเซีย จะส่งผลกระทบอย่างมากต่อเศรษฐกิจไทยซึ่งพึ่งการส่งออกเป็นหลัก

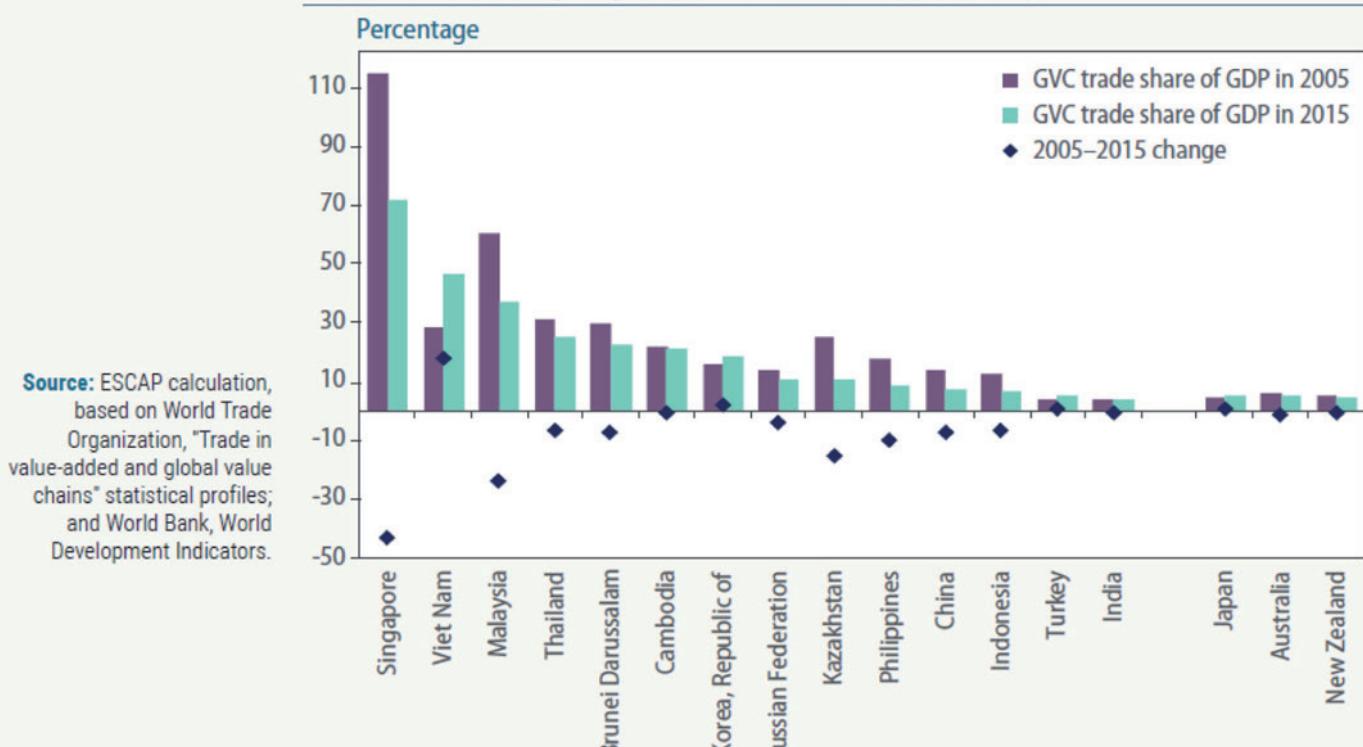
ขอตั้งใจเร่งประการที่สี่และประการสุดท้ายสำหรับการวิเคราะห์ในครั้งนี้ คือ การมีส่วนร่วมในห่วงโซ่อุปทานโลก (Global Value Chain : GVC) ซึ่งจากวิัฒนาการของการค้าทำให้การค้าสินค้าและบริการระหว่างประเทศในปัจจุบันอยู่ในรูปแบบของห่วงโซ่อุปทานมากขึ้นกว่าในอดีต จากสถิติของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) พบว่าการค้าสินค้าขั้นกลาง (trade in intermediate goods) คิดเป็น 2 ใน 3 ของมูลค่าการค้าทั้งหมด และจากการศึกษารายงานขององค์กร (United Nations Conference on Trade and Development : UNCTAD) พบว่าประเทศกำลังพัฒนาร่วมถึงประเทศพัฒนาน้อยที่สุด ได้เข้าเป็นส่วนหนึ่งของห่วงโซ่อุปทานโลกมากขึ้นเรื่อยๆ โดยปรากฏการณ์ห่วงโซ่อุปทานโลกได้อื้อให้ประเทศกำลังพัฒนาที่ยังไม่สามารถพัฒนาอุตสาหกรรมหรือผลิตสินค้าเพื่อการส่งออกได้เองตลอดทั้งสายพานการผลิต สามารถเข้าเป็นส่วนหนึ่งของเศรษฐกิจโลก

ได้ง่ายขึ้น โดยมุ่งไปที่การผลิตสินค้าในบางช่วงของห่วงโซ่ที่ประเทศนั้น ๆ มีศักยภาพ ซึ่งจะส่งผลดีต่อประเทศไทย ในด้านการจ้างงานหรือการกระตุ้นเศรษฐกิจ และเมื่อพิจารณาข้อมูลสัดส่วนการค้า GVC ต่อ GDP ของไทย จากรายงาน WORLD ECONOMIC SITUATION AND PROSPECTS 2021 พบว่า สัดส่วนของไทยลดลงจากร้อยละ 30 ในปี 2005 (2548) มาอยู่ที่ประมาณร้อยละ 28 ในปี 2015 (2558) สอดคล้องกับอีกหลายประเทศในภูมิภาคอาเซียนที่สัดส่วนลดลงเช่นกัน อาทิ มาเลเซีย พลิปปินส์ อินโดนีเซีย ยกเว้นแต่ประเทศไทยเวียดนามที่มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นจากประมาณร้อยละ 30 ในปี 2005 (2548) เพิ่มขึ้นเป็นเกือบร้อยละ 50 ในปี 2015 (2558) นอกจากนี้ การระบาดของ COVID-19 ยังทำให้เกิดแรงผลักดันใหม่สำหรับการปรับ GVC โดยจะเน้นเกี่ยวกับความยืดหยุ่นของ GVC มากขึ้น แนวโน้มดังกล่าวจะเปลี่ยนจุดเน้นจากเรื่องประสิทธิภาพด้านต้นทุนและเรื่องของ Just-in-time Production ไปสู่การสร้างความยืดหยุ่นผ่านห่วงโซ่อุปทานที่สั้นลง เน้นการบริหารจัดการสินค้าคงคลัง การกระจายความเสี่ยงที่มากขึ้นเพื่อลดการพึงพาฐานการผลิตที่ได้ที่หนึ่งมากกินไป และการประยุกต์ใช้ดิจิทัลเพื่อการจัดการความยืดหยุ่นที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมถึงประเด็นความกังวลด้านความมั่นคงของชาติที่เพิ่มขึ้น ทั้งหมดนี้มีแนวโน้มที่จะทำให้มีพื้นที่น้อยลงสำหรับการมีส่วนร่วมของประเทศไทยกำลังพัฒนาใน GVCs

ที่มา : UN (World Economic Situation and Prospects 2021)

**Figure III.3.1
Global value chain (GVC) trade as share of GDP, 2005–2015**

Source: ESCAP calculation, based on World Trade Organization, "Trade in value-added and global value chains" statistical profiles; and World Bank, World Development Indicators.

จากที่กล่าวมาทั้งหมด อาจจะพอเห็นภาพของข้อเท็จจริงบางประการในภาคอุตสาหกรรมไทย เรื่องแรก เกี่ยวกับ “ทุน” หนึ่งในปัจจัยการผลิต โดยในช่วง 10 ปีหลัง FDI ในประเทศไทย เคลื่อนไหวผันผวนและมีแนวโน้มในทิศทางที่ทรงตัว หากเปรียบเทียบกับประเทศไทยสำคัญในอาเซียน สามารถดึงดูดเม็ดเงินจาก FDI ได้ดีกว่าประเทศไทย ทั้งในแง่มุมค่าและความสมำเสมอของเงินลงทุน รวมไปถึงมีทิศทางการเติบโตที่ชัดเจน เรื่องที่สอง เกี่ยวกับความสามารถในการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรมไทย ที่สะท้อนผ่านดัชนีสมรรถนะทางการแข่งขันด้านอุตสาหกรรม พบว่า แม้ในปีล่าสุดภาคอุตสาหกรรมไทยมีความสามารถในการแข่งขันค่อนข้างดี แต่พบร่องจำกัดบางประการ อาทิ สัดส่วนของสินค้าที่ใช้เทคโนโลยีขั้นกลาง-สูงต่อสินค้าอุตสาหกรรมทั้งหมด ปรับตัวลดลงในช่วง 10 ปีล่าสุด ตรงกันข้ามกับเวียดนามที่สัดส่วนดังกล่าวเพิ่มขึ้นถึงประมาณร้อยละ 15 รวมถึงสัดส่วนของมูลค่าเพิ่มภาคอุตสาหกรรมต่อ GDP รวมของประเทศไทย ปรับตัวลดลงในช่วง 10 ปีล่าสุดเช่นกัน สะท้อนถึงการลดทอนความสำคัญของภาคอุตสาหกรรมก่อนเวลาอันควร ข้อเท็จจริงเรื่องสุดท้าย คือ ข้อมูลสัดส่วนการค้า GVC ต่อ GDP ของไทยลดลงในช่วง 10 ปีหลัง สอดคล้องกับอีกหลายประเทศในภูมิภาคอาเซียนที่สัดส่วนลดลงเช่นกัน อาทิ มาเลเซีย พลิปปินส์ อินโดนีเซีย ยกเว้นแต่ประเทศไทยเวียดนามที่มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นค่อนข้างมาก

ทั้งนี้ข้อเท็จจริงในภาคอุตสาหกรรมไทยข้างต้นถือว่า เป็นปัญหาในเชิงโครงสร้าง คงต้องอาศัยระยะเวลาค่อนข้างเป็น ค่อนข้างไปในการพัฒนา และประเด็นการพัฒนาอาจจะต้องมอง ในภาพรวมของประเทศ ไม่เฉพาะแค่ภาคอุตสาหกรรม ในประเด็น FDI นอกเหนือจากนโยบายส่งเสริมการลงทุน ซึ่งคิดว่าแต่ละประเทศไม่น่าจะแตกต่างกันมาก เนื่องจาก FDI เป็นการลงทุนระยะยาว ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือก ประเทศที่จะลงทุนจึงไม่ได้ขึ้นอยู่กับสภาพเศรษฐกิจปัจจุบัน เพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับปัจจัยพื้นฐานอื่น ๆ ที่เอื้อต่อ การลงทุนด้วย อาทิ ประสิทธิภาพของกฎหมาย อัตราภาษี ที่โปร่งใส คุณภาพของโครงสร้างพื้นฐาน ความสามารถทางเทคโนโลยีและนวัตกรรม ความพร้อมของแรงงานทั้งในด้าน ปริมาณและคุณภาพ นอกจากนี้นักลงทุนยังให้ความสำคัญ กับปัจจัยด้านการเมือง ทั้งเสถียรภาพทางการเมืองในประเทศ สถานการณ์การเมืองระหว่างประเทศ และปัจจัยที่เป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการค้า เช่น กระแสการกีดกัน ทางการค้า และผลของข้อตกลงทางการค้าระหว่างประเทศ เป็นต้น² ในประเด็นของความสามารถในการแข่งขันของภาค อุตสาหกรรมไทย ภาวะ Premature Deindustrialization และการมีส่วนร่วมในห่วงโซ่มูลค่าโลก ไทยคงต้องเน้นย้ำ และตระหนักรู้ถึงความจำเป็นในการยกระดับเทคโนโลยีและการพัฒนานวัตกรรม และเร่งพัฒนาปัจจัยพื้นฐานสำคัญที่จะ เร่งให้เกิดการลงทุนทางเทคโนโลยีและการสร้างสรรค์นวัตกรรม

อย่างเป็นรูปธรรม อาทิ โครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี โดยเฉพาะในด้านการศึกษาและบุคลากร โครงสร้างผลตอบแทน และแรงจูงใจในระบบเศรษฐกิจไทยที่เอื้อให้เกิดการพัฒนานวัตกรรมในวงกว้าง รวมถึงการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา ที่เข้มแข็ง ท้ายที่สุด การกำหนดนโยบายสาธารณะของไทยจะต้อง ไม่ลืมกระบวนการมีส่วนร่วม (participation) ของประชาชน และใช้ข้อมูลสนับสนุนเชิงประจำตัว (evidence-based) 在การ ตัดสินใจเกี่ยวกับการออกนโยบายหรือมาตรการในการพัฒนา เศรษฐกิจ

จัดทำโดย :

นายอภิญกติ อํานวยกานุจันทร์

แหล่งที่มาของข้อมูล :

<https://data.worldbank.org>

[https://www.bot.or.th/Thai/Statistics/Economic And Financial/Pages/StatFinancialAccount.aspx](https://www.bot.or.th/Thai/Statistics/EconomicAndFinancial/Pages/StatFinancialAccount.aspx)

<https://stat.unido.org>

<https://drodrik.scholar.harvard.edu>

<http://www.tef.econ.tu.ac.th>

<https://www.un.org/en/world-economic-situation-and-prospects-2021>

https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/Pages/Article_12June2018.aspx

² รั้นย์ชนก เขยคำแหง ธนาคารแห่งประเทศไทย

ບາງສາວສຸນິສາ ຕາມໄກ

ຝູ້ເຊີຍວ່າດ້ານການເພີ່ມຄວາມສາມາດ
ໃນການແຂ່ງຂັນກາຄອຸຕສາຫກຮຽນ

ວາරສາຣຍ ດັບນີ້ຈະເສີ່ງທຸກທ່ານ
ມາຕິດຕາມອ່ານເຮືອງຮາວ
ແລະກຳນົດຄວາມຮູ້ຈັກກັບຝູ້ບໍລິຫານ
ນາກຄວາມສາມາດຂອງ ສຄອ.
ບາງສາວສຸນິສາ ຕາມໄກ ຝູ້ເຊີຍວ່າ
ດ້ານການເພີ່ມຄວາມສາມາດ
ໃນການແຂ່ງຂັນກາຄອຸຕສາຫກຮຽນ
ພບກັບກັບນະ ມຸມມອງແນວຄົດ
ການກຳນົດກຳນົດທີ່ເນົາສັນໃຈໄປພຣັອມກັນ...

อยากรู้เล่าประสบการณ์ ที่เข้ามารับราชการในแวดวง กระทรวงอุตสาหกรรมพอสั้นๆ

ช่วงแรกที่ตัดสินใจเข้ามาสู่แวดวงอุตสาหกรรม มี 2 ปัจจัยที่มุ่ง คือ แรงผลักดันจากครอบครัวที่ส่วนใหญ่ต้องการให้ลูกสาวเป็น ข้าราชการเพื่อสร้างความมั่นคงให้ตลอดชีวิต และแรงขับภายในที่มีความชอบในเรื่องวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นทุนเดิม จึงเกิดแนวคิดว่าภาคอุตสาหกรรมจะสามารถสะท้อนภาพของเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ทันสมัยในขณะนี้ ซึ่งจะทำให้เกิด การเรียนรู้จากการพัฒนาตัวเองและประเทศได้อย่างเป็นรูปธรรม ที่สุด ดังนั้น การเข้ามาอยู่ในแวดวงอุตสาหกรรมจะทำให้เห็น เทคโนโลยีต่าง ๆ ในภาคอุตสาหกรรม เห็นทิศทางการลงทุน ของนักธุรกิจในหลากหลายอุตสาหกรรม เห็นกระบวนการ đổiรูปแบบ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มที่หลากหลาย เห็นภาคธุรกิจมีการปรับตัว ภายใต้สถานการณ์ต่าง ๆ เห็นประสบการณ์และความพิเศษ ทางความคิดของนักธุรกิจ เห็นภารกิจพัฒนาภายใต้แผนพัฒนา ประเทศหลายฉบับที่ผ่านมา และที่น่าเสียดายเห็นการตั้งอยู่ และดับไปของทรัพยากรรรมชาติในแต่ละบุคคลของการพัฒนา ซึ่งคาดหวังว่าการตัดสินใจเข้ามาเป็นบุคลากรในภาครัฐจะมีส่วน ช่วยไม่ทางใดก็ทางหนึ่งในกระบวนการพัฒนาประเทศ การผลัก ดันแผนการพัฒนาอุตสาหกรรม ร่วมขับเคลื่อนการพัฒนา ภาคอุตสาหกรรมให้เกิดประโยชน์กับประเทศไทย และมีส่วนช่วยในการสร้างความยั่งยืนของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ปี พ.ศ. 2533 เป็นจุดเริ่มต้นของการเป็นข้าราชการได้แต่ง เครื่องแบบสีกากีครั้งแรกในตำแหน่งนักวิชาการอุตสาหกรรม ณ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสระบุรี ซึ่งจังหวัดนี้มีอุตสาหกรรม หลากหลายประเภทที่น่าสนใจเป็นแหล่งเรียนรู้ในการทำงาน ได้เป็นอย่างดี เช่น โรงพยาบาล โรงพยาบาล โรงพยาบาลศัลย์ ฯ หลายโรงพยาบาลเบื้อง เชรามิก สุขภัณฑ์ และอีกมาก many เรียกว่าสระบุรีมีโรงพยาบาลที่ผลิตวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการก่อสร้าง ได้ครบวงจรเลยที่เดียว จนนักศึกษาonline ไปจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งมีแหล่งธรรมชาติขนาดใหญ่ เรียกว่าอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ งานที่ได้รับมอบหมายส่วนมากก็จะเป็นงานด้านพัฒนาอุตสาหกรรม โดยพัฒนาหั้งผู้ประกอบการและกลุ่มนิสาหกิจชุมชนในจังหวัด เพื่อรายงานพัฒนาในจังหวัดนี้ทำให้ได้รู้จักโครงการพระราชดำริ หมู่บ้าน อพป. ตามแนวทางเชื้อชาติไทย-กัมพูชา ซึ่งมีความ เป็นอยู่ที่แตกต่างจากหมู่บ้านทั่วไปอย่างสิ้นเชิงเกิดแนวคิดในเรื่อง การตอบแทนคุณของแผ่นดินและอยากรีบตัวตามรอยพระยุคลบาท นับแต่นั้นเป็นต้นมา

ปี พ.ศ. 2535 ได้ขอโอนย้ายมาอยู่สำนักงานเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม (สศอ.) ด้วยเหตุผลทางครอบครัว ซึ่งนับเป็นจุดเริ่ม ต้นของการทำงานที่เกี่ยวข้องกับงานนโยบาย แผน และมาตรการ ต่าง ๆ ที่ก่อศึกษาภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรม 2 โดยได้รับ มอบหมายให้ทำการศึกษาวิเคราะห์ภาวะอุตสาหกรรมและรูป ทางการเกษตรต่าง ๆ ที่ได้ดำเนินการก็จะมีรายงานภาวะ อุตสาหกรรมสับปะรดระยะปัจจุบัน รายงานภาวะอุตสาหกรรม

สารให้ความหวาน รายงานภาวะอุตสาหกรรมไม้และเครื่องเรือน การวิเคราะห์ BCG อุตสาหกรรมแปรรูปทางการเกษตรของไทย รวมทั้งงานวางแผน ผลักดัน และขับเคลื่อนแนวทางการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมตามนโยบายของภาครัฐ

ตลอดระยะเวลา 31 ปีในการรับราชการ มีผลงานที่ได้ดำเนินการสำคัญ ๆ ได้แก่ แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมการเกษตร (พ.ศ. 2543-2547) ซึ่งเป็นแผนฉบับแรกของประเทศไทยที่มีการวางแผนเป้าหมายเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมการเกษตร โดยมีกระทรวงอุตสาหกรรมเป็นเจ้าภาพหลัก ตามด้วยการริเริ่มและวางแผนแนวทางการจัดเก็บข้อมูลเพื่อการจัดทำข้อมูลอุตสาหกรรมเชิงเปรียบเทียบของไทยกับต่างประเทศ (Competitive Benchmarking) จำนวน 13 สาขาอุตสาหกรรม งานนี้ใช้ระยะเวลาดำเนินการ 3 ปี และมีการขยายผลสาขาอุตสาหกรรมเพิ่มในระยะต่อมา ต่อเนื่องไปพร้อม ๆ กับการริเริ่มแนวความคิดในการพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมชีวภาพของไทย ในปี พ.ศ. 2549 (กลุ่มพืชที่ให้แป้งและน้ำตาล) ตามด้วย แผนแม่บทอุตสาหกรรมอาหาร ปี พ.ศ. 2553-2557 และงานล่าสุดเป็นอันสืบจากการพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมชีวภาพที่ได้ดำเนินการก่อนหน้า จึงได้รับมอบหมายจากผู้บริหาร

กระทรวงอุตสาหกรรม ให้ร่างดำเนินการวางแผนมาตรการพัฒนาอุตสาหกรรมชีวภาพของไทย ปี พ.ศ. 2561-2570 (ซึ่งเป็นหนึ่งในกลุ่ม New S-Curve) โดยตั้งทีมงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินการในระยะเวลาเพียง 5 เดือน ให้แล้วเสร็จเสนอคณะกรรมการรัฐมนตรีที่ปรึกษาฯ พร้อมเร่งผลักดันและขับเคลื่อนมาตรการดังกล่าวสู่การขยายผลในพื้นที่ส่วนภูมิภาคที่มีศักยภาพของประเทศไทย เสนอคณะกรรมการรัฐมนตรีเป็นผลงานของรัฐบาล เกิดรูปแบบการพัฒนาอุตสาหกรรมในรูปของนครสรรค์ใบโอลิมปิก เนอร์คอมเพล็กซ์ บริเวณ อ.ตากลี จ.นครสวรรค์ อย่างเป็นรูปธรรม รวมถึง Bio-Complex อื่น ๆ อีกหลาย ๆ สถานที่ นอกเหนือนี้ได้ดำเนินการวางแผนยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมสาขา Process Food และ Bio fuel and Bio-based Product มีการปลดล็อกอุตสาหกรรมฟอกย้อมพิมพ์ และตกแต่งสำเร็จ เพื่อแก้ปัญหาความขาดอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม และวางแผนทางการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอเทคนิค (Technical Textile) เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย ทำให้อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มสามารถพลิกวิกฤติเป็นโอกาสในช่วงการแพร่ระบาดของ COVID-19 ตอนนี้

การกิจหน้าที่ ความรับผิดชอบ ในบทบาทผู้เชี่ยวชาญด้านการเพิ่มความสามารถ ในการแข่งขันภาคอุตสาหกรรม

แม้จะก้าวเข้ามาเป็นผู้เชี่ยวชาญแล้ว ส่วนสำคัญในชีวิต การรับราชการที่ สศอ. ซึ่งขาดไม่ได้ คือ การศึกษา วิจัย และวิเคราะห์แนวโน้มทิศทางของเศรษฐกิจและสังคมอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้เห็นภาพของอุตสาหกรรมในอนาคต ตลอดจนปัจจัยที่จะมีผลต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมไทย เพื่อให้สามารถกำหนดทิศทางการพัฒนา มาตรการในการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคอุตสาหกรรม และแผนงานโครงการทั้งในระดับจุลภาคและมหาภาคได้อย่างถูกต้อง และทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ยังต้องติดตาม มาตรการและแผนปฏิบัติการต่าง ๆ ที่กระทรวงอุตสาหกรรมได้นำเสนอต่อคณะกรรมการรัฐมนตรีไปแล้ว เพื่อให้ความช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการ ทั้งในเรื่องการส่งเสริม การลงทุน การแก้ไขกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่าง ๆ รวมทั้ง บูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้คำปรึกษา แนะนำเกี่ยวกับโครงการทางเศรษฐกิจอุตสาหกรรม เพื่อให้การดำเนินงานเกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุดและบรรลุภารกิจที่กำหนดไว้ ตลอดจนการให้ความเห็น คำแนะนำ หรือบรรยายให้องค์ความรู้ ด้านการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรม ในการประชุม สัมมนา และฝึกอบรม แก่บุคลากรทั้งภายใน และภายนอก สำหรับงานอีกเรื่องที่สำคัญไม่แพ้กัน คือ การมีส่วนในการพัฒนาบุคลากร สศอ. ให้สามารถเลื่อนระดับที่สูงขึ้น และพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรของ สศอ. เข้าสู่ระบบ ข้าราชการผู้มีผลสัมฤทธิ์สูงขององค์กร

หลักการทำงาน และงานที่อยู่ในความรับผิดชอบ

• หลักการทำงาน

การปฏิบัติงานราชการที่ผ่านมาได้รับการคัดเลือก เป็นข้าราชการพลเรือนดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2549 ซึ่งนับเป็นเกียรติประวัติอันล้ำค่าในชีวิตการรับราชการ ทำให้เกิดแรงขับดัน การทำงานมากจนถึงทุกวันนี้ โดยยึดถือและปฏิบัติตามพระบรมราโชวาทเนื่องในวันข้าราชการพลเรือน ปี พ.ศ. 2533 ซึ่งเป็นปีที่ได้รับการบรรจุเป็นข้าราชการเต็มตัว มีใจความที่จำได้ไม่รู้ลืมว่า “ในการปฏิบัติราชการนั้น ขอให้ทำหน้าที่เพื่อหน้าที่ อย่าเนกถึง บำเหน็จรางวัลหรือผลประโยชน์ให้มาก ขอให้ถือว่าการทำหน้าที่ได้สมบูรณ์เป็นทั้งรางวัลและประโยชน์อย่างประเมินได้ จะทำให้บ้านเมืองไทยของเรายู่เย็นเป็นสุขและมั่นคง” นอกจากนี้ได้น้อมนำกรอบแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นหลัก

ในการดำเนินชีวิตของการเป็นข้าราชการ ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานความพอประมาณ มีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกัน โดยใช้ความรู้ในการปฏิบัติงานคู่กับคุณธรรมในเรื่องความซื่อสัตย์ อดทน เพียรพยายาม และใช้สติปัญญาในการประกอบสัมมาอาชีพ โดยในการเจริญเติบโตในวงการราชการยึดการปฏิบัติใน 3 เรื่อง คือ การครองตน ครองคน และครองงาน ดังนี้

• **การครองตน** อาศัยหลักการทำงานพุทธศาสนาด้วยหลักพรหมวิหาร 4 ได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกษา เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ร่วมกับการเจริญสติในชีวิตประจำวัน เพื่อเพิ่มผลิตภาพ (Productivity) ใน การปฏิบัติงาน ซึ่งจะทำให้รู้จักตนเอง เข้าใจตนเอง ยึดหยุ่นและสามารถควบคุมตนเองได้ในสถานการณ์ต่าง ๆ มีสติ รอบคอบ ตั้งอยู่ในภาวะเบียบของทางราชการ เคราะห์ติกา มีความละอายและเกรงกลัวต่อบาป และมีความตั้งใจที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

• **การครองคน** ใช้หลักความยุติธรรม เสียสละ และให้โอกาส พร้อมให้คำปรึกษาแนะนำในการปฏิบัติงานแก่เพื่อนร่วมงานทุกระดับ รวมถึงยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เพื่อนำมาปรับปรุงตนเอง กล้าคิด กล้าทำ และกล้าเป็นผู้นำ รับผิดชอบในการกระทำการโดยถือประโยชน์ของทางราชการหรือส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

• **การครองงาน** มุ่งปฏิบัติงานในความรับผิดชอบ ให้เกิดผลในทางปฏิบัติสูงสุด คิดริเริ่มงานใหม่ ๆ ทบทวน และปรับปรุงงานอยู่เสมอ โดยในการทำงานต้องรู้ลึกรู้จริง และกระตือรือร้นในการแสวงหาองค์ความรู้เพิ่มเติมตลอดเวลา ซึ่งจะทำให้เกิดแนวคิดริเริ่มต่าง ๆ ในการสร้างสรรค์ผลงาน

• งานที่อยู่ในความรับผิดชอบ

ช่วงระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญด้านการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคอุตสาหกรรม งานส่วนมาก จะขึ้นตรงต่อผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม โดยได้ทำงานสำคัญ คือ

- การทำหน้าที่ประธานคณะกรรมการต่าง ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งงานกำกับ ดูแล และตรวจสอบผลการดำเนินงาน ผลการศึกษาโครงการสำคัญของ สศอ. เช่น คณะกรรมการกำกับดูแล การดำเนินโครงการภายใต้แผนงานบูรณาการพัฒนาอุตสาหกรรม และบริการแห่งอนาคต คณะกรรมการกำกับดูแลการดำเนินโครงการสนับสนุนอุตสาหกรรมแปรรูปพืชกัญชงเพื่อตอบสนองเศรษฐกิจชีวภาพ (Bioeconomy) คณะกรรมการพิจารณาคัดเลือก อุตสาหกรรมดีเด่น เป็นต้น

- งานติดตามความก้าวหน้าของมาตรการพัฒนาอุตสาหกรรมชีวภาพของไทย พ.ศ. 2561-2570 รวมถึงงานประสานกับหน่วยงานต่าง ๆ เช่น กรมโรงงานอุตสาหกรรม (กรอ.) ในเรื่อง การพิจารณาปรับผังเมืองในการจัดตั้งเขตประกอบการ Bio Complex ในพื้นที่ต่าง ๆ เช่น ลพบุรี อุบลราชธานี เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายของมาตรการตามที่เสนอต่อคณะกรรมการรัฐมนตรี

- การได้รับมอบให้เป็นผู้แทนกระทรวงอุตสาหกรรม หรือผู้แทนหน่วยงาน เข้าร่วมประชุม/สัมมนา ทั้งภายในและภายนอก เช่น เรื่องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและก้าวเรื่องการจก ก็จะมีการประชุมคณะกรรมการเพื่อติดตามความก้าวหน้า การดำเนินโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมคาร์บอนต่ำในพื้นที่ EEC ขององค์การบริหารจัดการก้าวเรื่องผลกระทบ การประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ การประชุมเกี่ยวกับการเสริมสร้างขีดความสามารถด้านการรายงานข้อมูลกิจกรรมหรือปริมาณก้าวเรื่องผลกระทบในสาขา IPPU ของ กรอ. เป็นต้น

- การจัดทำบทความทางวิชาการซึ่งได้เผยแพร่ลงหนังสือรายงานประจำปีของ สศอ. ไปแล้ว 2 เรื่อง คือ BCG พลิกชีวิต... พลิกโฉมอุตสาหกรรมไทยสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน และการปรับตัวของภาคอุตสาหกรรม เพื่อรักษาความสามารถในการแข่งขัน

- นอกจากนี้ยังทำหน้าที่วิทยากรบรรยายให้ความรู้แก่บุคลากรของกระทรวงอุตสาหกรรมและหน่วยงานต่าง ๆ เช่น หลักสูตรนักบริหารการอุตสาหกรรมระดับกลาง รุ่นที่ 39 บรรยายหัวข้อ ทิศทางอุตสาหกรรม 4.0 การบรรยายในเวทีสัมมนาเรื่อง ความรุนแรงของวิกฤติโควิด-19 ที่ส่งผลกระทบกับภาคการผลิตและนโยบายการช่วยเหลือจากภาครัฐ ณ สถาบันไทย-เยอรมัน การบรรยายเรื่อง Circular Economy รวมถึงการให้สัมภาษณ์บริษัทเอกชน เรื่อง นโยบายยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมไทย 4.0 แทนผู้บริหาร สศอ.

- รวมทั้งเพิ่มบทบาทในการพัฒนาบุคลากร และพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากร สศอ. โดยการสนับสนุนและส่งเสริมให้ข้าราชการ สศอ. ที่มีศักยภาพได้รับการปลูกดันในระดับสูงได้เริ่บขึ้นผ่านคณะกรรมการสรรหาและคัดเลือก ข้าราชการเพื่อเข้าสู่ระบบข้าราชการผู้มีผลสัมฤทธิ์สูง คณะกรรมการขับเคลื่อนการบริหารทรัพยากรบุคคลในระบบข้าราชการผู้มีผลสัมฤทธิ์สูงของ สศอ. และคณะกรรมการประเมินผลงานเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่สูงขึ้น ประเภทวิชาการระดับชำนาญการ และชำนาญการพิเศษ ซึ่งจะสร้างความแข็งแกร่งให้กับองค์กรในระยะต่อไป

แนวทางในการปรับตัว ของภาคอุตสาหกรรมให้สามารถ แบ่งขับได้ในสถานการณ์ปัจจุบัน

การเข้ามาดำเนินการแห่งผู้เชี่ยวชาญด้านการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคอุตสาหกรรมในช่วง 2 ปีนี้ นับเป็นช่วงของการทำงานที่ลำบากมากในสถานการณ์การระบาดของโรคติดต่ออุบัติใหม่ COVID-19 ทำให้เห็นแนวทางในการปรับตัวของภาคอุตสาหกรรมอย่างชัดเจน ยกตัวอย่างเช่น COVID-19 ส่งผลกระทบต่อห่วงโซ่อุปทานโลก (Global Supply Chain) ทำให้เกิดเหตุการณ์หยุดชะงักของภาคการผลิตโดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่ต้องพึ่งพาตุติดกับต่างประเทศ ซึ่งเป็นผลจากมาตรการ Lock Down ในหลาย ๆ ประเทศ ที่เห็นภาพชัดเจนที่สุด ตอนวิกฤตขาดแคลนหน้ากากอนามัยประเภทใช้ครั้งเดียวทิ้งจากการที่ต้องพึ่งตุติดกับนำเข้าจากจีน ทำให้การผลิตหยุดชะงักส่งผลให้หน้ากากอนามัยขาดแคลนจากความต้องการที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วผิดปกติ ส่งผลให้โรงงานสิ่งทอคว้าโอกาสปรับตัวเองเร่งผลิตหน้ากากผ้าอย่างเร่งด่วนเพื่อแก้สถานการณ์ดังกล่าว ซึ่งวิกฤติครั้งนี้ทำให้อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มมีแนวทางในการปรับตัวสู่สิ่งทอเทคนิคทางการแพทย์ (Meditech) อย่างเป็นทางการ เป็นไปตามที่ สศอ. ได้คาดการณ์ไว้ในเรื่องการปฏิรูปอุตสาหกรรมสิ่งทอสู่สิ่งทอเทคนิค จนทำให้ผู้ประกอบการสิ่งทอไทยสามารถผลิตอุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล (Personal Protective Equipment) หรือชุด PPE สัญชาติไทยได้สำเร็จ และได้รับการยอมรับในเวลาอันสั้น

นอกจากนี้ประเด็นท้าทายที่กำลังคุกคามภาคอุตสาหกรรมของประเทศไทย ซึ่งเป็นผลจากการผลิตที่ต้องพึ่งพาแรงงานต่างด้าวเป็นจำนวนมาก จะนำมาซึ่งความเสี่ยงต่อการแพร่ระบาด

ของโรคได้ตลอดเวลา ดังนั้น แนวทางการปรับตัวที่จะทำให้อุตสาหกรรมการผลิตของไทยสามารถรับประเด็นท้าทายต่าง ๆ เช่น การแพร่ระบาดของ COVID-19 ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีความต้องการจากตลาดเกิดใหม่ ภาวะโลกร้อน (Climate Change) ภาวะเรือนกระจก (Green House Effect) เป็นต้น บทสรุป คือภาคธุรกิจต้อง 1) มีความคล่องตัว ยืดหยุ่น มีประสิทธิภาพ จำกความไม่แน่นอนในช่วงการระบาดใหญ่ เพื่อให้ธุรกิจสามารถตอบสนองต่อความท้าทายที่คาดไม่ถึง 2) มีการเตรียมตัวตามวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) โดยหาแนวทางในการดำเนินการรูปแบบต่าง ๆ การจัดกลุ่มแรงงานการผลิต การรวมกลุ่มเป็นคลัสเตอร์ มีการสำรวจพื้นที่มีภาระทางธุรกิจใหม่ หรือการปรับขนาด รวมไปถึงการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน (Standard Operation Procedure) 3) มีการประเมินและพบทวนห่วงโซ่อุปทานให้มีความยืดหยุ่นด้วย เช่น การใช้ออฟต์แวร์ในการบริหารจัดการสินค้าคงคลัง เพื่อป้องกันปัญหาการขาดแคลนวัตถุติดในช่วงการระบาดใหญ่ที่มีผลต่อห่วงโซ่อุปทานทั่วโลก 4) ให้ความสำคัญในเรื่องสุขภาพและความปลอดภัยของพนักงาน มาเป็นลำดับแรก เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน และสุดท้าย 5) ปรับเปลี่ยนแนวคิดในเรื่องการใช้ระบบการควบคุมทางไกค์ และกระบวนการโลกเสมือนจริงในการผลิต เช่น การใช้หุ่นยนต์ แขนกล การใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เทคโนโลยีโลกเสมือนระบบคอมพิวเตอร์เรียนรู้ด้วยตนเอง (Machine Learning) ก็จะทำให้ภาคอุตสาหกรรมไทยสามารถปรับตัวยืนหยัดอยู่ได้ในสถานการณ์แพร่ระบาดของ COVID-19 ในขณะนี้ค่ะ

ดัชนีอุตสาหกรรม ไตรมาส 2/2564

กองสารสนเทศและดัชนีเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม (Manufacturing Production Index : MPI) ไตรมาส 2/2564 (เดือนเมษายน ถึงมิถุนายน) เมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน ปรับตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 20.65 เช่นเดียวกับดัชนีการส่งสินค้า ดัชนีสินค้าสำเร็จรูปคงคลัง ดัชนีแรงงานอุตสาหกรรม ดัชนีผู้ค้าพาณิชย์แรงงานอุตสาหกรรม ที่ปรับตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 18.88 10.16 0.12 และ 23.80 ตามลำดับ ในขณะที่ดัชนีอัตราส่วนสินค้าสำเร็จรูปคงคลัง ปรับตัวลดลงร้อยละ 21.54 โดยอัตราการใช้กำลังการผลิต อยู่ที่ร้อยละ 62.73 (รายละเอียดแสดงในตารางที่ 1-2 และรูปที่ 1) โดยอุตสาหกรรมสำคัญที่ปรับตัวเพิ่มขึ้น เช่น อุตสาหกรรมยานยนต์ ชิ้นส่วน ฯลฯ แผ่นวงจรอิเล็กทรอนิกส์ ผลิตภัณฑ์เหล็กและเหล็กกล้าชิ้นบุคคล เครื่องปรับอากาศและอุปกรณ์ ยางล้อรถยก เป็นต้น

สำหรับ MPI เมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสก่อน ปรับตัวลดลงร้อยละ 6.88 โดยอุตสาหกรรมที่ปรับตัวลดลง เช่น อุตสาหกรรมน้ำมันปาร์ม ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียม ปุ๋ยเคมีและสารประกอบในโทรศัพท์ ชิ้นส่วนและแผ่นวงจรอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องซักที่ไม่มีแมลอกอหอร์น้ำแร่และน้ำดื่ม เป็นต้น

ตารางที่ 1 ดัชนีอุตสาหกรรมรายไตรมาส

ดัชนีอุตสาหกรรม	ดัชนีอุตสาหกรรม รายไตรมาส (70 กลุ่มอุตสาหกรรม)				
	ไตรมาส 2/2563 (เม.ย.-มิ.ย.)	ไตรมาส 1/2564 (ม.ค.-มี.ค.)	ไตรมาส 2/2564 (เม.ย.-มิ.ย.)	อัตรา ^{การเปลี่ยนแปลง} เมื่อเทียบกับ ^{ไตรมาสก่อน} (%MoM)	อัตรา ^{การเปลี่ยนแปลง} เมื่อเทียบกับไตรมาส ^{เดียวกันของปีก่อน} (%YoY)
ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม ^(ถ่วงน้ำหนักมูลค่าเพิ่ม)	80.17	103.87	96.73	-6.88	20.65
ดัชนีการส่งสินค้า	82.35	100.35	97.90	-2.44	18.88
ดัชนีสินค้าสำเร็จรูปคงคลัง	128.11	139.24	141.13	1.36	10.16
ดัชนีอัตราส่วนสินค้าสำเร็จรูปคงคลัง	205.17	146.28	160.98	10.05	-21.54
ดัชนีแรงงานอุตสาหกรรม	93.24	97.65	93.35	-4.40	0.12
ดัชนีผลิตภาพแรงงานอุตสาหกรรม	84.43	106.44	104.52	-1.80	23.80
อัตราการใช้กำลังการผลิต	52.81	67.44	62.73	-	-

ที่มา: กองสารสนเทศและดัชนีเศรษฐกิจอุตสาหกรรม สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

หมายเหตุ: ฐานะเฉลี่ยปี 2559 เป็นดัชนีที่ยังไม่ได้ปรับผลกระทบของค่าเงิน

ภาพรวมสถานการณ์เศรษฐกิจอุตสาหกรรมสำคัญไตรมาส 2/2564 มีดังนี้

อุตสาหกรรมอาหาร ในภาพรวมปรับตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.35 เมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน โดยผลิตภัณฑ์สำคัญที่ปรับตัวเพิ่มขึ้น เช่น การผลิตอาหารสัตว์สำเร็จรูป ปรับตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.11 เนื่องจากตลาดอาหารสัตว์เลี้ยงสูงและแมวมีแนวโน้มเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง และความต้องการของตลาดทั้งในประเทศและส่งออกประกอบกับอาหารสัตว์เลี้ยงอื่น ๆ อาทิ อาหารจิ้งหรีดที่มีความต้องการจากตลาดภายนอกเพิ่มขึ้น การปรับรูปและการถอนมอเตอร์ไม้และผัก ปรับตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.06 จากสับปะรดกระป่อง ข้าวโพดหวานกระป่อง และกะทิเป็นหลัก เนื่องจากปีนี้ผลผลิตสับปะรดมีปริมาณมากจากการขยายพื้นที่เพาะปลูกและเก็บเกี่ยวได้เร็วกว่าปีก่อน รวมถึงมีความต้องการต่อเนื่องจากตลาดทั้งในประเทศและส่งออก ส่วนผลิตภัณฑ์สำคัญที่ปรับตัวลดลง เช่น การผลิตสัตว์น้ำบรรจุกระป่อง ปรับตัว

ลดลงร้อยละ 17.64 เนื่องจากปีนี้ประสบปัญหาขาดแคลนตุค้อนเทนเนอร์ ส่งผลให้มีสินค้าค้างสั่งมีอุบเป็นจำนวนมาก ประกอบกับปีก่อน เป็นช่วงฐานะสูงที่มีการผลิตและส่งสินค้าเพิ่มขึ้นมากจากการกักตุนสินค้าจากการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคไวต์-19 ประกอบแรก การผลิตผลิตภัณฑ์น้ำ ปรับตัวลดลงร้อยละ 2.43 จากสินค้าน้ำพร้อมดื่มน้ำข้นหวาน น้ำผึ้ง และโยเกิร์ต เป็นหลัก เนื่องจากปีนี้มีประมาณน้ำมันดีบุในภาวะปกติและไม่ได้มีการจัดโปรโมชั่นราคาน้ำค้าให้กับตัวแทนจำหน่าย สำหรับการผลิตน้ำมันดีบุและการผลิตลง จากราดับสัตว์สินค้าที่อยู่ในระดับสูง ประกอบกับผลจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคไวต์-19 ในระลอก 3 ที่มีการระบาดรุนแรงและเป็นวงกว้าง ส่งผลต่อกำลังซื้อของผู้บริโภคที่ลดลงจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคไวต์-19 ในประเทศไทย

อุตสาหกรรมเครื่องดื่ม ในภาพรวมปรับตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 24.15 เมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อนจากการผลิตเบียร์เครื่องดื่มไม่มีแอลกอฮอล์ และสุรา โดยปรับตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 68.52 10.35 และ 20.33 ตามลำดับ เนื่องจากในช่วงวันหยุดเทศกาลสงกรานต์ปีนี้มีมาตรการล็อกดาวน์ประเทศ แต่มีการควบคุมบางพื้นที่ ซึ่งทำให้ประชาชนสามารถเดินทางกลับต่างจังหวัดและซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กลับไปบริโภคที่บ้านได้ (ซึ่งช่วงเดียวกันของปีก่อนมีการประกาศล็อกดาวน์ประเทศและห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั่วประเทศ) ประกอบกับสภาพอากาศร้อนอบอ้าว และมีความต้องการบริโภคเครื่องดื่มไม่มีแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นทั้งในประเทศไทยและส่องออก

อุตสาหกรรมสังกحةและเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย โดยกลุ่มสิ่งทอ ปรับตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 20.86 เมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน จากสีนัยธรรมชาติและสีน้ำเงินประดิษฐ์ เนื่องจากปีก่อนมีมาตรการล็อกดาวน์ ผู้ผลิตบางรายหยุดผลิตชั่วคราวและลดจำนวนพนักงาน/ชั่วโมงทำงาน เพื่อตอบรับนโยบายรัฐบาลในการลดความเสี่ยงของการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคไวต์-19 แต่ปีนี้สามารถทำงานได้ตามปกติ ในขณะที่กลุ่มเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย ปรับตัวลดลงร้อยละ 11.60 จากสินค้าเสื้อผ้าชั้นนอกและเสื้อผ้าอื่น ๆ บุรุษ เด็กชาย และเสื้อผ้าชั้นนอกสตรี เด็กหญิง เนื่องจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคไวต์-19 ในประเทศไทยรุนแรงเพิ่มขึ้น ทำให้มีแรงงานติดเชื้อและอยู่ระหว่างการกักตัวเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้โรงงานมีการปรับแผนการผลิต โดยบางแห่งมีการปิดบางส่วน/บางพื้นที่ หรือปิดโรงงานชั่วคราวอย่างไม่มีกำหนด ตามมาตรการภาครัฐ เช่น Bubble and Seal

อุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ยางและพลาสติก ในภาพรวมปรับตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 17.68 เมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน โดยกลุ่มยางรถยนต์ ปรับตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 99.74 เนื่องจากปีนี้ผู้ผลิตสามารถทำการผลิตได้ตามปกติ ประกอบกับความต้องการยางรถยนต์เติบโตตามอุตสาหกรรมต่อเนื่อง เช่น อุตสาหกรรมยานยนต์ รวมถึงผู้ผลิตหอยrayมีการปรับลดราคา เพื่อกระตุ้นความต้องการของลูกค้าด้วย (ปีก่อนมีการล็อกดาวน์ทั่วโลก ทำให้ความต้องการลดลงจากการหยุดผลิตภัณฑ์ชั่วคราวและกำลังซื้อหดตัว) กลุ่มผลิตภัณฑ์ยางอื่น ๆ (ยางแผ่น/ยางแท่ง) ปรับตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.49 เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคไวต์-19 เริ่มคลี่คลายในต่างประเทศ ส่งผลให้เศรษฐกิจโลกเริ่มฟื้นตัว จึงมีคำสั่งซื้อสินค้าเข้ามาโดยเฉพาะจากประเทศจีน นอกจากนี้ คำสั่งซื้อมีการเพิ่มขึ้นตามอุตสาหกรรมต่อเนื่อง เช่น อุตสาหกรรมยานยนต์ ประกอบกับปีก่อนในช่วงเดือนมิถุนายนมีการล็อกดาวน์ แต่ในปีนี้บริษัทสามารถทำงานได้ตามปกติ ในขณะที่กลุ่มถุงมือยางถุงมือตรวจ ปรับตัวลดลงร้อยละ 9.43 โดยเฉพาะถุงมือยางทางการแพทย์ เนื่องจากผู้ผลิตบางรายมีการหยุดผลิตชั่วคราว หลังมีแรงงานติดเชื้อไวรัสโคไวต์-19 ประกอบกับยังมีปัญหาการขาดแคลนตุค้อนเทนเนอร์ในการขนส่งบางเส้นทาง เช่น สมรภูมิ และญี่ปุ่น อย่างไรก็ตาม ภาพรวมการผลิตถุงมือยางคงปีแรกยังคงขยายตัวได้ เนื่องจากทั่วโลกยังคงมีความต้องการใช้ถุงมือยางทางการแพทย์สูงขึ้นจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคไวต์-19

อุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์เหล็ก ในภาพรวมปรับตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 33.71 เมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน จากกลุ่มสินค้าเหล็กทรงแบนและเหล็กทรงยาวเป็นหลัก โดยเฉพาะเหล็กทรงแบนที่ใช้ในอุตสาหกรรมยานยนต์และเครื่องใช้ไฟฟ้าที่เดิมๆ ได้ดีจากปีก่อน และการร่างก่อสร้างสาธารณูปโภคของรัฐที่ทำให้ความต้องการใช้สินค้าในกลุ่มเหล็กทรงยาวเติบโตมากขึ้น รวมถึงราคาเหล็กในตลาดโลกที่ปรับตัวสูงทำให้เกิดความกังวลต่อสถานการณ์ราคาน้ำค้าทำให้กลุ่มผู้บริโภคเหลือกังวลส่วนเพิ่มคำสั่งซื้อเพื่อสต็อกสินค้า

อุตสาหกรรมการผลิตชิ้นส่วนและแพนวงจรอิเล็กทรอนิกส์ ปรับตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 25.74 เมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน เนื่องจากความต้องการชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ในตลาดโลกที่ขยายตัวต่อเนื่อง ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีทำให้มีคำสั่งซื้อล่วงหน้ามีเข้ามาสูงในทุกรายการสินค้าทั้ง PCBA และ IC

อุตสาหกรรมการผลิตอุปกรณ์จัดเก็บข้อมูล (Hard Disk Drive) ปรับตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 15.56 เมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน โดยภาวะการผลิตเพิ่มขึ้นตามความต้องการของตลาดโลกที่ปรับตัวสูงขึ้น ประกอบกับการพัฒนาเทคโนโลยี Hard Disk Drive ที่มีความจุเพิ่มขึ้น เพื่อรับรับการใช้งานในการจัดการกับ Big data ที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

อุตสาหกรรมการผลิตเครื่องปรับอากาศอุปกรณ์ ปรับตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 49.52 เมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน โดยเฉพาะสินค้าเครื่องปรับอากาศ เนื่องจากส่วนหนึ่งมาจากฐานต่าในปีก่อนจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคไวต์-19 ในระลอกแรก ที่ส่งผลกระทบทั่วโลก และอีกปัจจัยหนึ่งมาจากในปีนี้ความต้องการเครื่องปรับอากาศในประเทศไทยมีขยายตัวจากสภาพอากาศที่มีความผันผวน รวมถึงมีคำสั่งซื้อจากตลาดส่งออกหลักเพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน เช่น ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น สิงคโปร์ อินโดนีเซีย เกาหลีใต้ และเนเธอร์แลนด์ เป็นต้น

อุตสาหกรรมการผลิตยานยนต์ ปรับตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 148.34 เมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน โดยกลุ่มหลักที่ขยายตัว ได้แก่ รถยนต์น้ำมัน รถจักรยานยนต์ และเครื่องยนต์ดีเซล เนื่องจากฐานต่าในปีก่อนจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคไวต์-19 ระลอกแรก ส่งผลให้เศรษฐกิจทั่วโลกหดตัว ประกอบกับในปีนี้มีปัจจัยหลักมาจากเศรษฐกิจของประเทศไทยคื้นหักพื้นตัวมากขึ้น เช่น เวียดนาม จีน เม็กซิโก และอาร์เจนตินา เป็นต้น ทำให้มีการส่งออกไปตลาดต่างๆ ได้มากขึ้น รวมถึงการจำหน่ายรถยนต์ในประเทศไทยได้มีการพื้นตัวกลับขึ้นมาเช่นกัน

ตารางที่ 2 ตัวบันเพลเพลตอุตสาหกรรมรายสาขาที่สำคัญ

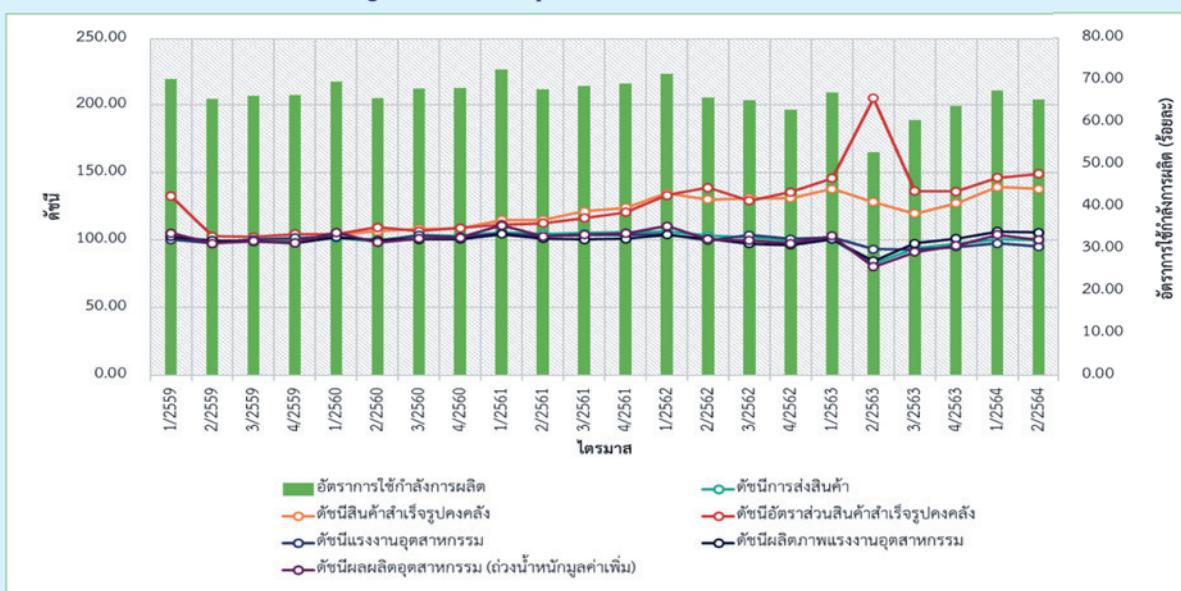
อุตสาหกรรม	ตัวชี้นี้ (%YOY)	2560	2561	2562	2563	2563				2564				
						2/2563	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	1/2564	2/2564	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.
รวม	MPI (VA)	101.68	105.65	102.07	92.57	80.17	77.57	79.84	83.11	103.87	96.73	91.50	100.39	98.30
	%YOY	1.68	3.91	-3.39	-9.30	↓ -20.42	-19.11	-24.07	-17.86	0.85	↑ 20.65	17.97	25.73	18.27
1. อาหาร (10) weight = 16.4453	MPI (VA)	103.97	110.09	107.81	101.25	97.16	99.19	97.11	95.19	123.05	100.42	99.95	103.56	97.75
	%YOY	3.97	5.89	-2.07	-6.09	↓ -2.48	-0.40	-4.23	-2.78	3.13	↑ 3.35	0.77	6.64	2.69
2. เครื่องดื่ม (11) weight = 3.8961	MPI (VA)	99.16	97.66	105.59	99.01	82.94	67.03	87.82	93.97	101.05	102.96	107.43	99.79	101.68
	%YOY	-0.85	-1.51	8.12	-6.24	↓ -20.71	-36.20	-18.23	-7.30	-5.72	↑ 24.15	60.27	13.63	8.21
3. สิ่งทอ (13) weight = 1.6343	MPI (VA)	99.44	99.96	92.82	71.94	57.05	55.22	55.74	60.19	74.35	68.95	64.74	72.84	69.27
	%YOY	-0.56	0.52	-7.15	-22.49	↓ -38.60	-38.02	-43.97	-33.25	-16.64	↑ 20.86	17.25	30.69	15.08
4. เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย (14) weight = 1.8683	MPI (VA)	93.55	97.13	97.19	77.06	79.41	72.25	87.46	78.51	77.70	70.20	67.16	65.81	77.63
	%YOY	-6.45	3.82	0.06	-20.71	↓ -14.22	-17.94	-15.21	-9.26	-21.91	↓ -11.60	-7.04	-24.76	-1.13
5. ยางและพลาสติก (22) weight = 8.8453	MPI (VA)	104.39	105.06	98.61	90.91	77.10	78.59	74.98	77.72	99.89	90.73	81.66	92.94	97.58
	%YOY	4.39	0.64	-6.13	-7.81	↓ -17.57	-12.19	-21.94	-18.23	-0.76	↑ 17.68	3.91	23.96	25.55
6. เหล็ก (24) weight = 3.5648	MPI (VA)	104.29	107.02	96.17	89.30	81.98	80.22	82.05	83.66	108.15	109.61	103.54	116.40	108.91
	%YOY	4.30	2.61	-10.14	-7.14	↓ -19.49	-11.45	-24.96	-20.73	15.49	↑ 33.71	29.07	41.86	30.17
7. อิเล็กทรอนิกส์ (2610) weight = 5.49380	MPI (VA)	86.84	89.85	84.65	84.57	77.46	83.44	73.51	75.42	93.88	97.39	92.82	98.48	100.88
	%YOY	-13.16	3.47	-5.78	-0.10	↓ -8.88	4.86	-15.90	-14.33	7.15	↑ 25.74	11.23	33.96	33.77
8. HDD (26202) weight = 3.09729	MPI (VA)	116.24	120.84	113.76	110.61	101.25	86.68	97.17	119.90	114.64	117.00	104.11	109.88	137.02
	%YOY	16.24	3.96	-5.86	-2.77	↓ -3.03	-8.97	-4.15	2.81	3.86	↑ 15.56	20.10	13.08	14.28
9. เครื่องปรับอากาศ (2819) weight = 2.47537	MPI (VA)	88.73	92.62	102.49	92.70	75.99	75.61	65.59	86.75	124.02	113.62	115.47	125.24	100.14
	%YOY	-11.27	4.38	10.66	-9.55	↓ -38.83	-37.65	-50.84	-26.46	-3.48	↑ 49.52	52.71	90.93	15.43
10. ยานยนต์ (2910) weight = 13.19526	MPI (VA)	102.10	112.47	106.05	75.03	32.88	17.40	36.10	45.15	97.90	81.66	67.50	90.78	86.70
	%YOY	2.10	10.16	-5.71	-29.25	↓ -69.01	-81.70	-68.72	-58.14	2.74	↑ 148.34	288.06	151.46	92.02

ที่มา: กองสารสนเทศและดัชนีเศรษฐกิจอุตสาหกรรม สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

หมายเหตุ: ฐานนัดเดียวกับปี 2559 เป็นดัชนีที่ยังไม่ได้ปรับผลกระทบของฤดูกาล

↑ อัตราการเปลี่ยนแปลงที่ปรับตัวเพิ่มขึ้น ↓ อัตราการเปลี่ยนแปลงที่ปรับตัวลดลง

รูปที่ 1 ตัวบันอุตสาหกรรมรายไตรมาส

ที่มา: กองสารสนเทศและดัชนีเศรษฐกิจอุตสาหกรรม สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

หมายเหตุ: ฐานนัดเดียวกับปี 2559 เป็นดัชนีที่ยังไม่ได้ปรับผลกระทบของฤดูกาล

ก้าวสู่ สามารถสืบค้นข้อมูลรายละเอียดตัวบันอุตสาหกรรม
ได้ที่เว็บไซต์ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) <http://www.oie.go.th>

ผลกระทบ ‘พลังงานขนาดใหญ่’ ครั้งใหญ่ของสาธารณรัฐประชาชนจีน และโอกาสของอุตสาหกรรมไทย

กองวิจัยเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

d สาธารณรัฐประชาชนจีนกำลังเพชญูกับวิกฤตด้านพลังงานครั้งใหญ่ เนื่องจากมีจำนวนประชากรและเศรษฐกิจที่ต้องขับเคลื่อนหลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโควิด-19 ส่งผลให้มีความต้องการใช้พลังงานจำนวนมหาศาล โดยจีนอาศัยแหล่งพลังงานสำคัญ ได้แก่ ถ่านหิน น้ำมัน และเป็นผู้ใช้รายใหญ่ที่สุดของโลกในช่วงหลายปีที่ผ่านมา จีนมีแหล่งถ่านหินจำนวนมากภายในประเทศ จึงใช้ถ่านหินในสัดส่วนที่สูง เมื่อเทียบกับการใช้พลังงานพื้นฐานโดยรวม กอปรกับโรงไฟฟ้าพลังงานถ่านหินที่ไม่มีประสิทธิภาพ จึงก่อปัญหามลพิษทางอากาศ ขณะที่จีนมีแหล่งน้ำมันดิบไม่เพียงพอต่อความต้องการทำให้ต้องนำเข้าน้ำมันดิบเพิ่มขึ้น จนกลายเป็นผู้นำเข้าน้ำมันดิบรายใหญ่ที่สุดของโลก ในปี 2562 จีนนำเข้าน้ำมันดิบเป็นมูลค่า 2.4 แสนเหรียญสหรัฐฯ และนำเข้าก๊าซธรรมชาติ เป็นมูลค่ามากกว่า 5 หมื่นล้านเหรียญสหรัฐฯ ทำให้จีนต้องเพ่งพาการนำเข้าเกือบร้อยละ 75 ของการใช้น้ำมันทั้งหมดภายในประเทศ ประกอบกับสภาพอากาศที่มีความแปรปรวนและอากาศร้อน ทำให้มีความต้องการพลังงานที่สูงขึ้น

นอกจากนี้ ประธานาธิบดีสี จิ้นผิง ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมและพลังงานสะอาด จึงตั้งเป้าหมายให้จีนลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนเป็นศูนย์ภายในปี 2060 ทำให้มีการจำกัดการใช้ถ่านหินที่เข้มงวด ส่งผลให้เหมืองถ่านหินของจีนผลิตได้น้อยลงทำให้ราคากลางที่สูงขึ้น ส่งผลกระทบต่อโครงข่ายไฟฟ้าจากการผลิตกระแสไฟฟ้าได้น้อยลง โดยส่งผลกระทบต่อ 12 มนตรี

ในจีนที่กำลังเพชญูกับวิกฤตด้านพลังงานในช่วงไม่กี่สัปดาห์ที่ผ่านมา อาทิ มนต์ลากวางแผนตั้ง ซึ่งเป็นศูนย์กลางการผลิตที่มีมูลค่าถึง 1.7 ล้านล้านเหรียญสหรัฐฯ หรือมากกว่าร้อยละ 10 ของผลผลิตทางเศรษฐกิจประจำปีของจีนที่กำลังเจอปัญหาด้านพลังงานทำให้ บริษัทต่าง ๆ ในมนต์ลต้องปิดตัวลง 2-3 วัน/สัปดาห์ เพื่อแบ่งสันปันส่วนในการใช้พลังงาน ซึ่งคาดว่าสถานการณ์ปัญหาด้านพลังงานในจีนจะคงอยู่ยาวจนถึงสิ้นปี ซึ่งอาจกระทบไปถึงการพื้นตัวของเศรษฐกิจในประเทศไทยถึงผลกระทบต่อการค้าโลก

การค้าระหว่างประเทศของจีน

จีนมีการค้าระหว่างประเทศกับทั่วโลก โดยในปี 2562 มีตัวเลขส่งออกสินค้าที่สำคัญ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ เวียดนาม เยอรมนี อินเดีย เนเธอร์แลนด์ อังกฤษ สินค้าส่งออกที่สำคัญของจีน ได้แก่ คอมพิวเตอร์และชิ้นส่วนคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์การสื่อสาร อุปกรณ์เครื่องจักรผลิตภัณฑ์เหล็กกล้า เคมีภัณฑ์ อาหาร รถยนต์ ผลิตภัณฑ์สิ่งทอ เสื้อผ้า เพอร์นิเจอร์ สำหรับตลาดนำเข้าสินค้าที่สำคัญ ได้แก่ เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย เยอรมนี บรากีล มาเลเซีย เวียดนาม สินค้านำเข้าที่สำคัญของจีน ได้แก่ น้ำมันดิบและผลิตภัณฑ์น้ำมัน อุปกรณ์เครื่องจักร ก๊าซธรรมชาติ คอมพิวเตอร์และชิ้นส่วนคอมพิวเตอร์ แร่เหล็ก พลาสติก เคมีภัณฑ์ ยา เนื้อสัตว์ ไม้ ผักและผลไม้

อย่างไรก็ตาม หากสถานการณ์การขาดแคลนพลังงานไฟฟ้าคงอยู่ต่อไปถึงสิ้นปีตามการคาดการณ์ของหน่วยงานท้องถิ่นของจีนจะทำให้การผลิตลดลงในทุกภาคส่วนของเศรษฐกิจของจีนซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการฟื้นตัวของเศรษฐกิจจีน และส่งผลกระทบห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) ทั่วโลกที่กำลังเจอกับสถานการณ์วิกฤตนับตั้งแต่การระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 เริ่มต้นขึ้นซึ่งสินค้าที่จีนมีการผลิตลดลงจากการปัญหาดังกล่าวอยู่ในสภาวะต่อการส่งออก นอกจานนี้ สินค้าที่จีนนำเข้าจากประเทศต่าง ๆ ก็อาจได้รับผลกระทบเช่นเดียวกัน

ผลกระทบและโอกาสของอุตสาหกรรมไทย

ในปี 2562 จีนเป็นคู่ค้าอันดับ 1 ของไทย โดยเป็นตลาดส่งออกอันดับ 2 และเป็นแหล่งนำเข้าอันดับ 1 ของไทย ขณะที่ไทยเป็นตลาดส่งออกอันดับ 17 ของจีน

ในปี 2562 สินค้าอุตสาหกรรมสำคัญที่ไทยส่งออกไปจีน และสินค้าอุตสาหกรรมสำคัญของไทยที่มีการส่งออกไปโลกมากที่สุด 10 อันดับแรก ได้แก่

การส่งออกสินค้า ของไทยไปจีน

- 1) เม็ดพลาสติก
- 2) พลไม้สด แฟร์น แฟชั่นและแท็ง
- 3) พลิตกันท์ย่าง
- 4) เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ
- 5) เคมีกันท์
- 6) พลิตกันท์มันสำปะหลัง
- 7) รถยกน้ำดูดน้ำ
- 8) ยางพารา
- 9) ไม้และพลิตกันท์ไม้
- 10) แพงวงจรไฟฟ้า

การส่งออกสินค้า ของไทยไปโลก

- 1) รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ
- 2) เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ
- 3) อัญมณีและเครื่องประดับ
- 4) พลิตกันท์ย่าง
- 5) เม็ดพลาสติก
- 6) แพงวงจรไฟฟ้า
- 7) เคมีกันท์
- 8) เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ
- 9) น้ำมันสำเร็จรูป
- 10) เครื่องปรับอากาศและส่วนประกอบ

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์

ในปี 2562 มูลค่าสินค้าทุนและสินค้าวัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูปที่ไทยนำเข้าจากจีน 10 อันดับแรก ได้แก่

สินค้าทุนที่ไทย นำเข้าจากจีน

- 1) เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ
- 2) เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ
- 3) เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ
- 4) พลิตกัณฑ์โลหะ
- 5) เครื่องมือเครื่องใช้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ การแพทย์
- 6) สินค้าทุนอื่น ๆ
- 7) เรือและสิ่งที่สร้างโดยน้ำ
- 8) พลิตกัณฑ์ที่ทำจากยาง
- 9) รถไฟฟ้า อุปกรณ์และส่วนประกอบ
- 10) กล้อง เลนส์และอุปกรณ์การถ่ายรูป ถ่ายภาพยานยนต์

สินค้าวัตถุดิบ และกึ่งสำเร็จรูป ที่ไทยนำเข้าจากจีน

- 1) เคมีภัณฑ์
- 2) เหล็ก เหล็กกล้าและพลาสติกภัณฑ์
- 3) แพลงช์เจไฟฟ้า
- 4) เครื่องเพชรพลอย อัญมณี เงินแท่งและทองคำ
- 5) สินแร่โลหะอื่น ๆ เช่นโลหะและพลาสติก
- 6) ผ้าและพลาสติกที่มาจากผ้า
- 7) พลิตกัณฑ์ที่ทำจากพลาสติก
- 8) สัตว์น้ำสด แห้งเย็น แห้งแข็ง ประรูปและกึ่งสำเร็จรูป
- 9) ปุ๋ย และยาฆ่าแมลงศัตรูพืชและสารเคมี
- 10) ลดและสายเคเบิล

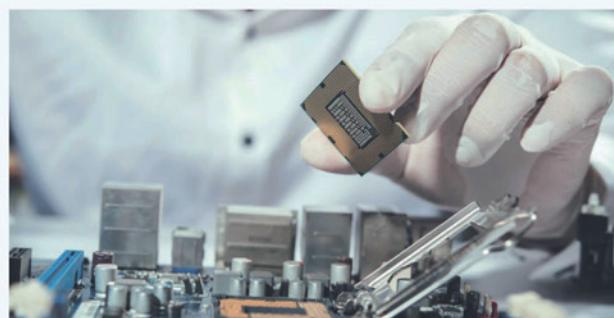

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์

จากข้อมูลข้างต้นพบว่าสินค้าอุตสาหกรรมที่ไทยอาจจะได้รับผลกระทบจากการส่งออกไปจีนได้น้อยลง เนื่องจากจีนอาจมีการลดกำลังการผลิตและปรับรูปสินค้าลดลงจากการจำกัดการใช้พลังงานในประเทศ เช่น เม็ดพลาสติก ผลไม้สด แซ่บ แซ่บซี๊ด และแห้ง พลิตกัณฑ์ยาง เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ ไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ แรงงานรำไพพรรณ์ เป็นต้น

นอกจากนี้ สินค้าอุตสาหกรรมไทยที่อาจจะได้รับผลกระทบ เช่นเดียวกับสินค้าส่งออกไปจีน จากการนำเข้าสินค้าทุน วัตถุดิบ และกึ่งสำเร็จรูปจากจีนเพื่อใช้ในการผลิตหรือปรับรูปสินค้า ในประเทศ โดยเฉพาะสินค้าทุนที่จีนมีการส่งออกจำนวนมาก เช่น เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ เครื่องจักรกล และส่วนประกอบ เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ เป็นต้น ในส่วนสินค้าวัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูปที่อาจได้รับผลกระทบ เช่น เคมีภัณฑ์ เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์ แรงงานรำไพพรรณ์ เป็นต้น

ดังนั้น ผู้ประกอบการที่อยู่ในอุตสาหกรรมอาจต้องเตรียมพร้อมรับมือกับสถานการณ์การค้าของจีนที่อาจเปลี่ยนแปลงไป โดยพัฒนาสินค้าและหาตลาดใหม่ เพื่อเป็นการกระจายความเสี่ยง ในการดำเนินธุรกิจ ซึ่งประเทศไทยมีโอกาสในสินค้าอุตสาหกรรม

ที่จีนอาจจะผลิตลดลงจากการจำกัดการใช้พลังงานในประเทศ และยังมีความต้องการในประเทศไทย รวมถึงไทยยังสามารถส่งออกสินค้าทดแทนสินค้าที่จีนมีการผลิตและส่งออกลดลง ได้แก่

1. สินค้าเก็บโนโลห์ เช่น คอมพิวเตอร์และชิ้นส่วนคอมพิวเตอร์ สินค้าวงจรรวม (Integrated Circuit/IC) ซึ่งประเทศไทยมีการผลิตอย่างรวดเร็ว เช่น Hard disk drive (HDD) ในปี 2562 มูลค่าส่งออกรวม 3.4 แสนล้านบาท และวงจรรวมเป็นส่วนประกอบสำคัญในการผลิตอุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์ มูลค่าส่งออกรวม 2.3 แสนล้านบาท เนื่องจาก การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา COVID-19 ส่งผลให้มีการพัฒนาเทคโนโลยีต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องในยุค New Normal เช่น work from home Smart Home Smart office เป็นต้น

2. สินค้าอาหาร เช่น ผลไม้สดแซ่บเย็นแซ่บเข้มและแห้ง ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ไก่สับแซ่บเย็นแซ่บเข้ม กุ้งแซ่บเข้ม อาหารปรุงแต่ง เป็นต้น เนื่องจากสินค้าอาหารยังคงมีความต้องการในตลาดจีนและตลาดต่างประเทศ จากการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา-19 ที่ทำให้ห่วงโซ่อุปทานหยุดชะงัก รวมถึงไลฟ์สไตล์การบริโภคอาหารที่เปลี่ยนไปโดยต้องการอาหารที่มีคุณภาพ ปลอดภัย และง่ายต่อการบริโภค

3. สินค้าเบ็ดพลาสติก เช่น เม็ดพลาสติกชีวภาพทั้งแบบพลาสติกที่สามารถดักแด้ทางชีวภาพ (Compostable plastics) และพลาสติกที่ผลิตจากวัตถุดิบชีวมวล (biobased-plastics) เนื่องจากกระแสการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นทั่วโลก ส่งผลให้ผู้ประกอบการ ผู้ผลิตในอุตสาหกรรมต่าง ๆ ตลอดจนผู้บริโภค จำเป็นต้องปรับตัวเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

4. สินค้าพัฒนา เช่น เครื่องกังหันไอพ่นและส่วนประกอบของเครื่องกังหันไอพ่นมากกว่ากังหันชนิดอื่น ๆ ซึ่งจีนมุ่งสู่การใช้พลังงานหมุนเวียนหรือพลังงานสะอาด พบร่วมกันนำเข้าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยผู้ประกอบการไทยสามารถพัฒนาศักยภาพการผลิต โดยเฉพาะส่วนประกอบเครื่องกังหันไอพ่น ซึ่งเป็นที่ต้องการของทั่วโลกและจีน (ข้อมูลจากสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า)

นอกจากนี้ นักลงทุนในจีนมีโอกาสที่จะย้ายฐานการผลิตบางส่วนมายังภูมิภาคอาเซียน เนื่องจากข้อจำกัดของการใช้พลังงานในจีน ซึ่งเป็นโอกาสที่ดีที่ไทยสามารถดึงดูดการลงทุนจากนักลงทุนในจีนมาลงทุนในไทย โดยรัฐบาลไทยควรดำเนินการเพื่อเตรียมพร้อมด้านต่าง ๆ ได้แก่

1. สร้างและพัฒนาสภาพแวดล้อม (Ecosystem) สำหรับอุตสาหกรรม โดยการพัฒนาบุคลากร ปรับโครงสร้างการศึกษาให้สอดรับกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรม และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป และโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมในอนาคต

2. พัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมาย (S-Curve) เช่น ยานยนต์ไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ ประปอาหาร ประกอบกับอุตสาหกรรมของไทยบางส่วนมีความพร้อมที่จะพัฒนาไปสู่อุตสาหกรรมเป้าหมาย อาทิ เกสัชภัณฑ์ การแพทย์ครบวงจร โดยผ่านการสนับสนุนงบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาในสถานศึกษาและระหว่างภาครัฐกับเอกชนที่ต้องการนำไป

ต่อยอดในเชิงพาณิชย์ ซึ่งจะเป็นตัวเร่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างด้านการศึกษาและพัฒนาแรงงานที่มีทักษะตรงตามความต้องการของอุตสาหกรรม

3. ปรับกฎระเบียบที่กำให้ผู้ประกอบการสามารถเข้าสู่ตลาดได้ง่าย โดยลดกฎระเบียบและขั้นตอนทางราชการที่ยุ่งยากและเป็นอุปสรรคต่อการเริ่มต้นธุรกิจของผู้ประกอบการรายใหม่ และสร้างสภาพแวดล้อมให้เกิดการแข่งขันอย่างเสรี ทั้งธุรกิจรายใหญ่ที่มีศักยภาพในการลงทุนด้านเทคโนโลยี และธุรกิจรายย่อยที่มีจุดแข็งด้านความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างนวัตกรรม ซึ่งจะทำให้เกิดการยกระดับเทคโนโลยีของประเทศไทย

จัดทำโดย :
บางศาสตร์ประภา เอ็วัตตันนสกุล

แหล่งที่มาของข้อมูล :

- <https://positioningmag.com/1340064>
- <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/939921>
- <https://www.tnnthailand.com/news/ttnnexclusive/81230/>
- https://ditp.go.th/ditp_web61/article_sub_view.php?filename=contents_attach/144869/144869.pdf&title=144869&cate=838&d=0
- <https://thaiembbeij.org/th/republic-of-china/investment/>
- <https://thaiembbeij.org/th/republic-of-china/thai-relations-china/>
- <http://english.customs.gov.cn/Statistics/Statistics?ColumnId=6&page=2>
- <http://tradereport.moc.go.th/TradeThai.aspx>

เจาะลึกขีดแข่งขัน IMD 2021 ของประเทศไทย เปิดประเด็นน่าสนใจที่ชوبอยู่

กองวิจัยเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา ทุกประเทศทั่วโลกรวมถึงประเทศไทย เพชญหน้ากับความท้าทายสองเรื่องสำคัญด้วยกันคือ การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 และวิกฤตเศรษฐกิจที่เป็นผลพวงตามมาจากการเพื่อควบคุมการระบาด ทุกประเทศต่างต้องบริหารจัดการกับความท้าทายทั้งสองประการ ให้เกิดความสมดุลและมีประสิทธิภาพ หลายประเทศใช้นโยบายสนับสนุนด้านการเงินและงบประมาณ ขณะเดียวกันก็พยายามสร้างสภาพคล่องอย่างต่อเนื่องเพื่อสนับสนุนกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้เดินหน้าต่อไป บางประเทศในยุโรปอาจไม่ประสบความสำเร็จในการรับมือกับการระบาดของโควิด-19 ในช่วงที่เกิดการระบาดใหม่ ๆ เมื่อประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่พวกเขาก็สามารถสนับสนุนกิจกรรมทางเศรษฐกิจด้วยนโยบายที่เหมาะสมและส่งเสริมสภาพคล่องแก่ธุรกิจประเภทต่าง ๆ ประเด็นท้าทายดังกล่าวจึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจว่า ในท่ามกลางวิกฤตที่เกิดขึ้นประเทศไทยต่าง ๆ ทั่วโลกจะคงตัวเองผ่านมาได้ดีมากน้อยแค่ไหน ยังคงรักษาความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้อยู่หรือไม่ ทั้งหมดนี้สามารถหาคำตอบได้จากผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศจาก World Competitiveness Center ของ International Institute for management Development หรือ IMD ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ประจำปี 2564

(IMD World Competitiveness Ranking 2021) ซึ่งเผยแพร่เมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2564

ในปี 2564 IMD World Competitiveness Center ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ได้ทำการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของ 64 เขตเศรษฐกิจทั่วโลก โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจความเห็นของผู้บริหาร ณ ไตรมาสแรก ปี 2564 และข้อมูลเชิงประจักษ์ (Hard data) ปี 2563 ซึ่งมีการจัดอันดับโดยการประเมินในเขตเศรษฐกิจต่าง ๆ ใน 4 ด้าน ได้แก่
1) สมรรถนะทางเศรษฐกิจ (Economic Performance)
2) ประสิทธิภาพของภาครัฐ (Government Efficiency)
3) ประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ (Business Efficiency) และ
4) โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) โดยภาพรวมของผลการจัดอันดับในปีนี้ ปรากฏว่าเขตเศรษฐกิจในยุโรปยังคงแสดงความแข็งแกร่งท่ามกลางการระบาดของไวรัสโควิด-19 ที่ต่อเนื่องมาตั้งแต่ปีที่แล้ว โดยทั้ง 5 เขตเศรษฐกิจที่ได้รับการจัดอันดับในปีนี้ มีอันดับสูงสุด 10 อันดับแรกในปี 2563 ยังคงอยู่ในกลุ่มนี้ในปี 2564 โดยมี 3 เขตเศรษฐกิจที่มีอันดับสูงขึ้น คือ สวิตเซอร์แลนด์ที่เลื่อนจากอันดับ 3 ขึ้นมาเป็นอันดับ 1 และสหเดนกับ เนเธอร์แลนด์ที่เลื่อนมาเป็นอันดับ 2 และ 4 ตามลำดับ ในขณะที่เดนมาร์กลดลงจากอันดับที่ 2 ไปเป็นอันดับ 3

ภาพรวมผลการจัดอันดับระดับโลก ปี 2564 โดย IMD

เขตเศรษฐกิจที่มีขั้นตอนความสามารถในการแข่งขันสูงสุด 10 อันดับแรกของโลก*

* เก็บจาก 64 เขตเศรษฐกิจ

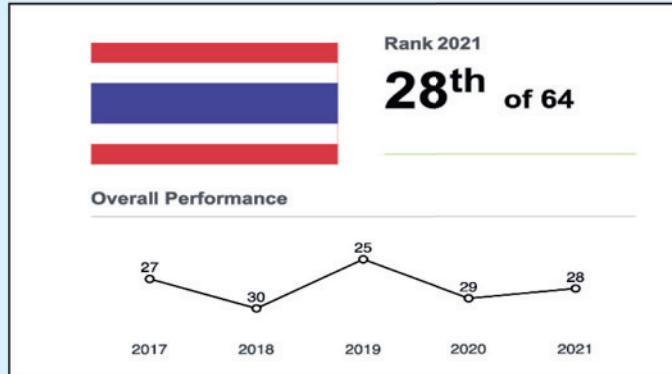
TMA TMA-Thailand Management Association tmafancub

ทั้งนี้ ผู้เชี่ยวชาญของ IMD World Competitiveness Center วิเคราะห์ว่าเป็นเพราระเบตเศรษฐกิจเหล่านี้มีพื้นฐานที่ดีในด้านการลงทุนในนวัตกรรม (Innovation) การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ (Digitalization) ระบบสวัสดิการที่ดี (Welfare benefits) และความสมานฉันท์ในสังคม (Social cohesion) ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนช่วยเสริมสร้างสมรรถนะทางเศรษฐกิจ (Economic performance) ในช่วงเวลาที่ทั่วโลกต้องเผชิญกับความท้าทายจากการระบาดของไวรัสโควิด-19

นอกจากนี้เขตเศรษฐกิจอื่น ๆ ในยุโรปต่างก็มีอันดับที่ดีขึ้นเกือบทั้งหมดซึ่งเป็นผลมาจากการมีภาครัฐและเอกชนที่มีความเข้มแข็ง และมีระบบการศึกษาที่ดี นอกเหนือจากเขตเศรษฐกิจในยุโรป เขตเศรษฐกิจในเอเชียเป็นกลุ่มที่ได้รับการจัดอันดับอยู่ในกลุ่มที่มีขั้นตอนความสามารถในการแข่งขันสูงสุด 10 อันดับแรกมากที่สุดรองจากยุโรป โดยมี 3 เขตเศรษฐกิจคือ สิงคโปร์

ฮ่องกง และไต้หวัน โดยสิงคโปร์มีอันดับลดลงจากอันดับที่ 1 ในปีที่แล้ว มาอยู่ในอันดับที่ 5 ในปี 2564 เช่นเดียวกับยองกง ที่มีอันดับลดลงจากอันดับที่ 5 ในปีที่แล้วมาอยู่ที่อันดับ 7 ในปีนี้ โดยที่ทั้งสองประเทศสามารถอันดับในกลุ่ม สูงสุด 10 อันดับแรกได้เนื่องจากพื้นฐานที่แข็งแกร่งในหลาย ๆ ด้านแต่ที่น่าสนใจ ในปีนี้ได้หัวนสามารถขับอันดับขึ้นมา 3 อันดับจากปี 2563 มาอยู่ในอันดับที่ 8 ในปี 2564 จากความสามารถในการบริหารจัดการและรับมือกับวิกฤตโควิด-19 ภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอน ที่ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงจากการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ทำให้มีอันดับที่ดีขึ้นในทุกปัจจัยโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านเศรษฐกิจที่ก้าวกระโดดจากอันดับที่ 17 ในปี 2563 เป็นอันดับที่ 6 ในปีนี้ ในส่วนของสาธารณรัฐอาหรับเอมิเรตส์ซึ่งเป็นเขตเศรษฐกิจในตะวันออกกลางที่สามารถรักษาอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันได้ดี ให้คงเดิมจากปีที่แล้ว โดยยังคงอยู่ในอันดับที่ 9 และสาธารณรัฐอเมริกายังคงรักษาอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันได้ดีเช่นกันในปี 2563

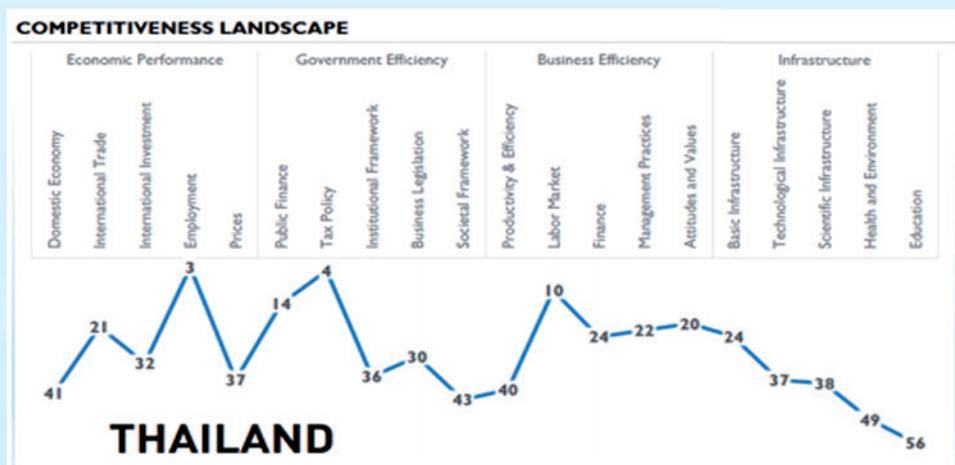
ในส่วนของประเทศไทย ในปี 2564 มีอันดับความสามารถในการแข่งขันอยู่ที่อันดับ 28 จาก 64 เขตเศรษฐกิจทั่วโลก ขยับขึ้น 1 อันดับจากอันดับที่ 29 ในปีที่แล้ว โดยมีผลคะแนนสุทธิลดลงจาก 75.39 มาอยู่ที่ 72.52 แต่สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของ 64 เขตเศรษฐกิจที่ลดลงจาก 71.82 ในปี 2563 มาอยู่ที่ 63.99 ในปีนี้ เมื่อพิจารณาปัจจัย 4 ด้านที่ใช้ในการจัดอันดับ ไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันดีขึ้นจากปีที่แล้ว ใน 3 ด้าน ได้แก่ ประสิทธิภาพของภาครัฐ ประสิทธิภาพ

ของภาคธุรกิจ และโครงสร้างพื้นฐาน ในขณะที่ด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ มีอันดับที่ลดลงอันเป็นผลกระทบมาจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่ส่งผลกระทบต่อทุกปัจจัย ย่ออยู่ในด้านนี้ ทั้งนี้ ปัจจัยที่ได้รับผลกระทบเป็นอย่างมากคือด้านการค้าระหว่างประเทศ โดยสาเหตุหลักที่ทำให้อันดับของการค้าระหว่างประเทศของไทยในปีนี้ลดลงอย่างมากนั้น มาจากตัวชี้วัดมูลค่าและอัตรา

การเติบโตของดุลการค้าภาคบริการ (Balance of commercial services) ที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางขนส่ง และห่องเที่ยวของไทย ปรับลดลงอย่างมาก เนื่องมาจากในช่วงที่ผ่านมา จำนวนการเดินทางและจำนวนนักท่องเที่ยวของชาติต่างชาติในไทยลดลงอย่างมหาศาล จากการระบาดของไวรัสโควิด-19 และมีผลสืบเนื่องไปถึงภาวะเศรษฐกิจภายในประเทศ

ทั้งนี้ แม้ว่าจากการจัดอันดับในปีล่าสุด ไทยจะมีอันดับที่สูงขึ้น อย่างไรก็ตามจากผลกระทบจัดอันดับ มีข้อมูลหลายประดิษฐ์น่าสนใจ ที่ชี้อ่อนอยู่ เริ่มจากตัวชี้วัดบางประดิษฐ์ที่ควรได้รับความสนใจในแต่ละด้าน เริ่มจากด้านประสิทธิภาพของภาครัฐ ได้แก่ การติดสินบน และคอร์รัปชันที่สหท้อนผ่านการสำรวจความคิดเห็นของภาคธุรกิจที่อยู่ในอันดับที่ 48 และด้านการบังคับใช้กฎหมายที่ใช้ข้อมูลในการจัดอันดับซึ่งไทยอยู่ในอันดับที่ 47 จาก 64 เขตเศรษฐกิจ นอกจากนี้ ในด้านกรอบการบริหาร

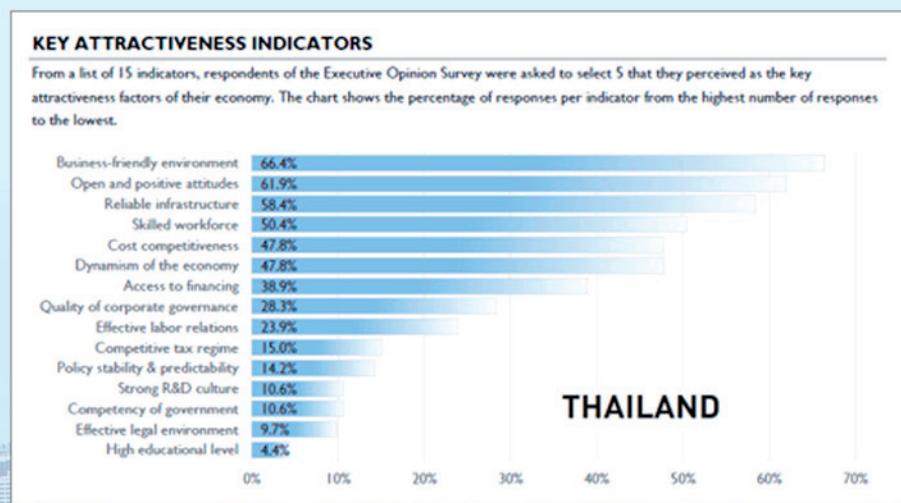
ทางสังคมมีประเด็นที่ควรให้ความสนใจ ได้แก่ ความเสี่ยงจากความขาดเสียรภาพทางการเมือง การมีโอกาสที่เท่าเทียมอัตราการเกิดอาชญากรรม ความเท่าเทียมระหว่างเพศ และบทบาทสตรีในทางการเมือง การกระจายรายได้ และเสรีภาพของสื่อมวลชน เป็นต้น ในด้านของประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์และประสิทธิภาพยังคงต้องได้รับความสนใจและพัฒนาอีกมากเพื่อยกระดับขีดความสามารถของภาคธุรกิจ เพราะว่าภาคการเกษตร อุตสาหกรรมการผลิต และบริการรวมทั้งในระดับบุคคล ซึ่งจำเป็นจะต้องได้รับการพัฒนาผ่านด้านการศึกษารวมถึงการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้ และในด้านสุดท้าย คือด้านของโครงสร้างพื้นฐาน ประเด็นที่ควรให้ความสำคัญในหมวดนี้ ได้แก่ ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม และด้านการศึกษา ซึ่งยังมีอันดับความสามารถในการแข่งขันในระดับที่ค่อนข้างต่ำคือ 49 และ 56 ตามลำดับ โดยตัวชี้วัดที่สำคัญในด้านสาธารณสุข ได้แก่ ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพ

อัตราส่วนของบุคลากรทางการแพทย์ต่อประชากร ด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ความเสื่อมเปลืองของการใช้พลังงาน อัตราการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ มลพิษทางอากาศ และการบำบัดน้ำเสีย และประสิทธิภาพการใช้น้ำ เป็นต้น ทั้งนี้ ในด้านการศึกษา ซึ่งนับเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาในด้านอื่น ๆ มีประเด็นที่ต้องให้ความสนใจตั้งแต่ในเรื่องของงบประมาณด้านการศึกษา อัตราส่วนครุภัณฑ์นักเรียนในระดับมัธยมศึกษา ไปจนถึงผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่วัดโดยสถาบันต่าง ๆ อาทิ ด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และการอ่านจากการวัดผล PISA (Programme for International Student Assessment) ภาษาอังกฤษ จากคะแนนเฉลี่ย TOEFL (Test Of English as a Foreign Language) และการจัดอันดับมหาวิทยาลัยโดยใช้ข้อมูลจาก Time Higher Education เป็นต้น

ประเด็นน่าสนใจต่อไป ได้แก่ ข้อมูลในส่วนของการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันหรือ Competitiveness Evolution ซึ่งเป็นการนำเสนอตัวชี้วัดของไทยจำนวน 30 ตัวชี้วัด

แบ่งเป็นตัวชี้วัดที่มีการพัฒนามากที่สุด เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมาจำนวน 15 ตัวชี้วัด และตัวชี้วัดที่มีการเปลี่ยนแปลงที่แย่ลงมากที่สุด เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา จำนวน 15 ตัวชี้วัด ในส่วนของตัวชี้วัดที่มีพัฒนาการที่ดี อาทิ อัตราเงินเฟ้อ อัตราการเติบโตของกำลังแรงงานในระยะยาว เสถียรภาพของอัตราแลกเปลี่ยน ดัชนีการศึกษา ในระดับมหาวิทยาลัย จำนวนสิทธิบัตร จำนวนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือ SMEs ที่มีมาตรฐานในระดับสากล ในทางตรงกันข้าม ตัวชี้วัดที่มีการเปลี่ยนแปลงที่แย่ลง ที่สำคัญ ได้แก่ 1) การขาดดุลงบประมาณภาครัฐ 2) การเติบโตของ GDP 3) การขยายตัวของการลงทุน 4) จำนวนประชากร 5) อัตราการว่างงาน 6) การส่งออกภาคบริการ 7) ดุลบัญชีเดินสะพัด 8) ความเสี่ยงจากความไม่มีเสียรภาพทางการเมือง 9) หนี้สาธารณะ และ 10) จำนวนคอมพิวเตอร์ต่อประชากร แต่ทั้งนี้ ตัวชี้วัดหลายตัวที่มีการปรับตัวแย่ลง เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา ส่วนหนึ่ง

THAILAND					
COMPETITIVENESS EVOLUTION					
The criteria below highlight the 15 biggest Improvements and the 15 biggest Declines in the overall performance of the economy. They are determined by the largest percentage changes in the value of each criterion from one yearbook to the next.					
IMPROVEMENTS		WCY 2020	WCY 2021	DECLINES	
1.5.01 Consumer price inflation	0.71	-0.85	2.1.02 Government budget surplus/deficit (%)	-0.21	-4.76
3.2.14 Labor force long-term growth	-2.19	0.34	1.1.15 Real GDP growth per capita	2.02	-5.56
1.4.04 Employment - long-term growth	-2.29	-0.42	1.1.14 Real GDP growth	2.4	-6.1
1.1.13 Economic complexity index	0.71	1.06	1.1.18 Gross fixed capital formation - real growth	2.15	-4.83
2.3.08 Exchange rate stability	0.089	0.047	4.1.07 Population - growth	0.35	-0.56
4.5.17 University education index	2.02	2.60	1.4.07 Unemployment rate	0.99	1.69
4.3.18 Number of patents in force	3.3	4.2	1.2.12 Exports of commercial services (\$bn)	81.48	31.04
4.2.07 Internet users	528	670	1.2.13 Exports of commercial services (%)	14.99	6.19
1.5.06 Gasoline prices	0.89	0.70	1.2.02 Current account balance	6.86	3.30
2.5.02 Homicide	3.24	2.58	1.4.09 Youth unemployment	5.35	7.33
3.3.01 Banking sector assets	163.37	191.52	1.4.08 Long-term unemployment	0.13	0.17
2.3.07 Foreign currency reserves per capita	3,370	3,900	1.5.04 Office rent	475	601
4.1.04 Access to water	7.18	8.05	2.5.04 Risk of political instability	4.69	3.63
4.5.04 Pupil-teacher ratio (primary education)	16.20	15.00	2.1.04 Total general government debt (%)	42.19	50.26
3.1.09 Small and medium-size enterprises	5.11	5.49	4.2.06 Computers per capita	250	211

เป็นผลกระทบมาจากการณ์การระบาดของโควิด-19 นอกจากนี้ประเด็นสำคัญอีกหนึ่งส่วนจากการจัดอันดับในครั้งนี้ได้แก่ 2021 Key Attractiveness Indicators หรือ ตัวชี้วัดความน่าดึงดูดใจของประเทศไทยจากการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหาร โดยจะมีตัวชี้วัดทั้งหมด 15 ตัว และให้ผู้บริหารเลือก 5 ตัวชี้วัดที่มองว่าเป็นปัจจัยดึงดูดใจหลักที่ทำให้ตัดสินใจดำเนินธุรกิจในประเทศไทย โดยสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรต่อธุรกิจของประเทศไทยถือเป็นปัจจัยแรกและสำคัญที่สุดในการดึงดูดให้เข้ามาดำเนินธุรกิจในไทย ปัจจัยอื่น ๆ รองลงมาได้แก่ หัตศคติที่เปิดกว้างและเป็นบวก โครงสร้างพื้นฐานที่เชื่อถือได้ กำลังแรงงานที่มีทักษะ และต้นทุนที่แข็งขันได้ ส่วนตัวชี้วัดที่มีผู้เลือกตอบน้อยซึ่งอาจจะต้องให้ความสำคัญกับปัจจัยเหล่านี้ อาทิ ระดับการศึกษาขั้นสูง สภาพแวดล้อมทางกฎหมายที่มีประสิทธิภาพ ความสามารถของภาครัฐ การวิจัยและพัฒนาและความมีเสถียรภาพของนโยบาย

จากรายละเอียดในมิติต่าง ๆ ของประเทศไทย เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคอาเซียนที่มีศักยภาพใกล้เคียงกับไทยและได้รับการจัดอันดับโดย IMD คือ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ ในกลุ่ม 4 ประเทศดังกล่าวที่รวมประเทศไทย ประเทศที่มีอันดับความสามารถในการแข่งขันสูงสุดของกลุ่มคือ มาเลเซีย (อันดับที่ 25) รองลงมาคือ ไทย (อันดับที่ 28) อินโดนีเซีย (อันดับที่ 37) และฟิลิปปินส์ (อันดับที่ 52) ตามลำดับ โดยในภูมิภาคอาเซียนส่วนใหญ่ มีอันดับความสามารถในการแข่งขันดีขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2564 โดยอินโดนีเซีย มีอันดับดีขึ้นมากที่สุดถึง 3 อันดับ ตามมาด้วยมาเลเซียดีขึ้น

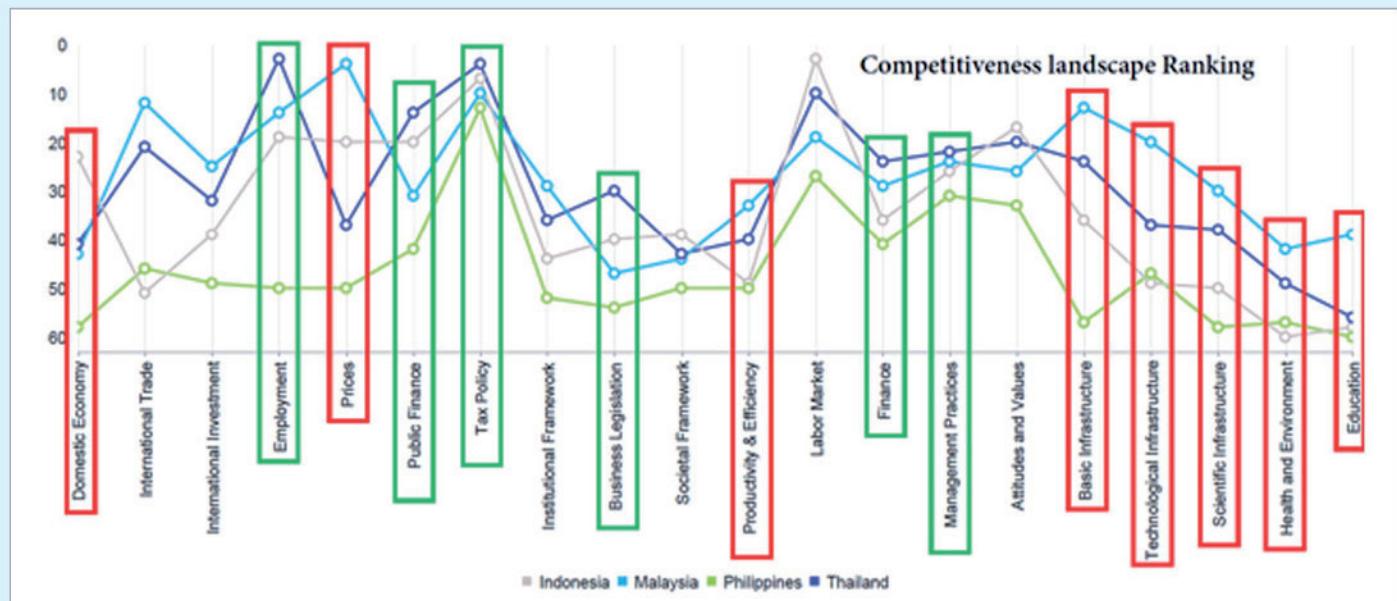
2 อันดับ และไทยดีขึ้น 1 อันดับ ยกเว้นฟิลิปปินส์ที่มีอันดับลดลงจากปีก่อนถึง 7 อันดับ ในส่วนของสิงคโปร์ในอันดับที่ 5 ลดลงจากปีก่อน 4 อันดับ และหากพิจารณาในรายปัจจัยทั้ง 4 ด้าน หากไม่นับรวมสิงคโปร์ ในกลุ่มอาเซียน 4 ประเทศมาเลเซียเป็นประเทศที่มีอันดับในด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจและในด้านโครงสร้างพื้นฐานสูงที่สุด ในขณะที่ในด้านประสิทธิภาพของภาครัฐและภาครัฐกิจ ไทยมีอันดับสูงที่สุดแต่ทั้งนี้ในด้านโครงสร้างพื้นฐาน ไทยยังคงมีอันดับที่ต่ำกว่าสิงคโปร์และมาเลเซียค่อนข้างมากหรือกล่าวได้ว่ายังมีช่องว่างการพัฒนาอีกพอสมควร ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าหากประเทศไทยให้ความสำคัญและเร่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้มากและรวดเร็วขึ้น จะทำให้ความสามารถในการแข่งขันของ

ประเทศพัฒนาขึ้นได้อีกมาก นอกจากนี้ หากเปรียบเทียบไทยกับมาเลเซีย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ในรายละเอียดที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ถึงในระดับปัจจัยย่อย (Sub-factors) จากทั้งหมด 20 ปัจจัยย่อย ปัจจัยย่อยที่ประเทศไทยทำผลงานได้ดีโดยมีอันดับสูงที่สุดในกลุ่มอาเซียน 4 ประเทศ มีทั้งหมด 6 ปัจจัยย่อย ได้แก่ 1) การจ้างงาน 2) การเงินภาครัฐ 3) นโยบายด้านภาษี 4) กฎหมายธุรกิจ 5) การเงินในภาครัฐกิจ และ 6) การบริหารจัดการในภาครัฐกิจ ในส่วนของปัจจัยที่เหลืออีก 14 ตัว มาเลเซียทำอันดับได้สูงที่สุดถึง 10 ตัว และที่เหลืออีก 4 ตัว อินโดนีเซีย

เขตเศรษฐกิจ	ผลการจัดอันดับปี 2564				
	การรวม	สมรรถนะ ทางเศรษฐกิจ	ประสิทธิภาพ ของภาครัฐ	ประสิทธิภาพ ของภาคธุรกิจ	โครงสร้างพื้นฐาน
สิงคโปร์	5	1	5	9	11
มาเลเซีย	25	15	30	24	32
ไทย	28	21	20	21	43
อินโดนีเซีย	37	35	26	25	57
ฟิลิปปินส์	52	57	45	37	59

ทำอันดับได้สูงที่สุด ในทางตรงกันข้ามปัจจัยอื่นที่ประเทศไทย มีอันดับที่ต่ำและห่างจากประเทศที่ทำได้ที่สุดอยู่พอสมควร มีทั้งหมด 8 ปัจจัยอยู่ ได้แก่ 1) เศรษฐกิจในประเทศ 2) ระดับราคา 3) ผลิตภัณฑ์ และประสิทธิภาพ 4) โครงสร้างพื้นฐาน 5) โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี 5) โครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ 7) สาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม และ 8) การศึกษา

กล่าวโดยสรุป จากการจัดอันดับ IMD World Competitiveness Ranking 2021 ดังที่ได้กล่าวไปในข้างต้น เมื่อเป็นประเทศที่ส่งท่อนให้เห็นในแต่ละแง่มุมของการพัฒนาประเทศไทยของเราทั้งจากการเปรียบเทียบกับกับตัวเองหรือ การเปรียบเทียบกับประเทศอื่น การติดตามการขับเคลื่อนการยกระดับชีดความสามารถในการแข่งขันอย่างมีประสิทธิภาพ และต่อเนื่องเป็นสิ่งที่สำคัญ ทั้งในกลุ่มที่อันดับดีอยู่แล้วให้สามารถรักษาอันดับไว้ให้ได้ต่อเนื่อง และในกลุ่มที่ความสามารถในการแข่งขันยังต่ำและ/หรือมีแนวโน้มลดลง เพื่อให้การดำเนินนโยบาย/แผนงาน/โครงการภาครัฐที่ส่งผลกระทบต่อกลุ่มตัวชี้วัดเหล่านี้ มีประสิทธิผลมากขึ้น ทั้งนี้ หากดูในรายละเอียดของตัวชี้วัด ชี้ดความสามารถในการแข่งขันจะเห็นชัดเจนว่ามาจากมุมมองต่าง ๆ ที่หลากหลายมิติมาก เช่น คุณภาพชีวิต คุณภาพการศึกษา คุณภาพของทุนมนุษย์ สภาพสิ่งแวดล้อม การบริการสาธารณสุข

ระบบยุติธรรม สิ่งเหล่านี้สะท้อนว่าการยกระดับความสามารถในการแข่งขันไม่ใช่เรื่องของเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว แท้จริงแล้ว เป็นเรื่องของคุณภาพชีวิตและมาตรฐานการดำเนินชีวิตของประชาชน และนี่คือเหตุผลและเป็นจุดหมายปลายทางที่แท้จริงว่า ทำไม่เราจึงต้องให้ความสำคัญในเรื่องความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

จัดทำโดย :

นายอภิญกติ สำนวยกาญจนสิน

แหล่งที่มาของข้อมูล :

<https://www.imd.org/centers/world-competitiveness-center/rankings/world-competitiveness/>

<http://thailandcompetitiveness.org/home>

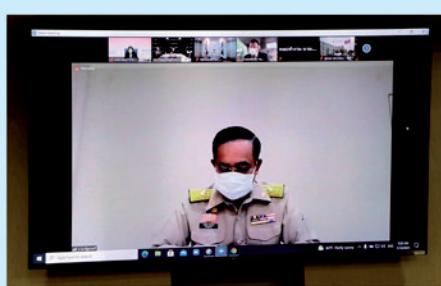
ទອបរ៉ា ឯកតាសាត្រករុម

นายทองชัย ชาลิตพิเชฐ ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม พร้อมด้วย
คณะผู้บริหาร เจ้าหน้าที่และพนักงาน ร่วมสักการะพระนารายณ์ และพระภูมิเจ้าที่
เนื่องในวันคล้ายวันสถาปนาสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ครบรอบ 30 ปี ในวันที่ 6 กันยายน
2564 ณ บริเวณลานพระนารายณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม

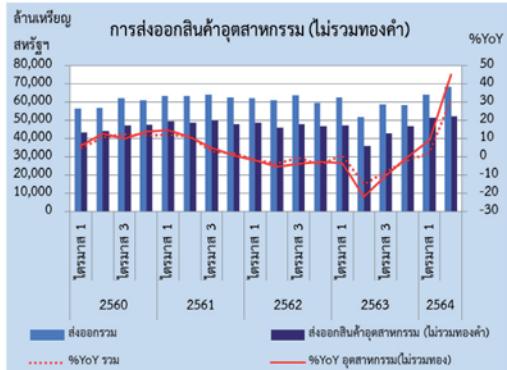

นายทองชัย ชวิติพิเชฐ ผู้อำนวยการ
สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม เข้าร่วมประชุม^๑
คณะกรรมการนโยบายเพิ่มขีดความสามารถ
ในการแข่งขันของประเทศไทย ที่จังหวัดเชียงใหม่
เป้าหมาย โดยมีพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา^๒
นายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ในวันที่ 16
สิงหาคม 2564 ผ่านระบบการประชุมออนไลน์

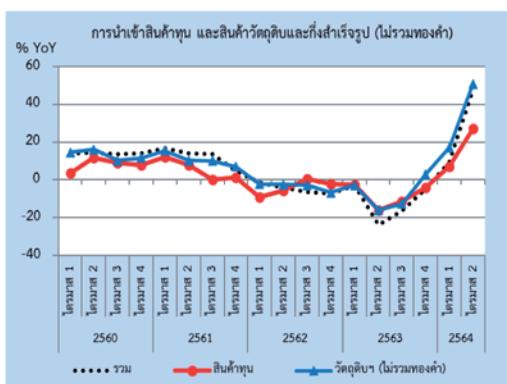

นางสาวพะเยาว์ คำมุข รองผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม เป็นผู้แทนรัฐมนตรี ว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม และกองเศรษฐกิจอุตสาหกรรมระหว่างประเทศ เป็นผู้แทนปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม เข้าร่วมการประชุมคณะกรรมการระดับชาติ เพื่อเตรียมการจัดการประชุมผู้นำเขตเศรษฐกิจอาเซียนและการประชุมที่เกี่ยวข้อง ในช่วงที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมอาเซียน ปี พ.ศ. 2565 ครั้งที่ 2/2564 โดยมีพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี เป็นประธานการประชุมฯ เมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม 2564 ผ่านระบบการประชุมทางไกล จัดโดยกระทรวงการต่างประเทศ

การส่งออก – นำเข้า สินค้าอุตสาหกรรมไทย ไตรมาส 2 ปี 2564

ไตรมาส 2 ปี 2564 การส่งออกสินค้าอุตสาหกรรม (ไม่รวมทองคำ) ขยายตัวร้อยละ 44.9 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน จากการขยายตัวของสินค้าสำคัญ อาทิ รถยนต์อุปกรณ์และส่วนประกอบ เครื่องคอมพิวเตอร์อุปกรณ์ และส่วนประกอบ เครื่องปรับอากาศและส่วนประกอบ ยางยานพาหนะ เม็ดพลาสติก เคมีภัณฑ์ เป็นต้น ตลาดส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมขยายตัวทุกตลาดหลัก ได้แก่ สหรัฐอเมริกา อาเซียน (5) สหภาพยุโรป (27) CLMV จีน และญี่ปุ่น

หมายเหตุ : อาเซียน (5) ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย พิลิปปินส์ สิงคโปร์ และบรูไน CLMV ได้แก่ กัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนาม

ไตรมาส 2 ปี 2564 การนำเข้าสินค้าขยายตัวร้อยละ 48.0 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน โดยการนำเข้าสินค้าเชือเพลิงขยายตัวร้อยละ 92.9 สินค้าทุนขยายตัวร้อยละ 27.3 จากการนำเข้าเครื่องจักรกลและส่วนประกอบ เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ ส่วนสินค้าวัสดุคงทน กึ่งสำเร็จรูป (ไม่รวมทองคำ) ขยายตัวร้อยละ 50.6 จากการนำเข้าเคมีภัณฑ์ เหล็ก เหล็กกล้า และผลิตภัณฑ์ อุปกรณ์ส่วนประกอบเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

สินค้า	2560				2561				2562				2563				2564	
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2
ส่งออกสินค้าอุตสาหกรรม (ไม่รวมทองคำ)	6.1%	12.8%	10.0%	13.7%	14.6%	10.7%	5.2%	0.6%	-1.9%	-5.3%	-3.8%	-2.8%	-3.4%	-21.9%	-10.5%	0.1%	9.2%	44.9%
นำเข้าสินค้าทุน	3.5%	11.6%	9.1%	8.0%	12.2%	7.9%	0.0%	1.5%	-9.1%	-5.5%	0.6%	-2.0%	-2.4%	-16.2%	-11.3%	-3.9%	7.2%	27.3%
นำเข้าวัสดุคงทน กึ่งสำเร็จรูป (ไม่รวมทองคำ)	14.5%	16.0%	10.3%	11.6%	15.5%	10.2%	10.1%	7.0%	-2.3%	-2.4%	-2.8%	-6.8%	-2.9%	-16.1%	-12.6%	3.0%	17.2%	50.6%

สินค้าอุตสาหกรรม 3 อันดับแรกในตลาดส่งออกสำคัญของไทย ไตรมาส 2 ปี 2564

- รถยนต์ อุปกรณ์ ॥และส่วนประกอบ (+211.7%)
- เครื่องคอมพิวเตอร์ ॥และส่วนประกอบ (+79.1%)
- แผงวงจรไฟฟ้า (+32.5%)

- เครื่องคอมพิวเตอร์ ॥และส่วนประกอบ (+44.4%)
- ผ้าฝ้าย (+70.7%)
- เครื่องปรับอากาศ ॥และส่วนประกอบ (+74.7%)

- เครื่องคอมพิวเตอร์ ॥และส่วนประกอบ (+7.9%)
- ผ้าฝ้าย (+76.5%)
- รถยนต์ อุปกรณ์ ॥และส่วนประกอบ (+31.6%)
- เกมเกล้า (+78.0%)

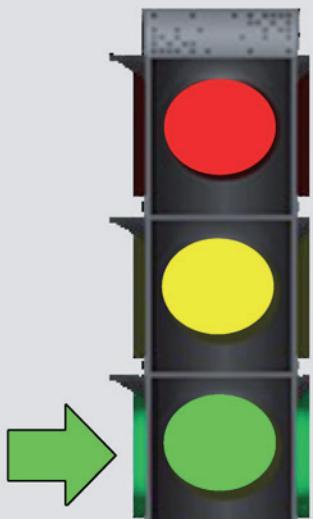
- รถยนต์ อุปกรณ์ ॥และส่วนประกอบ (+58.6%)
- เครื่องจักรกล ॥และส่วนประกอบ (+31.6%)
- เกมเกล้า (+78.0%)

- ผ้าฝ้าย (+937.9%)
- เครื่องคอมพิวเตอร์ ॥และส่วนประกอบ (+1592.3%)
- ผ้าฝ้าย (+909.3%)

ที่มา : กระทรวงพาณิชย์

The Early Warning System of Industrial Economics: EWS-IE

หลักการพิจารณา EWS-IE สัญญาณไฟ

EWS-IE สัญญาณไฟเป็นเครื่องมือที่มีความสามารถในการชี้นำภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมเป็นระยะเวลา 2-4 เดือน แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ **ระยะปกติ เดือนระยะเบื้องต้น และเดือนระยะรุนแรง** โดยระยะปกติจะแสดงสัญญาณไฟสีเขียว เดือนระยะเบื้องต้นจะแสดงสัญญาณไฟสีเหลือง และเดือนระยะรุนแรงจะแสดงสัญญาณไฟสีแดง

EWS-IE เดือนกันยายน – พฤศจิกายน 2564 ส่งสัญญาณเตือนปกติ

โดยตัวแปรองค์ประกอบที่ส่งสัญญาณปกติ ได้แก่ ดัชนีปริมาณสินค้านำเข้าของไทย ดัชนีผู้จัดการฝ่ายจัดซื้อภาคอุตสาหกรรมของญี่ปุ่น ดัชนีความเชื่อมั่นทางธุรกิจของยูโรโซน ดัชนีชั้นนำเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกา และตัวแปรองค์ประกอบที่ส่งสัญญาณเตือนไม่ปกติเบื้องต้น ได้แก่ ดุลบัญชีเดินสะพัดของไทย ดัชนีความเชื่อมั่นภาคอุตสาหกรรมของไทย (3 เดือนข้างหน้า) ดัชนีความเชื่อมั่นภาคบริโภคของจีน โดยมีเพียงดัชนีความเชื่อมั่นภาคอุตสาหกรรมของไทย (3 เดือนข้างหน้า) เท่านั้นที่ส่งสัญญาณเตือนไม่ปกติระยะรุนแรง

หมายเหตุ : ข้อมูลที่ใช้ในการประมาณผลระบบเดือนวัยเศรษฐกิจอุตสาหกรรมไทยเป็นข้อมูลเดือนกรกฎาคม 2564

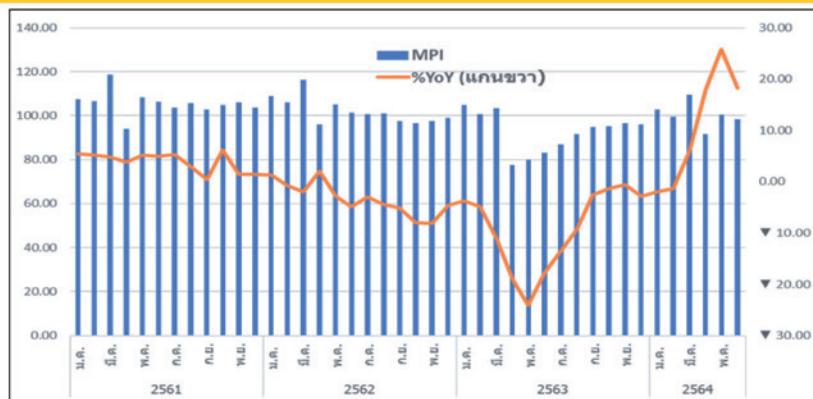
	ปี 2563				ปี 2564				ที่มา
	ไตรมาส 1	ไตรมาส 2	ไตรมาส 3	ไตรมาส 4	ไตรมาส 1	ไตรมาส 2	มิ.ย.	ก.ค.*	
ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม (ต่อหน่วยกมลค่าเพิ่ม)	102.9 (-6.4)	80.2 (-20.0)	91.1 (-8.5)	95.9 (-1.6)	103.9 (+1.0)	96.7 (+20.6)	98.3 (+18.3)	91.4 (+5.1)	ศศอ.

หมายเหตุ: () หมายถึง อัตราการขยายตัว YoY (%)

* ตัวเลขประมาณการเบื้องต้น

ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม (MPI)

ไตรมาสที่ 2/2564 MPI ขยายตัวร้อยละ 20.65 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน อุตสาหกรรมที่ส่งผลให้ดัชนีขยายตัว จากไตรมาสเดียวกันของปี 2563 อาทิ รถยนต์ ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ เหล็กและเหล็กกล้า เครื่องปรับอากาศ ยางค้อ

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

	MPI (%YoY)
2563 Apr	-19.1
May	-24.1
Jun	-17.9
Q2	-20.4
Jul	-13.6
Aug	-9.3
Sep	-2.6
Q3	-8.5
Oct	-1.3
Nov	-0.6
Dec	-2.8
Q4	-1.6
2564 Jan	-2.0
Feb	-1.4
Mar	5.9
Q1	0.9
Apr	18.0
May	25.7
Jun	18.3
Q2	20.65